

Pismo Związku Polaków w Rumunii

Polonus

7-8 (328) 2024 Revista Uniunii Polonezilor din România

Pe 21 iulie a.c., comunitatea din Pleșa a fost în mare sărbătoare. În ziua în care comunitatea poloneză a sărbătorit hramul bisericii „Sfânta Ana” a primit și un nou paroh, a sărbătorit 120 de ani de la consacrarea bisericii, dar și Ziua Mondială a Bunicilor și Vârstnicilor.

La toate aceste manifestări, alături de membrii comunităților poloneze din Bucovina și de credincioșii din Pleșa, au fost prezenți și președintele Uniunii Polonezilor din România, deputatul Ghervazen Longher împreună cu soția, Victoria Longher și vicepreședinții Uniunii Polonezilor din România.

Astfel, sărbătoarea a început la ora 10:00 cu Sfânta Liturghie în limba polonă celebrată de pr. dr. Stanislav Ioan Cucharec, paroh la Solonețu Nou și capelan al polonezilor din dieceza de Iași. Sfânta Liturghie solemnă a fost celebrată de pr. Alois Farțadi, decan de Bucovina. Au concelebrat: pr. Mihai Balan, noul paroh din Pleșa și preoți din decanatul de Bucovina și dieceza de Iași.

Tot în această zi în comunitatea poloneză din Pleșa a avut loc actul de instalare a unui nou paroh în persoana părintelui Mihai Balan, moment mult așteptat de întreaga comunitate.

De asemenea, a fost marcată și Ziua Mondială a Bunicilor și Vârstnicilor. Aceasta a fost stabilită în 2021 de către papa Francisc și se marchează anual în Biserica Catolică în duminica cea mai apropiată de sărbătoarea liturgică a Sfinților Ioachim și Ana, bunicii lui Isus. Cea de-a patra Zi Mondială a Bunicilor și Vârstnicilor a avut ca temă: „Nu mă respinge în timpul bătrâneții” și a vrut să „sublinieze cum singurătatea este, din păcate, însoțitoare amară a vieții atâtor persoane în vârstă care, adesea, sunt victime ale culturii rebutului” – așa cum menționa Departamentul pentru laici, familie și viață a Sfântului Scaun.

Cu acest prilej, Uniunea Polonezilor din România a organizat pentru seniorii comunității o sărbătoare prin care să scoată în evidență importanța și contribuția pe care aceștia o aduc în viața comunității poloneze din România. Astfel, Sfânta Liturghie solemnă a hramului a fost celebrată în cinstea bunicilor și vârstnicilor noștri.

La final președintele Ghervazen Longher a luat cuvântul și l-a felicitat pe noul paroh al comunității din Pleșa, a vorbit despre importanța bunicilor și vârstnicilor în viața fiecăruia dintre noi, despre cât de important este să avem grijă de ei și să nu îi uităm. De asemenea, a vorbit și despre frumoasa aniversare a 120 de ani de la consacrarea bisericii din Pleșa. Comunitatea din Pleșa a prezentat un moment artistic dedicat bunicilor.

Iuliana Agneșca Dascălu

21 lipca br. mieszkańcy Pleszy mieli okazję do świętowania wielu uroczystości na raz. W dniu odpustu w kościele pw. św. Anny odbyła się bowiem instalacja nowego proboszcza, obchody 120-lecia konsekracji kościoła, a także obchody Światowego Dnia Dziadków i Osób Starszych.

We wszystkich tych uroczystościach udział wzięli, oprócz mieszkańców Pleszy i przedstawiciele innych polskich środowisk z całej Bukowiny, także prezes Związku Polaków w Rumunii, poseł Gerwazy Longher z małżonką Victorią oraz wiceprezesi Związku Polaków w Rumunii.

Uroczystości odpustowe rozpoczęły się o godzinie 10:00 Mszą św. w języku polskim, którą odprawił ks. dr Stanisław Jan Kucharek – proboszcz w Nowym Sokołcu i kapelan Polaków z diecezji Jassy. Uroczystą sumę odprawił natomiast dziekan Bukowiny ks. Alois Farțadi. Koncelebrowali księża z dekanatu bukowińskiego i całej diecezji Jassy, wśród nich nowy proboszcz na Pleszy ks. Mihai Balan.

Tego samego dnia bowiem odbyła się instalacja nowego proboszcza w osobie ks. Mihai Balana, długo oczekiwana przez wszystkich parafian.

Na Pleszy świętowano tego dnia także Światowy Dzień Dziadków i Osób Starszych. Ustanowiony został w 2021 r. przez papieża Franciszka i obchodzony jest co roku w Kościele katolickim w niedzielę najbliższą liturgicznemu wspomnieniu świętych Joachima i Anny – dziadków Jezusa. W tym roku towarzyszyły mu słowa: „Nie opuszczaj mnie w mojej starości”. Miał na celu „podkreślenie faktu, iż samotność jest niestety gorzką towarzyszką życia bardzo wielu osób starszych, które często są ofiarami kultury odrzucenia” – jak informowała watykańska Dykasteria ds. Świeckich, Rodziny i Życia.

Z tej okazji Związek Polaków w Rumunii zorganizował specjalne spotkanie dla seniorów, aby podkreślić ich znaczenie i wkład w życie polskiej społeczności w Rumunii. Uroczysta suma została odprawiona właśnie w intencji dziadków i wszystkich seniorów.

Na zakończenie głos zabrał prezes Gerwazy Longher, który złożył życzenia nowemu proboszczowi parafii w Pleszy, mówił o znaczeniu dziadków i osób starszych w życiu każdego z nas, o tym, że należy o nich dbać i pamiętać. Mówił także o pięknym jubileuszu 120-lecia konsekracji kościoła w Pleszy. Mieszkańcy Pleszy natomiast zaprezentowali moment artystyczny poświęcony seniorom.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Pleșa are un nou paroh

Pe 21 iulie a.c., chiar în ziua în care comunitatea din Pleșa a sărbătorit hramul bisericii „Sfânta Ana”, a avut loc și actul de instalare a unui nou paroh în persoana părintelui Mihai Balan, moment mult așteptat de întreaga comunitate.

Sfânta Liturghie solemnă de instalare a noului paroh a coincis cu Sfânta Liturghie solemnă a hramului și a fost celebrată de pr. Alois Farțadi, decan de Bucovina. Au concelebrat: pr. Mihai Balan, noul paroh din Pleșa și preoți din decanatul de Bucovina și dieceza de Iași. Cuvântul de învățătură a fost rostit de fratele părintelui Mihai, pr. Valeriu Balan, vicar la parohia „Adormirea Maicii Domnului” din Iași.

Un scurt CV al noului paroh a fost prezentat de pr. Alois Farțadi, decan de Bucovina după care a dat citire decretului de numire a noului paroh. Prin decret episcopal, ES Iosif Păuleț, episcop de Iași l-a numit pe pr. Mihai Balan paroh la Pleșa începând cu data de 15 iulie a acestui an. În cadrul ritualului de instalare, noul paroh a primit simbolic cheia casei Domnului ceea ce semnifică faptul că noului păstor i-a fost încredințată comunitatea poloneză a parohiei „Sfânta Ana” din Pleșa, o cruce și Biblia. De asemenea, noul paroh, pr. Mihai Balan a primit și acceptat noua sa misiune făcând un jurământ de fidelitate.

Părintele Mihai Balan a fost însoțit atât de familia sa, cât și de câțiva credincioși din Chișinău, care au dorit să îl conducă în noua sa parohie. La finalul Sfintei Liturghii aceștia au spus câteva cuvinte noilor enoriași ai părintelui și le-au oferit în dar o icoană cu Cina cea de Taină.

Uniunea Polonezilor din România, în frunte cu președintele său, deputatul Ghervazen Longher îi urează bun-venit părintelui Mihai Balan, slujire îndelungată, mult har și dar dumnezeiesc în conducerea comunității încredințate, mult succes și îl asigurăm de recunoștința și rugăciunea noastră.

Părintele Mihai Balan s-a născut pe data de 16 septembrie 1980 în satul Iazu Vechi, comuna Șipote, județul Iași. A absolvit școala generală din Șipote în anul 1996, iar apoi a urmat cursurile Liceului Teologic „Fericitul Ieremia Valahul” din Onești. În anul 2000 a fost admis la Institutul Teologic Romano-Catolic „Sf. Iosif” din Iași, iar pe 24 iunie 2007 a fost hirotonit preot de către ES Petru Gherghel, episcopul de Iași de atunci. Imediat după hirotonire a fost repartizat în dieceza de Chișinău în Republica Moldova.

Parafia w Pleszy ma nowego proboszcza

21 lipca br., w dniu odpustu w kościele pw. św. Anny w Pleszy, odbyła się także długo wyczekiwana przez wszystkich tamtejszych poarafian uroczystość wprowadzenia nowo mianowanego proboszcza w osobie ks. Mihaia Balana.

Liturgiczne wprowadzenie nowego proboszcza zbiegło się więc z odpustem i uroczystą sumą, odprawioną przez dziekana Bukowiny ks. Aloisa Farțadi. Koncelebrował nowy proboszcz ks. Mihai Balan oraz wielu duchownych z dekanatu bukowińskiego i całej diecezji Jassy. Kazanie wygłosił brat ks. Mihaia – ks. Valeriu Balan – wikariusz w parafii Wniebowzięcia NMP w Jassach.

Nowego proboszcza zaprezentował krótko dziekan ks. Alois Farțadi, po czym odczytał dekret ustanawiający nowego proboszcza. Biskup diecezji Jassy JE Iosif Păuleț swoim dekretem mianował ks. Mihaia Balana proboszczem parafii w Pleszy z dniem 15 lipca tego roku. Podczas uroczystości nowy proboszcz symbolicznie otrzymał klucze do kościoła, co oznacza, że nowemu pasterzowi została powierzona polska wspólnota parafialna w Pleszy, krzyż oraz Biblię. Nowy proboszcz przyjął i zaakceptował swoją nową misję, składając przysięgę wierności.

Księdzu Mihaiovi Balanowi towarzyszyła zarówno rodzina, jak i kilku wiernych z Kiszyniowa, którzy chcieli wesprzeć go podczas obejmowania nowej parafii. Pod koniec Mszy św. skierowali kilka słów do nowych parafian i podarowali im obraz przedstawiający Ostatnią Wieczerzę.

Związek Polaków w Rumunii, z prezesem Gerwazym Longherem, posłem reprezentującym polską mniejszość w rumuńskim parlamencie, serdecznie wita ks. Mihaia Balana, życząc mu powodzenia i długiej posługi na Pleszy oraz wielu łask Bożych w przewodzeniu powierzonej mu wspólnoty, zapewniając jednocześnie o wdzięczności i modlitwie.

Ksiądz Mihai Balan urodził się 16 września 1980 r. we wsi Iazu Vechi, w gminie Șipote, w województwie Jassy. Ukończył szkołę podstawową w 1996 r., a następnie uczęszczał do Liceum Teologicznego Błogosławionego Jeremiasza z Wołoszczyzny w Onești. W 2000 r. wstąpił do Instytutu Teologicznego św. Józefa w Jassach, a 24 czerwca 2007 r. przyjął święcenia kapłańskie z rąk JE Petru Gherghela – ówczesnego biskupa Jass. Zaraz po

În perioada 1 august 2007-31 decembrie 2011 a fost vicar la Catedrala „Providența Divină” din Chișinău. Între 1 ianuarie 2012 și 24 octombrie 2015 a fost paroh la parohia „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” din raionul Glodeni și paroh la parohia „Sfânta Fecioară Maria, Regina Sfântului Rozariu” din Stârcea. În perioada 25 octombrie 2015-30 iunie 2024 a fost numit paroh la Catedrala „Providența Divină” din Chișinău. Între 20 septembrie 2022 și 30 iunie 2024 a fost paroh și la parohia „Sfântul Alois Scrosoppi” din Chișinău și concomitent a ocupat diferite funcții în cadrul acestei dieceze, cum ar fi: director la Caritas Moldova, reprezentant al Diecezei de Chișinău în relația cu Parlamentul și Guvernul din Republica Moldova, membru al Comisiei pentru Culte și Patrimoniu Cultural de pe lângă Președinția Republicii Moldova. Timp de șapte ani a fost decan de Chișinău având responsabilitatea de a forma diaconii permanenți. De asemenea, a fost avocat în Tribunalul Bisericesc.

După 17 ani de activitate în dieceza de Chișinău, pe 1 iulie s-a întors în țară, iar începând cu data de 15 iulie a fost numit paroh în parohia „Sfânta Ana” din Pleșa.

Iuliana Agneșca Dascălu

șwiecenii a fost skierowan do diecezji kiszyniowskiej w Republice Mołdawii.

Od 1 sierpnia 2007 r. do 31 grudnia 2011 r. ks. Mihai Balan był wikariuszem w katedrze Opatrzności Bożej w Kiszyniowie. W okresie od 1 stycznia 2012 r. do 24 października 2015 r. był proboszczem w parafii pw. Narodzenia Świętego Jana Chrzciciela w Glodeni i proboszczem w parafii pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Różańca Świętego w Styrzy. Od 25 października 2015 r. do 30 czerwca 2024 r. był proboszczem w katedrze Opatrzności Bożej w Kiszyniowie. Od 20 września 2022 r. do 30 czerwca 2024 r. był także proboszczem w parafii pw. św. Alojzego Scrosoppi w Kiszyniowie, a jednocześnie pełnił różne funkcje w diecezji kiszyniowskiej, jak: dyrektora Caritas Mołdawia, przedstawiciela diecezji kiszyniowskiej w relacjach z parlamentem i rządem Republiki Mołdawii, członka Komisji ds. wyznań i dziedzictwa kulturalnego przy urzędzie Prezydenta Republiki Mołdawii. Przez siedem lat był dziekanem w Kiszyniowie odpowiedzialnym za formację stałych diakonów. Był także adwokatem kościelnym.

Po 17 latach posługi w Republice Mołdawii, 1 lipca wrócił do kraju, aby z dniem 15 lipca objąć jako proboszcz parafię pw. św. Anny w Pleszy.

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Foto: Ștefania Carmen Zielonka

Școala de Vară de Limba Polonă pentru copiii din Diaspora poloneză din Bucovina românească

În perioada 19 iunie-1 iulie a.c. copiii din Cacița au luat parte la proiectul intitulat Școala de Vară de Limba Polonă pentru copiii din Diaspora poloneză din Bucovina românească, în localitatea Domaniewice, comuna Wolbrom în Polonia. Proiectul a fost gândit ca un fel de continuare a colaborării neîntrerupte dintre școala din Cacița și Școala Gimnazială nr. 3 din Wolbrom, care astăzi nu mai există, din 2003 până în 2019.

În cadrul proiectului organizat și finanțat de către Asociația Inițiativelor Locale „Przyjazna Gmina Wolbrom”, cu sprijinul Fundației Jastrzębska Spółka Węglowa, Fabricii de Benzi Transportatoare Wolbrom S.A., primăriei din Wolbrom și al Centrului Cultural din Wolbrom, copiii și tinerii din Cacița au participat la cursuri de limba polonă, au vizitat patria strămoșilor lor: mina de sare din Wieliczka, Cracovia cu centrul vechi, castelul Wawel și Balaurul de la Wawel, mina de cărbune la Jastrzębie Zdrój, mănăstirea Jasna Góra din Częstochowa și s-au apropiat de cultura acesteia. Pe lângă aceste activități au avut

Wakacyjna Szkoła Języka Polskiego dla dzieci polonijnych z Bukowiny rumuńskie

W dniach 19 czerwca-1 lipca br. dzieci z Kaczyki wzięły udział w projekcie pod nazwą Wakacyjna Szkoła Języka Polskiego dla dzieci polonijnych z Bukowiny rumuńskiej, który odbył się w Polsce, w Domaniewicach w gminie Wolbrom. Była to forma kontynuacji trwającej nieprzerwanie od 2003 do 2019 r. współpracy szkoły w Kaczyce z nieistniejącym już Gimnazjum nr 3 w Wolbromiu.

W ramach projektu zorganizowanego i sfinansowanego przez Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych „Przyjazna Gmina Wolbrom”, przy wsparciu Fundacji Jastrzębskiej Spółki Węglowej, Fabryki Taśm Transporterowych Wolbrom SA, Urzędu Miasta i Gminy Wolbrom oraz Domu Kultury w Wolbromiu dzieci i młodzież z Kaczyki uczestniczyli w lekcjach języka polskiego i zobaczyli wiele ciekawych miejsc w ojczyźnie swoich przodków: kopalnię soli w Wieliczce, Kraków z rynkiem, Wawelem, Smokiem Wawelskim, kopalnię węgla kamiennego w Jastrzębiu Zdroju, klasztor na Jasnej Górze w Częstochowie i poznawały polską kulturę. Oprócz tego

parte și de o zi plină de adrenalină și joacă în cel mai mare parc de distracții din Polonia – Energylandia din Zator.

Iată această experiență văzută prin ochii copiilor.

Maya Boloca: Polonia este o țară plină de cultură și locuri interesante. În această excursie cel mai mult mi-a plăcut Wieliczka, un orașel mic și frumos de lângă Cracovia.

Filip Boloca: Mie mi-au plăcut mult orașele vizitate și oamenii întâlniți. Aceștia au fost primitivi și foarte generoși. Polonia este o țară curată și frumoasă. A fost interesant să vizitez Auschwitz-Birkenau.

Toni Paul Vereha: Mie mi-a plăcut prima zi când am mers în parcul de distracții, aș repeta această experiență.

Ioana Maria Buliga: Experiența pe care am trăit-o împreună a fost minunată. În fiecare zi m-am distrat, dar am și învățat diverse lucruri. Mi-a plăcut foarte mult că am putut vizita atâtea locuri și aș vrea să mai repet această experiență deosebită.

Jasmine Ioana Croitoriu: Ce mi-a plăcut cel mai mult în această excursie au fost locurile pe care le-am vizitat, mâncarea, activitățile pe care le-am desfășurat și faptul că în această excursie am avut ocazia de a ne cunoaște mai bine unii pe alții, fiind împreună zece zile, însă singurul lucru ce nu mi-a plăcut a fost că timpul a trecut mult prea repede. Aceasta este, cu siguranță, o experiență, pe care mi-aș dori să o mai trăiesc odată.

Adriela Mădălina Cojocariu: Experiența a fost foarte frumoasă și deosebită. Mi-a plăcut că ne-am distrat, am vizitat locuri deosebite și am învățat multe lucruri noi. Aș dori să mai repet această experiență, dar să stăm mai mult.

Leopold Cehaniuc: Mie cel mai mult mi-a plăcut când am mers în parcul de distracții Energylandia și mama s-a dat cu noi în trenulețul pentru copiii mai mici și a fost foarte tare... în rest a fost bine, a fost frumos, mina de sare de la Wieliczka a fost foarte frumoasă și interesantă.

Nicușor și Alexandru Florin Andronic: Atât mie, cât și fratelui meu ne-a plăcut foarte mult această experiență. Toate zilele au fost foarte frumoase și pline de activități. Ne-au plăcut foarte mult locurile ce le-am vizitat. Parcul de distracție a fost minunat, focul de tabără, meciurile de fotbal. A fost o experiență frumoasă și ne-am întoarce din nou. Vrem să le mulțumim tuturor că au avut grijă de noi.

Alessia Ungureanu: A fost o experiență plăcută pentru mine, m-am distrat și am vizitat multe locuri interesante, mi-au plăcut activitățile făcute, focul de

spędzili również dzień pełen adrenaliny i zabawy w największym parku rozrywki w Polsce – w Energylandii w Zatorze.

Oto jak wyglądało to doświadczenie widziane oczami dzieci.

Maya Boloca: Polska to kraj pełen kultury i ciekawych miejsc. Podczas tej podróży najbardziej podobala mi się Wieliczka, piękne miasteczko niedaleko Krakowa.

Filip Boloca: Bardzo podobały mi się miasta, które odwiedziłem i ludzie, których spotkałem. Byli gościnni i bardzo życzliwi. Polska jest czystym i pięknym krajem. Interesująca była wizyta w Auschwitz-Birkenau.

Toni Paul Vereha: Podobał mi się pierwszy dzień, kiedy byliśmy w parku rozrywki, powtórzyłbym to jeszcze raz.

Ioana Maria Buliga: Nasza wspólna przygoda była wspaniała. Każdego dnia dobrze się bawiłam, ale też uczyłam się różnych rzeczy. Naprawdę cieszyło mnie to, że mogłam odwiedzić tak wiele miejsc i chciałabym powtórzyć to wspaniałe doświadczenie.

Jasmine Ioana Croitoriu: To, co najbardziej podobalo mi się w tej podróży, to miejsca, które odwiedziliśmy, jedzenie, zajęcia, w których uczestniczyliśmy i fakt, że poznaliśmy się lepiej podczas tej podróży, będąc razem przez dziesięć dni. Jedyną rzeczą, która mi się nie podobala, było to, że czas mijał zbyt szybko. Jest to zdecydowanie doświadczenie, które chciałabym powtórzyć.

Adriela Mădălina Cojocariu: Ta wycieczka była bardzo miła i wyjątkowa. Podobało mi się to, że dobrze się bawiliśmy, odwiedziliśmy wspaniałe miejsca i nauczyliśmy się wielu nowych rzeczy. Powtórzyłabym to wszystko, tylko żeby było więcej czasu.

Leopold Cehaniuc: Najbardziej podobało mi się, kiedy pojechalismy do parku rozrywki Energylandia i moja mama jechała z nami małym pociągiem dla dzieci i było naprawdę super... wszystko było fajne, kopalnia soli w Wieliczce bardzo ładna i interesująca.

Nicușor i Florin Alexandru Andronic: Zarówno mojemu bratu, jak i mnie bardzo podobało się to doświadczenie. Wszystkie dni były bardzo przyjemne i pełne atrakcji. Bardzo interesujące były miejsca, które odwiedziliśmy. Park rozrywki był super, ognisko, mecze piłki nożnej. To było miłe doświadczenie i chcielibyśmy tu wrócić. Chcielibyśmy podziękować wszystkim za opiekę nad nami.

Alessia Ungureanu: Było to dla mnie miłe doświadczenie, dobrze się bawiłam i miałam okazję odwiedzić wiele ciekawych miejsc, podobały mi

tabără, ferma, mina și multe altele. Aș repeta această experiență cu mult drag.

Vlad Ștefan Alexandru Solcan: Cel mai mult mi-au plăcut locurile pe care le-am vizitat, mâncarea și cuvintele noi pe care le-am învățat în limba polonă. Polonia este o țară minunată, cu oameni buni și primitori.

Denis Emanuel Ungureanu: Mie mi-a plăcut cel mai mult la această excursie locurile interactive în care am fost și din care am rămas cu ceva informații, meciurile de fotbal, focurile de tabără de la foișor, toate aceste activități minunate pe care sigur le-aș mai repeta odată cu cea mai mare plăcere.

Irina și Matei Boca: Pentru noi a fost o vacanță frumoasă cu experiențe noi, locuri frumoase de vizitat. A fost o vacanță de vis. Vă mulțumim pentru răbdarea și grija pe care ați purtat-o pentru noi.

Paula Nimigean: Mie mi-a plăcut foarte mult această tabără deoarece am vizitat foarte multe locuri fascinante din Polonia. Am învățat multe lucruri noi interesante. Le mulțumesc tuturor celor care au făcut posibil să trec prin această experiență minunată.

Alexandru Daniel Andronic: Mi-a plăcut foarte mult această excursie în Polonia unde am putut vizita locuri interesante pe parcursul acestor zece zile. În fiecare zi m-am distrat și am rămas cu amintiri care nu le pot uita niciodată.

Carol Ionuț Valentin Dupoi: Pentru mine această excursie a fost una specială pentru că în aceste zece zile am putut vizita locuri deosebite cu oameni deosebiți.

Niculai Iulian Florin Dupoi: Mi-a plăcut foarte mult excursia în Polonia deoarece m-am distrat, am vizitat locuri noi și frumoase. Ceea ce nu mi-a plăcut este că am stat cam puțin. Aș repeta cu mare drag această experiență.

Isabel Maria Nimigean: Excursia în Polonia a fost o călătorie plină de multe descoperiri și aventuri captivante. De la orașele istorice pline de farmec la peisajele naturale impresionante, fiecare moment petrecut acolo a fost o experiență memorabilă. Vizita în Domaniewice s-a încheiat cu amintiri care vor rămâne vii în inima mea pentru totdeauna, inspirându-mă și făcându-mă să apreciez foarte mult bogăția istoriei, limbii, naturii și artei poloneze.

Anamaria Ețcu: Locurile pe care le-am vizitat în cadrul acestui proiect au fost fascinante și interesante. Parcul de distracție a fost un loc minunat. De asemenea, pentru prima dată am participat la focul de tabără cu dansuri și cu muzică și a fost ceva special. Totul a fost minunat, cazarea, mâncarea, precum și

și zajęcia, ognisko, farma, kopalnia i wiele innych. Powtórzyłabym to doświadczenie z wielką przyjemnością.

Vlad Ștefan Alexandru Solcan: Najbardziej podobały mi się miejsca, które odwiedziłem, jedzenie i nowe słowa, których nauczyłem się po polsku. Polska to wspaniały kraj z dobrymi i gościnnymi ludźmi.

Denis Emanuel Ungureanu: Podczas tej wyieczki najbardziej podobały mi się interaktywne miejsca, które odwiedziliśmy, mecze piłki nożnej, ogniska, wszystkie te wspaniałe zajęcia, które zdecydowanie chciałbym powtórzyć.

Irina i Matei Boca: Dla nas były to fajne wakacje z nowymi doświadczeniami i pięknymi miejscami. To były wymarzone wakacje. Dziękujemy za cierpliwość i troskę o nas.

Paula Nimigean: Bardzo podobał mi się ten wyjazd, ponieważ odwiedziłam wiele fascynujących miejsc w Polsce. Nauczyłam się wielu ciekawych rzeczy. Dziękuję wszystkim, którzy umożliwili mi przeżycie tego wspaniałego doświadczenia.

Alexandru Daniel Andronic: Bardzo podobała mi się ta podróż do Polski, podczas której mogłem odwiedzić ciekawe miejsca w ciągu tych dziesięciu dni. Każdego dnia dobrze się bawiłem i zostały wspomnienia, których nigdy nie zapomnę.

Carol Ionuț Valentin Dupoi: Dla mnie ta podróż była wyjątkowa, ponieważ w ciągu tych dziesięciu dni mogłem odwiedzić niezwykle miejsca ze wspaniałymi ludźmi.

Niculai Iulian Florin Dupoi: Bardzo podobała mi się podróż do Polski, ponieważ dobrze się bawiłem, odwiedziłem nowe i piękne miejsca. To, co mi się nie podobało, to fakt, że byliśmy tam trochę za krótko. Chciałbym powtórzyć to doświadczenie.

Isabel Maria Nimigean: Moja podróż do Polski pełna była wielu ekscytujących odkryć i przygód. Od uroczych historycznych miasteczek po zachwycające naturalne krajobrazy, każda spędzona tam chwila była niezapomnianym przeżyciem. Po pobycie w Domaniewicach pozostaną wspomnienia, które zawsze będą żywe w moim sercu, inspirując mnie i sprawiając, że jeszcze bardziej doceniam teraz bogactwo polskiej historii, języka, przyrody i sztuki.

Anamaria Ețcu: Miejsca, które odwiedziliśmy w ramach tego projektu były fascynujące i interesujące. Park rozrywki był wspaniały. Ponadto po raz pierwszy uczestniczyłam w ognisku z tańcami i muzyką i było to coś wyjątkowego. Wszystko było wspaniałe: zakwaterowanie, jedzenie, a także czas spędzony z kolegami. Bardzo dziękuję za wspaniałe

timpul petrecut cu colegii. Mulțumim frumos pentru aceste zile minunate pe care le-am petrecut în Polonia. Cu siguranță aș mai repeta aceasta experiență frumoasă!

Gabriela Maria Tăbăcaru: Mie mi-a plăcut neșpus de mult această excursie, m-am distrat și m-am simțit bine. Mi-au plăcut și locurile pe care le-am vizitat, cuvintele noi pe care le-am învățat și multe altele. Dacă aș mai avea ocazia să mai repet această experiență aș merge cu mare drag.

Maria Teodora Andronic: Cu prilejul acestei excursii am avut posibilitatea de a dobândi niște experiențe minunate pe care nu le voi uita cu ușurință. Pot să spun că mi-a plăcut tot, însă am fost uimită în special de locurile minunate și de căldura oamenilor pe care i-am întâlnit. Singurul lucru care m-a întristat a fost timpul care a trecut mai repede decât m-am putut aștepta.

David Gavriiliuc: Mie mi-a plăcut timpul petrecut la piscina, la muzeu, în pădure și tot ce am vizitat.

Adelina Rusu: Mie mi-a plăcut enorm, a fost o experiență pe care am așteptat să o trăiesc, pentru că îmi doream de mult să vizitez Polonia, să văd locurile istorice învățate la ora de limba polonă, să cunosc oamenii și a fost ceva de vis, neașteptat de frumos și doresc să mulțumesc tuturor sponsorilor și organizatorilor.

Mulțumiri adresez, de asemenea, profesorilor Robert Cehaniuc, Gheorghe Andronic și doamnei educatoare Irina Georgeta Sahlean, că au fost alături de mine și de copii și împreună am putut petrece aceste zile de vacanță greu de uitat.

Nu în ultimul rând, doresc să mulțumesc oamenilor care ne-au fost alături în organizarea acestui proiect: președintelui Uniunii Polonezilor din Romania, deputatul Ghervazen Longher, domnului Piotr Zniszczoł, vicepreședintele Fundației Jastrzębska Spółka Węglowa, doamnei Małgorzata Krężel, coordonatoarea acestui proiect, domnilor Stanisław Osmenda și Wojciech Szota, firmei Trasa Turystyczna de la mina de sare Wieliczka, precum și consulului onorific al României în Cracovia Ignat Timar.

Tekst i zdjęcia | Text și foto: Monica Cehaniuc

dni spędzone w Polsce. Zdecydowanie chciałabym to powtórzyć!

Gabriela Maria Tăbăcaru: Bardzo podobała mi się ta wycieczka, dobrze się bawiłam i miło spędziłam czas. Podobały mi się również miejsca, które odwiedziliśmy, nowe słowa, których się nauczyliśmy i wiele więcej. Gdybym miała szansę powtórzyć to doświadczenie, pojechałabym jeszcze raz.

Maria Teodora Andronic: Ta podróż dała mi możliwość przeżycia wspaniałych doświadczeń, których tak łatwo nie zapomnę. Mogę powiedzieć, że wszystko mi się podobało, ale byłam szczególnie zaskoczona wspaniałymi miejscami i ciepłem ludzi, których spotkałam. Jediną rzeczą, która mnie zasmuciła, był czas, który minął szybciej, niż mogłam się spodziewać.

David Gavriiliuc: Najbardziej spodobał mi się czas spędzony na basenie, w muzeum, w lesie i wszystkie miejsca, które odwiedziliśmy.

Adelina Rusu: Bardzo mi się podobało, było to doświadczenie, na które czekałam, ponieważ od dawna chciałam odwiedzić Polskę, zobaczyć historyczne miejsca, o których uczyłam się na lekcjach języka polskiego, poznać ludzi. Było to coś wymarzonego, niespodziewanie pięknego i chciałabym podziękować wszystkim sponsorom i organizatorom.

Chciałabym podziękować także nauczycielom: Robertowi Cehaniuc, Gheorghe Andronic i Irinie Georgecie Sahlean, którzy byli ze mną i dziećmi i razem mogliśmy spędzić te niezapomniane wakacje.

Podziękowania kieruję także do osób, które wsparły nas w organizacji tego wydarzenia, a są to: prezes Związku Polaków w Rumunii, poseł Gerwazy Longher, wiceprezes Fundacji Jastrzębska Spółka Węglowa Piotr Zniszczoł, koordynatorka tego projektu Małgorzata Krężel, panowie Stanisław Osmenda i Wojciech Szota, Trasa Turystyczna w kopalni soli w Wieliczce, konsul honorowy Rumunii w Krakowie Ignat Timar.

Tłum. Ștefania Carmen Zielonka

Campusul de Vară cu Lilo și Stitch

În perioada 22-26 iulie a.c. la Moara a avut loc Campusul de Vară cu tema „Lilo și Stitch” la care au participat peste 150 de copii din Moara și Suceava.

Pentru participanții, dar și pentru întreaga comunitate, campusul reprezintă mai mult decât o săptămână de activități dedicate acestora. Campusul este, întâi de toate un drum de inițiere pentru copii: ei învață, prin intermediul programului pregătit de preoți și animatori, să-L descopere pe Dumnezeu și să trăiască cât mai frumos viața lor. Campusul a fost coordonat de trei preoți, seminariști și voluntari din cadrul comunităților.

Tema aleasă în acest an a fost despre protagonistul unui film de animație Lilo, o fetiță hawaiiană care adoptă pe Stitch – un „cățel” ciudat care ar fi animalul de companie perfect dacă nu ar fi de fapt o creatură extraterestră scăpată de pe o planetă îndepărtată, aterizată pe Pământ. Prin credință în dragoste și familie Lilo îl ajută pe Stitch – care a fost creat pentru a distruge – să devină un personaj cald și simpatic căruia să-i pese de cei din jurul său. Ca și în film, și în campus s-a subliniat cât de important e să fi un om bun și să ai credință, astfel reușind să faci lucruri minunate, atât în comunitatea în care locuiești, dar și în viața de zi cu zi.

Uniunea Polonezilor din România și decanatul de Bucovina au inițiat acest campus pentru a organiza diferite activități comune destinate copiilor și tinerilor din ambele comunități catolice, precum și jocuri educative și sportive, întâlniri în cadrul bisericii unde au învățat rugăciuni și cântece în limba polonă, ateliere de lucru unde au confecționat diferite obiecte religioase, dar și cursuri de prim ajutor. Un moment mult așteptat de copii a fost vizita jandarmeriei și poliției în cadrul campusului, care au venit cu diferite mașini echipate, câini antrenați și le-au vorbit copiilor despre meseria lor și rolul lor în societate.

Tinerii de origine polonă au avut ocazia să își prezinte țara din care provin, dar ceea ce este cel mai important – au vorbit în limba maternă, au aprofundat cunoștințele despre tradiția și cultura strămoșilor lor.

Toate activitățile s-au desfășurat atât la biserică, cât și la Casa Polonă din Moara. Au fost zile frumoase și pline de învățăminte. La final atât părinții, cât și organizatorii au urmărit un program artistic cu ce au învățat copii și tinerii în decursul celor cinci zile.

Alina Valentina Marcu

Zdjęcia udostępnione przez organizatorów | Fotografii trimise de organizatori

Półkolonie z Lilo i Stitch

W dniach 22-26 lipca br. w Moarze odbyły się półkolonie pod nazwą „Lilo i Stitch”, w których wzięło udział ponad 150 dzieci z Moary i Suczawy.

Dla uczestników, ale także dla obu wspólnot parafialnych te doroczne półkolonie są czymś więcej niż tygodniem zajęć dla dzieci i młodzieży. Są one przede wszystkim drogą formacji – dzięki programowi przygotowanemu przez księży i animatorów uczestnicy uczą się odkrywać Boga i przeżywać swoje życie w jak najpiękniejszy sposób. Półkolonie koordynowało trzech księży, klerycy oraz lokalni wolontariusze.

W tym roku uczestnikom półkolonii towarzyszyła bohaterka filmu animowanego Lilo – mała hawajska dziewczynka, która „zaadoptowała” i zaprzyjaźnia się ze Stitchem – dziwnym stworzeniem, przypominającym psa. Byłby on wymarzoną pupilem, gdyby nie był w rzeczywistości przybyszem z kosmosu, który uciekł z odległej planety i wylądował na Ziemi. Dzięki sile wiary Lilo w miłość i rodzinę, stworzony do destrukcji Stitch staje się ciepłą i sympatyczną istotą, troszczącą się o otaczających ją ludzi. Zajęcia podczas półkolonii, podobnie jak w filmie, miały podkreślać znaczenie bycia dobrym człowiekiem i pokładania wiary w to, że można robić wspaniałe rzeczy na co dzień i dla swojej społeczności.

Półkolonie, zorganizowane przez Związek Polaków w Rumunii i dekanat bukowiński, miały na celu realizację różnorodnych działań dla dzieci i młodzieży z obu wspólnot parafialnych, takich jak zabawy edukacyjne i sportowe, spotkania w kościołach, podczas których uczestnicy uczyli się modlitw i pieśni w języku polskim, warsztaty twórcze, a także kurs pierwszej pomocy. Bardzo wyczekiwany momentem była również wizyta żandarmerii i policji. Stróże prawa przyjechali swoimi specjalistycznymi samochodami razem z wyszkolonymi psami policyjnymi i rozmawiali z dziećmi o swojej pracy i roli w społeczeństwie.

Dzieci i młodzież polskiego pochodzenia mieli okazję podczas półkolonii zaprezentować kraj swoich przodków i, co najważniejsze, mówić w swoim ojczystym języku oraz pogłębiać wiedzę o polskich tradycjach i kulturze.

Zajęcia odbywały się zarówno w kościele, jak i w Domu Polskim w Moarze. Były to wspaniałe i pouczające dni. Na zakończenie organizatorzy i rodzice obejrżeli program artystyczny, podczas którego dzieci i młodzież zaprezentowały to, czego nauczyły się w ciągu tych pięciu dni.

Trad. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Wakacje z Bogiem w Nowym Siołńcu

Wakacje z Bogiem – to coroczne półkolonie dla dzieci, organizowane przez proboszcza siołńeckiej parafii. W tym roku prowadzili je wolontariusze z Wolontariatu Misyjnego Salvator. Wolontariat Misyjny Salvator to grupa młodych ludzi skupiona przy zgromadzeniu Salvatorianów, którzy pragną w sposób autentyczny żyć wiarą w Jezusa Chrystusa. Misją WMS-u jest pomaganie ludziom potrzebującym. Jest to urzeczywistnienie przesłania, które pozostawił założyciel Salvatorianów, o. Franciszek Maria od Krzyża Jordan: „Dopóki żyje na świecie choćby jeden tylko człowiek, który nie zna i nie kocha Jezusa Chrystusa Zbawiciela Świata, nie wolno ci spocząć”.

Poprzez swój czas, zdolności, umiejętności, chęć pomocy i kreatywność wolontariusze pragną dzielić się własną wiarą oraz włączać w wielkie dzieło głoszenia Dobrej Nowiny w świecie. Przygotowanie wolontariuszy do wyjazdów misyjnych opiera się na całorocznej formacji duchowej, a także warsztatach i szkoleniach. Istotnym elementem edukacji jest także misja tu i teraz, poprzez pomoc w instytucjach edukacyjnych, hospicjach, szpitalach, parafiach i innych ośrodkach.

Vacanța cu Dumnezeu la Solonețu Nou

„Vacanța cu Dumnezeu” din Solonețu Nou reprezintă un campus anual organizat pentru copii de către parohul din localitate. Anul acesta tabăra a fost condusă de voluntari din cadrul Ordinului Salvatorian. Voluntarii Ordinului Salvatorian sunt un grup de tineri reuniți de congregația Salvatoriană care doresc să își trăiască credința în Isus Cristos într-un mod autentic. Misiunea Ordinului este de a ajuta oamenii aflați în nevoie. Aceasta reprezintă realizarea mesajului lăsat de fondatorul Salvatorienilor, părintele Francisc Maria al Crucii Jordan: „Atâta timp cât există măcar o singură persoană care trăiește în lume și care nu îl cunoaște și nu îl iubește pe Isus Cristos, Mântuitorul lumii, nu trebuie să te odihnești”.

Prin timpul, abilitățile, competențele, dorința de a ajuta și creativitatea lor, voluntarii doresc să își împărtășească propria credință și să se alăture mării lucrări de răspândire a Bunei Vestiri în lume. Pregătirea voluntarilor pentru călătoriile de misiuni se bazează pe o formare spirituală care durează un an, precum și pe ateliere și cursuri de formare. O parte importantă a educației o reprezintă misiunea aici și acum, prin asistență în instituții de învățământ, ospicii, spitale, parohii și alte centre.

W nocy 6 lipca Nowy Sołonec otworzył gościnne ramiona dla grupy wolontariuszy z WMS-u: Laury, Natalii, Karoliny B., Julii, Oliwii, Karoliny W., Dominika oraz Łukasza. Laura z wykształcenia jest teologiem, angażuje się w działalność prolife, pasjonuje się końmi oraz rękodziełem. Bardzo kocha Polskę, więc z radością przyjechała służyć Polonii. Chce być zawsze tam, gdzie potrzebna jest jej pomoc. Natalia studiuje inżynierię biomedyczną w Łodzi, co jest jej wielką pasją. Uwielbia łączyć naukę z pomaganiem ludziom. Działalność misyjna daje jej przestrzeń do dzielenia się z innymi nieskończonymi zasobami dobrej energii i pragnieniem głoszenia Chrystusa w różnych zakątkach świata. Karolina B. pochodzi z Podkarpacia, ale na co dzień studiuje psychologię w Krakowie. Uwielbia eksperymentować w kuchni oraz spędzać czas na sportowo i w kinie. Misja w Nowym Sołońcu była dla niej bardzo dynamicznym i owocnym czasem, gdzie mogła poznawać Pana Boga z nowej perspektywy. Julia uwielbia nowe wyzwania i pracę z ludźmi, która nadaje sens jej życiu. Dzięki niej czuje się spełniona i szczęśliwa. Ten wyjazd jeszcze bardziej pokazał jej, jak Pan Bóg troszczy się o ludzi i o nią osobiście. Oliwia pochodzi ze Śląska, na co dzień jest baristką oraz studentką na administracji. Swoją wolny czas oddaje dla posługi przy młodzieży w swojej parafii. Do Nowego Sołońca przyjechała, aby pokazać swoim życiem i działaniem miłość Jezusa i to, że jest żywy i obecny. Pragnie, by każdy poznał Jego imię. Karolina W. pochodzi ze Szczecina. Na co dzień pracuje i studiuje psychologię, a także udziela się w przeróżnych dziedzinach życia społecznego. Na misję w Nowym Sołońcu pojechała z nadzieją na jeszcze większe otwarcie się na potrzeby innych. Dominik pochodzi z okolic Krosna. Z zawodu jest elektrykiem. Lubi chodzić po górach oraz podróżować rowerem. Na misję do Nowego Sołońca pojechał, by dawać siebie innym. Czuje, że dostał od miejscowych bardzo dużo miłości, co utwierdziło go w przekonaniu, że misja ma sens. Pragnie wracać do miejsc, gdzie jest potrzebna pomoc. Łukasz mieszka i pracuje w administracji w Warszawie. Na tej misji znalazł się trochę przypadkiem, niemniej widzi w tym palec Boży. Ten wyjazd pokazał mu, że Bóg daje zawsze więcej każdemu, kto chce od siebie coś dać.

Po niedzielnym odpoczynku rozpoczęły się zajęcia z dziećmi, przerwane ciekawą, dwudniową wycieczką dzieci i wolontariuszy do Bukaresztu. W jej trakcie wszyscy mieli okazję bliżej zapoznać

În noaptea de 6 iulie, Solonețu Nou și-a deschis brațele pentru a primi un grup de voluntari a Ordinului Salvatorian: Laura, Natalia, Karolina B., Julia, Oliwia, Karolina W., Dominik și Łukasz. Laura este teolog de profesie, implicată în activități prolife și este pasionată de cai și artizanat. Ea iubește foarte mult Polonia, așa că a fost fericită să vină să ajute Diaspora poloneză. Vrea să fie mereu acolo unde este nevoie de ajutor. Natalia studiază ingineria biomedicală în Łódź, aceasta fiind marea ei pasiune. Îi place să îmbine știința cu ajutorarea oamenilor. Activitățile misionare îi oferă spațiul necesar pentru a-și împărtăși doza nesfârșită de energie bună și dorința de a-L proclama pe Cristos în diferite colțuri ale lumii. Karolina B. provine din regiunea Podkarpacie, dar studiază psihologia în Cracovia. Îi place să experimenteze în bucătărie și să-și petreacă timpul făcând sport și mergând la cinema. Misiunea din Solonețu Nou a reprezentat pentru aceasta o perioadă foarte dinamică și fructuoasă, unde a putut să-L cunoască pe Domnul Dumnezeu dintr-o nouă perspectivă. Juliei îi plac provocările noi și colaborarea cu oamenii ceea ce dă sens vieții ei. Aceasta o face să se simtă împlinită și fericită. Această călătorie i-a arătat și mai mult cum Dumnezeu are grijă de oameni și de ea personal. Oliwia provine din Silezia, lucrează ca barista și este studentă la administrație. Își dedică timpul liber pastorației tinerilor din parohia sa. A venit la Solonețu Nou pentru a arăta prin viața și acțiunile ei iubirea lui Isus și faptul că El este viu și prezent. Vrea ca toată lumea să Îi cunoască numele. Karolina W. este din Szczecin. Lucrează și studiază psihologia și este activă în diferite domenii ale societății. A mers la Solonețu Nou cu speranța că va deveni și mai deschisă la nevoile celorlalți. Dominik provine din zona Krosno. Este electrician de profesie. Îi plac drumețiile montane și călătoriile cu bicicleta. A plecat la Solonețu Nou pentru a se dăruia altora. Simte că a primit multă dragoste din partea localnicilor, ceea ce i-a confirmat convingerea că misiunile au sens. Tânjește să se întoarcă în locurile în care este nevoie de ajutor. Łukasz locuiește și lucrează în administrație în Varșovia. El s-a aflat în această misiune oarecum din întâmplare, dar cu toate acestea vede mâna lui Dumnezeu în aceasta. Această călătorie i-a arătat că Dumnezeu dă întotdeauna mai mult tuturor celor care sunt dispuși să dea ceva din ei înșiși.

După ziua de duminică, zi în care ne-am odihnit, au început activitățile pentru copii, întrerupte de o excursie interesantă de două zile pentru copii și voluntari la București. În timpul acesteia, toată lu-

się z historią i kulturą Rumunii. Jednak w czwartek szybko powrócił rytm zajęć. Dzieci mogły poznać wiele nowych zabaw, nauczyć się nowych piosenek, wziąć udział w Boskim Turnieju z nagrodami, w grze terenowej i w pokazie chemicznych eksperymentów. Wśród licznych rozmaitych gier i atrakcji nie zabrakło także katechezy, na której wolontariusze starali się pokazać młodym miłość Boga do ludzi oraz piękno katolickiej wiary. Katecheza skupiała się na cudach Pana Jezusa, wspólnocie, powołaniu apostołów oraz historii grzechu i Bożego przebaczenia, zaś dla najmłodszych na starotestamentowych opowieściach o przykazaniach i przymierzu z Noem. Przez całą misję wszystkim towarzyszyły różne akcenty patriotyczne, takie jak śpiewanie polskiego hymnu czy nagrody w formie białoczerwonych różańców. Odbyło się też niedzielne spotkanie dedykowane młodzieży. Było ono okazją do nawiązania bliższej relacji z młodymi. W następnych latach na czas Wakacji z Bogiem wolontariusze z pewnością przygotowują dla nich specjalny program.

Tegoroczne Wakacje z Bogiem można podsumować słowami jednej z wolontariuszek: „Każde spotkanie, uśmiech czy rozmowa z innymi pozostaną w mojej pamięci na długo”. To był piękny czas zawiązywania bliższej relacji między Polonią i Polakami z kraju. Pozostawił dużo radości i nadziei na dalsze wspólne ubogacanie się i wzrastanie.

Specjalne podziękowania należą się prezesowi Związku Polaków w Rumunii, posłowi Gerwazemu Longherowi. Zapewnił on środki nie tylko na materiały plastyczne, z których korzystały dzieci, ale także na wycieczkę do Bukaresztu oraz na codzienne obiady dla uczestników Wakacji z Bogiem.

Laura Lipińska

mea a avut ocazia să afle mai multe despre istoria și cultura României. Cu toate acestea, joi, ritmul activităților a revenit rapid. Copiii au putut să descopere multe jocuri noi, să învețe cântece noi, să ia parte la un Turneu Divin cu premii, la un joc de teren și la o demonstrație de experimente chimice. Printre numeroasele jocuri și atracții, a avut loc și o cateheză, unde voluntarii au încercat să le arate tinerilor dragostea lui Dumnezeu pentru oameni și frumusețea credinței catolice. Cateheza s-a axat pe miracolele Domnului Isus, pe comunitate, pe chemarea apostolilor și pe povestea păcatului și a iertării lui Dumnezeu, iar pentru cei mai mici pe poveștile din Vechiul Testament despre porunci și legământul cu Noe. Misiunile au fost însoțite de diferite elemente patriotice, cum ar fi intonarea imnului polonez și premii sub formă de rozarii albe și roșii. A existat, de asemenea, o întâlnire de duminică dedicată tinerilor. A fost o ocazie de a stabili o relație mai strânsă cu tinerii. În anii următori, pentru Vacanța cu Dumnezeu, voluntarii vor pregăti cu siguranță un program special pentru ei.

Vacanța cu Dumnezeu din acest an poate fi rezumată în cuvintele uneia dintre voluntari: „Fiecare întâlnire, zâmbet sau conversație cu alții va rămâne în memoria mea pentru mult timp”. A fost o perioadă frumoasă de stabilire a unor relații mai strânse între Diaspora poloneză și polonezii din țară. A lăsat multă bucurie și speranță pentru îmbogățirea și creșterea în continuare împreună.

Mulțumiri speciale se cuvin președintelui Uniunii Polonezilor din România, deputatul Ghervazen Longher. Acesta a finanțat nu numai materialele folosite de copii, ci și excursia la București și prânzurile zilnice ale participanților la acțiunea „Vacanța cu Dumnezeu”.

Trad. Ștefania Carmen Zielonka

Foto: Ștefania Carmen Zielonka

O excursie de neuitat

În data de 9-10 iunie a.c., elevii Școlii Gimnaziale „Henryk Sienkiewicz” din Solonețu Nou împreună cu elevii Școlii Gimnaziale Cacica au pornit într-o aventură culturală spre București, capitala României. Roțile acestei călătorii au fost puse în mișcare datorită Uniunii Poloneze din România și prin bunăvoința președintelui, domnul Ghervazen Longher care a salutat cu entuziasm propunerea de a înlesni, printr-o finanțare, periplul copiilor pe traseul Solonețu Nou, Cacica, București și retur. Mulțumită acestui fapt un număr de 70 de copii și cadre didactice, învățători

Niezapomniana wycieczka

W dniach 9-10 lipca tr. uczniowie Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza z Nowego Sokoła wraz z uczniami Szkoły Podstawowej z Kaczyki wyruszyli w kulturalną przygodę do stolicy Rumunii – Bukaresztu. Podróż ta była możliwa dzięki Związkowi Polaków w Rumunii i życzliwości prezesa Gerwazego Longhera, który z entuzjazmem przyjął propozycję wsparcia wyjazdu, umożliwiając dzieciom podróż autokarem z Nowego Sokoła i Kaczyki do Bukaresztu. Dzięki temu 70 dzieci z obu szkół

și diriginți, de la cele două școli, inclusiv doamna directoare Maria-Natalia Ucrainet-Crețu, au pornit spre meleagurile bucureștene.

Plecarea s-a făcut în zorii zilei de 9 iulie când participanții la excursie au pășit plini de emoție și entuziasm în autocarul care avea să-i poarte spre marele oraș. Prima oprire s-a făcut la Mausoleul de la Mărășești unde copiii au servit o gustare și au petrecut momente memorabile admirând construcția impresionantă și ascultând rememorate clipe uimitoare din istoria României transpuse inclusiv în holograme în interiorul monumentului. Au aflat despre bătăliile care s-au purtat, inclusiv despre copiii eroi care s-au jertfit pentru patrie și pentru idealul de libertate și unitate națională.

Drumul a continuat apoi până la marginea Bucureștiului unde s-a făcut un nou popas la Grădina Zoologică. Aici animalele, toropite de căldura amiezii și de prânzul copios, își făceau siesta. Cu toate acestea, spectacolul desfășurat sub ochii uimiți ai copiilor a fost impresionant. Astfel, au putut admira diferite specii de animale și de păsări multe dintre ele necunoscute copiilor până la acel moment.

Călătoria a continuat și iată-ne ajunși cu mic cu mare în marea metropolă. Primul obiectiv a fost vizitarea Muzeului Național de Istorie Naturală „Grigore Antipa”. Copiii au intrat sfioși în încăperile muzeului unde se aflau atâtea exponate noi și necunoscute ochilor și minții lor. După vizita la muzeu am făcut o plimbare pe jos până la Ambasada Poloniei la București unde am admirat arhitectura clădirii și locația ei. Pentru imortalizarea momentului s-au făcut fotografii. Vizita la Catedrala „Sfântul Iosif” a fost impresionantă atât prin măreția construcției, cât și pentru momentele de comuniune divină pe care le-am trăit pășind în interior și ascultând slujba care se oficia și cântările religioase.

După un astfel de moment plin de încălcare sufletească era timpul să ne și odihnim. Așa că, după ce am servit masa de seară, am pornit spre locul de cazare unde am putut petrece o noapte de odihnă bine meritată la un hotel din apropierea gării. Serviciile au fost impecabile, iar copiii și cadrele didactice s-au putut bucura de toate facilitățile și de tot confortul.

Dimineața s-a servit un mic dejun copios din care nu au lipsit sucurile naturale, fructele și mâncărurile pentru toate gusturile. Îmbarcați din nou în autocar am pornit spre alte obiective pe care le aveam în agenda zilei. Am vizitat Palatul Parlamentului unde am ascultat informații despre istoria clădirii, despre importanța și valoarea obiectelor aflate la interior. Arhitectura, imensitatea clădirii, operele de artă afla-

oraz nauczyciele, wraz z dyrektorką Marią-Natalią Ucrainet-Crețu wyruszyli do Bukaresztu.

Podróż rozpoczęła się rankiem 9 lipca, kiedy to uczestnicy wycieczki przejeżdżąc, ale pełni zapału wsiedli do autobusu, który miał ich zawieźć do wielkiego miasta. Pierwszy przystanek miał miejsce przy Mauzoleum w Mărășești, gdzie dzieci zjadły przekąskę i spędziły niezapomniane chwile, podziwiając imponującą konstrukcję i słuchając opowieści o niezwykłych wydarzeniach w historii Rumunii, między innymi dzięki hologramom wewnątrz mauzoleum. Dowiedziały się o stoczonych wtedy bitwach, o dzieciach-bohaterach, którzy oddali życie za ojczyznę, za wolność i jedność narodową.

Następnym celem podróży był ogród zoologiczny znajdujący się na obrzeżach Bukaresztu, gdzie zobaczyliśmy zwierzęta, odpoczywające z powodu południowego upału i obfitego obiadu. Mimo to, dzieci były pod wrażeniem tylu różnych gatunków zwierząt i ptaków, których wcześniej nie miały okazji widzieć.

Po przybyciu do wielkiej metropolii, pierwszym celem była wizyta w Muzeum Historii Naturalnej im. Grigore Antipa. Dzieci nieśmiało wchodziły do sal, w których znajdowało się wiele nowych dla nich i nieznanych im eksponatów. Po zwiedzeniu muzeum przeszliśmy pieszo do Ambasady RP w Bukareszcie. Podziwialiśmy jego architekturę piękną lokalizację. Dla upamiętnienia tej chwili zrobiliśmy zdjęcia. Wizyta w katedrze św. Józefa zrobiła na wszystkich duże wrażenie, zarówno ze względu na majestatyczność budowli, jak i na duchowe przeżycia, których doświadczyliśmy we wnętrzu świątyni, słuchając nabożeństwa i pieśni religijnych.

Po tak intensywnych wrażeniach nadszedł czas na odpoczynek. Po kolacji pojechaliśmy do hotelu w pobliżu dworca kolejowego, gdzie mogliśmy udać się na zasłużony odpoczynek. Hotel był bez zarzutu i dzieci i nauczyciele mogli cieszyć się wszystkimi udogodnieniami i komfortem.

Rano zjedliśmy obfite śniadanie, były soki naturalne, owoce i jedzenie na każdy gust. Potem autobusem wyruszyliśmy do kolejnych miejsc na naszej liście. Odwiedziliśmy Pałac Parlamentu, gdzie wysłuchaliśmy informacji o historii budynku, jego znaczeniu i wartości znajdujących się wewnątrz przedmiotów. Architektura, ogrom budynku i dzieła sztuki zrobiły ogromne wrażenie na małych, ale też na tych dużych odwiedzających. Dzięki posłowi Gerwazemu Longherowi, który nam to umożliwił,

te la interior au făcut o adâncă impresie micilor și marilor vizitatori. Prin intermediul domnului Ghervazen Longher, care ne-a înlesnit și de data aceasta o nouă favoare, ne-am putut bucura de un prânz copios la restaurantul cantină de la Palatul Parlamentului.

Vizita din marele oraș a continuat cu Muzeul de Istorie unde am petrecut clipe de neuitat admirând obiecte valoroase. Sala Tezaur i-a impresionat deopotrivă pe copii și pe adulți prin colecția ei de obiecte din aur. Sala numită Muzeu al Jucăriilor i-a purtat pe copii înapoi în timp și i-a făcut să înțeleagă într-o oarecare măsură felul în care lumea evoluează chiar și în materie de jucării. După vizita la muzeu am poposit la Ateneul Român. Sala de spectacole i-a uimit pe copii prin arhitectură și amplasare. Aici au avut ocazia să asculte pentru câteva minute repetițiile pe care le făcea orchestra filarmonică pentru un viitor spectacol. Au stat așezați în lojele confortabile și, în răcoarea sălii, au ascultat cu interes acordurile muzicii clasice.

În felul acesta s-au scurs și orele celei de-a doua zi ale excursiei. Spre seară am servit masa într-un spațiu public și am pornit spre casă plini de energie, de experiențe și informații noi pe care să le purtăm în suflet pentru toată viața. Pentru unii copii această ieșire într-un oraș mare a fost probabil prima din micuța lor viață, de aceea cu atât mai mult vor prețui momentele trăite și amintirea locurilor vizitate.

Alese și calde mulțumiri Uniunii Polonezilor din România și domnului președinte și deputat Ghervazen Longher care ne-a sprijinit și de data aceasta, ca de atâtea alte ori, în demersul de a le oferi copiilor școlilor din Solonețu Nou și din Cacica accesul la educație și informație prin activități atât de diverse. Fără ajutorul dumnealui această excursie nu ar fi fost posibilă, de aceea îi aducem mulțumiri și recunoștință și salutăm pe această cale implicarea permanentă a domniei sale în viața comunității poloneze și în activitățile școlare și extrașcolare atât de diverse care se organizează pentru copiii comunității poloneze.

Iulia Monica Albu

Zdjęcia nadesłane przez autorkę | Fotografii trimise de către autoare

moگیśmy cieszyć się obfitym obiadem w restauracji Pałacu Parlamentu.

Wizytę w wielkim mieście kontynuowaliśmy zwiedzając Muzeum Historii, gdzie spędziliśmy niezapomniane chwile, podziwiając cenne przedmioty. Skarbiec z kolekcją złotych przedmiotów zrobił wrażenie zarówno na dzieciach, jak i na dorosłych. Sala zwana Muzeum Zabawek przeniosła dzieci w przeszłość, pozwalając im zrozumieć, jak zmienia się świat, nawet jeśli chodzi o zabawki. Po wizycie w muzeum zatrzymaliśmy się w Ateneum. Sala koncertowa zachwyciła dzieci swoim wyglądem. Miały one okazję przez kilka minut przysłuchiwać się próbom orkiestry filharmonicznej. Siedząc w wygodnych łóżach, w chłodnej sali, z zainteresowaniem słuchały muzyki klasycznej.

Tak minął drugi dzień wycieczki. Wieczorem zjedliśmy kolację w mieście i pełni energii oraz nowych doświadczeń i informacji, które zostaną w naszych sercach na całe życie, wyruszyliśmy w drogę powrotną. Dla niektórych dzieci ta wyprawa do dużego miasta była prawdopodobnie pierwszą w ich życiu, dlatego tym bardziej będą cenić chwile, jakie przeżyły i wspomnienia z miejsc, które odwiedziły.

Serdeczne podziękowania kierujemy do Związku Polaków w Rumunii oraz prezesa i posła Gerwazego Longhera, który także tym razem, podobnie jak wiele razy wcześniej, wsparł nasze działania, aby zapewnić dzieciom z Nowego Sokołca i Kaczyki dostęp do edukacji i informacji w tak atrakcyjny sposób. Bez jego pomocy ta wycieczka nie byłaby możliwa, dlatego składamy mu podziękowania i wyrazy wdzięczności i podziwiamy jego ciągle zaangażowanie w życie polskiej społeczności oraz w tak różnorodne szkolne i pozaszkolne aktywności organizowane dla polonijnych dzieci.

Tłum. Eugenia Ostrowschi

O interesantă vizită la Gorzów Wielkopolski

În mai 2023 a vizitat România timp de o săptămână o delegație a Academiei „Jakub din Paradyż” din Gorzów Wielkopolski – compusă din: Beata Orłowska, Joanna Lubimow și Łukasz Budzyński. În cadrul programului Erasmus+ ei au studiat Diaspora poloneză din România – din capitala București și din Solonețu Nou – Bucovina. Au fost foarte încântați de frumusețile văzute, de ospitalitatea oamenilor, de păstrarea limbii, religiei și tradițiilor de către comunitățile Diasporei poloneze din România. Așteptăm cu mare interes rezultatele cercetărilor acestora, promise pentru toamna acestui an.

Cu ocazia discuțiilor avute, a fost invitată și o delegație a Uniunii Polonezilor din România să viziteze în 2024 orașul Gorzów Wielkopolski. Cu sprijinul președintelui Uniunii Polonezilor din România, deputatul Ghervazen Longher, acest proiect a devenit posibil în luna mai 2024. În final, delegația diasporei poloneze din România a fost formată din membrii „Dom Polski” București: Bogdan Polipciuc – președinte, Anca Stroescu – secretar, Otto Batowski – membru al Comitetului de Conducere, dar și doamnele: Victoria Valasciuc, Elena Manea, Veronica Polipciuc, respectiv domnul Cristian Iliescu. „Dom Polski” din Constanța a fost reprezentat de doamna Camelia Popescu-Hriscu.

Cum orașul Gorzów Wielkopolski este situat în partea de nord-vest a Poloniei, mai aproape de Berlin (130 km), decât de Varșovia (400 km), la sugestia gazdelor, delegația a optat pentru a zbura cu avionul până la Berlin, urmând apoi să ajungă la destinație cu un autobuz. Unii dintre delegați au zburat direct la Berlin, iar alții cu o escală la Viena. Apoi, autobuzul a întârziat, cei mai mulți ajungând pe la 23:30 noaptea în Gorzów. Am fost conduși cu două mașini la căminul studentesc unde urma să fim cazați. După o noapte de odihnă și o zi de vizitare a frumuseților orașului Gorzów Wielkopolski, ne-a revenit inima la loc, căci am avut parte de surprize plăcute.

În primul rând, gazdele s-au străduit să ne asigure condiții cât mai bune: camerele de cămin de câte două persoane erau curate și confortabile. Căminul este situat într-o zonă verde întinsă, de la etajele nouă și zece unde am locuit, priveliștea asupra orașului era impresionantă, cantina unde luam mesele era aproape, se serveau mâncăruri variate și gustoase la prețuri rezonabile. În plus, tot personalul era foarte atent cu cei care aveau handicap sau dificultăți

Niezwykła wizyta w Gorzowie Wielkopolskim

W maju 2023 r. wykładowcy Akademii im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim – Beata Orłowska, Joanna Lubimow i Łukasz Budzyński – przebywali z tygodniową wizytą w Rumunii. W ramach programu Erasmus+ badali oni Polonię w Rumunii – w Bukareszcie oraz na Bukowinie, w Nowym Sółcu. Byli oczarowani tym, co zobaczyli, gościnnością ludzi oraz kultywowaniem języka, religii i tradycji przez Polonię w Rumunii. Z wielkim zainteresowaniem czekamy na wyniki ich badań, zapowiedziane na jesień tego roku.

Wtedy podczas rozmów zaproszono delegację Związku Polaków w Rumunii do odwiedzenia Gorzowa Wielkopolskiego w 2024 r. Dzięki wsparciu prezesa Gerwazego Longhera projekt ten został zrealizowany w maju tr. Ostatecznie w skład delegacji Polonii rumuńskiej weszli członkowie „Domu Polskiego” w Bukareszcie: prezes Bogdan Polipciuc, sekretarz Anca Stroescu, członek zarządu Otto Batowski, a także panie Victoria Valasciuc, Elena Manea i Veronica Polipciuc oraz pan Cristian Iliescu. Organizację polonijną z Konstancy reprezentowała Camelia Popescu-Hriscu.

Ponieważ Gorzów Wielkopolski położony jest w północno-zachodniej części Polski, bliżej Berlina (ok. 130 km) niż Warszawy (ok. 400 km), zgodnie z sugestią gospodarzy członkowie delegacji zdecydowali się na przelot samolotem do Berlina, a następnie podróż na miejsce autokarem. Część delegatów poleciała bezpośrednio do Berlina, inni dotarli z międzylądowaniem w Wiedniu. Następnie spóźnił się autobus i większość z nas dotarła do Gorzowa około godziny 23:30. Dwoma samochodami dojechaliśmy do domu akademickiego, w którym zostaliśmy zakwaterowani. Po nocnym odpoczynku i całym dniu zwiedzania Gorzowa Wielkopolskiego doszliśmy do siebie, czekały na nas przecież miłe niespodzianki.

Przed wszystkim gospodarze zapewnili nam doskonałe warunki pobytu – dwuosobowe pokoje w domu akademickim były czyste i wygodne. Akademik znajduje się na dużym zielonym terenie, widok na miasto z dziewiątego i dziesiątego piętra, na których mieszkaliśmy, robił wrażenie. Stołówka natomiast, w której jedliśmy posiłki, była blisko, serwowano urozmaicone i smaczne dania w przystępnych cenach. Ponadto cały personel był bardzo uważny na osoby niepełnosprawne lub mające trud-

de deplasare (precum subsemnatul). Mi s-a asigurat un cărucior cu roțile, iar camera în care am locuit avea o baie cu facilități speciale pentru persoane cu dizabilități. Gazdele de la Facultatea de Administrație și Siguranță Națională, au în subordine o secție care pregătește paramedici, așa încât pe durata delegației, de mine și de căruciorul meu s-au ocupat niște studenți. A fost foarte plăcut și deloc obositor, dându-mi posibilitatea să vizitez în rând cu ceilalți multe locuri interesante.

Orașul Gorzów Wielkopolski are cca. 125 de mii de locuitori și este situat pe șapte coline, precum Roma sau Iașul. Este cunoscut în Polonia ca un oraș foarte verde: are nouă parcuri mari și frumoase. Se situează pe două maluri ale râului Warta, legate prin trei poduri – două auto și unul de cale ferată. Se remarcă esplanada de-a lungul Wartei, pe care se află multe cafenele, berării și restaurante, câteva statui interesante: a pionierilor – în cinstea primilor locuitori polonezi veniți aici în martie 1945 și stabilirii administrației poloneze, a unui barcagiu Paweł Zacharek care, cu barca sa, timp de aproape 20 de ani, cât după cel de-Al Doilea Război Mondial nu existau încă poduri funcționale între maluri, transporta oameni și bagaje, precum și a lui „Janusz” în pantaloni scurți, șlapi și pălărie care stă pe un șezlong pe malul apei și citește o revistă – un simbol al polonezului tipic făcând plajă. Statuia e atât de realistă, încât omul pare viu! Un alt punct de atracție pe esplanada fluvială – mai ales pentru copii! – este o colivie imensă în care se găesc zeci de papagali de diverse specii și culori. De asemenea, este foarte interesantă estacada feroviară care are peste 2 km lungime. Pe dedesubt, între arcade se aflau cândva magazine, magazine, iar mai recent – cafenele și restaurante. Totul este curat și îngrijit, fiind o plăcere să faci câte-o plimbare seara și eventual să zăbovești la o cafea, un suc, o bere, pe numeroasele terase amenajate cu gust. Am reușit să o și facem de câteva ori, strângând frumoase amintiri, inclusiv din întâlniri și discuții cu locuitori din Gorzów Wielkopolski, deosebit de calzi și deschiși, mai ales când auzeau că suntem dintr-o țară destul de îndepărtată (chiar exotică pentru ei!) precum România. De altfel, cel mai adesea, noi am fost primii vizitatori ai acestor locuri, veniți din România.

Duminică, 19 mai, conduși de gazdele noastre, am participat la Sfânta Liturghie de la catedrala orașului. S-a nimerit să fie slujba pentru copii – ceea ce a dat un farmec aparte. Catedrala este cea mai veche biserică păstrată din oraș – deși și-a modificat

noști z poruszaniem się (takie jak ja). Zapewniono mi wózek, a łazienka w pokoju, w którym mieszkalem miała specjalne udogodnienia dla osób niepełnosprawnych. Wydział Administracji i Bezpieczeństwa Narodowego, który nas gościł, ma kierunek, kształcący ratowników medycznych, więc podczas naszej wizyty mną i moim wózkiem opiekowali się studenci. Dzięki temu pobyt był dla mnie przyjemny i niemęczący i dało mi to możliwość odwiedzenia razem z pozostałymi wielu ciekawych miejsc.

Gorzów Wielkopolski liczy ok. 125 tysięcy mieszkańców i jest położony na siedmiu wzgórzach, jak Rzym czy Jassy. Jest znany w Polsce jako miasto pełne zieleni: ma dziewięć dużych, pięknych parków. Leży na dwóch brzegach Warty, połączonych trzema mostami – dwoma drogowymi i jednym kolejowym. Miejscem wyjątkowym są nadwarciańskie bulwary z wieloma kawiarniami, barami i restauracjami, a także kilkoma ciekawymi pomnikami: Pioniera Miasta, na pamiątkę przybycia tu w marcu 1945 r. grupy Polaków i ustanowienia polskiej administracji, przewoźnika Pawła Zacharka, który przez prawie 20 lat przewoził ludzi i bagaże swoją łódką, gdy po II wojnie nie było funkcjonalnych mostów między brzegami, czy pomnik Janusza – plażowicza w szortach, klapkach i kapeluszu, siedzącego na leżaku i czytającego gazetę. Pomnik jest tak realistyczny, że mężczyzna wygląda jak żywy! Kolejną atrakcją na nadrzecznej promenadzie – szczególnie dla dzieci – jest ogromna woliera z dziesiątkami różnymi gatunkami różnokolorowych papug. Bardzo interesująca jest również zabytkowa kolejowa estakada o długości ponad 2 km. Pod nią znajdowały się niegdyś sklepy, sklepiki, a od niedawna liczne restauracje i kawiarnie. Wszystko jest zadbane i schludne, co sprawia, że wieczorami przyjemnie jest wybrać się na spacer i posiedzieć przy kawie, soku czy piwie w wielu gustownie urządzonych ogródkach. Nam udało się to kilkukrotnie. Mamy piękne wspomnienia m.in. ze spotkań i rozmów z mieszkańcami Gorzowa Wielkopolskiego, którzy byli szczególnie serdeczni i otwarci, gdy dowiadawali się, że jesteśmy z tak odległego (dla nich wręcz egzotycznego!) kraju jak Rumunia. Często zresztą byliśmy pierwszymi gośćmi z Rumunii w tych miejscach.

W niedzielę 19 maja wraz z gospodarzami uczestniczyliśmy w Mszy św. w katedrze gorzowskiej. Tak się złożyło, że była to msza dla dzieci, co było szczególnie interesujące. Katedra jest najstarszą świątynią w mieście. Przez lata zmieniała wyznanie z katolickiego na protestanckie, a od 1945 r. z po-

în timp confesiunea: din biserică catolică a devenit protestantă, iar din 1945, din nou catolică. Se află în piața veche, unde se găsește și o frumoasă fântână numită Paucksch ce reprezintă o tânără cu o cobiliță cu două găleți, simbolizând hărnicia locuitorilor orașului Gorzów și natura fertilă a râului Warta. La poalele acestuia, figurile a trei copii simbolizează industria, pescuitul și transportul maritim. Tot în piața bisericii se află și o statuie a lui prelat Witold Andrzejewski, cunoscut ca preotul „Solidarității” din Gorzów. Nu departe – în reabilitare – se află Izvorul Vrăjitoarelor, construit la începutul secolului al XX-lea pentru a comemora locuitori din Gorzów, acuzate de vrăjitorie și arse pe rug.

Am vizitat apoi câteva din parcurile orașului – printre altele și cel din zona centrală a orașului numit Parcul Primăverii Popoarelor – cu un frumos iaz în mijloc. Am remarcat alte câteva monumente: cel dedicat romancierei germane provenite de aici, Christa Wolf, dar și a unui cunoscut campion polonez de dirt-track, Edward Jancarz, înfățișat pe motocicletă sa. De altfel, Gorzów Wielkopolski se mândrește că este capitala poloneză a acestui sport, având un stadion dedicat lui cu 15 mii de locuri. De asemenea, ne-a impresionat statuia Papuszei – Bronisława Wajs – cea mai cunoscută poetă romă din Europa, care a trăit câțiva zeci de ani în acest oraș.

Ce am mai remarcat este faptul că edilii orașului colaborează bine cu artiștii locali. Le-au pus la dispoziție ziduri ale unor clădiri, în locații cu o bună vizibilitate și acolo au apărut frumoase imagini – adevărate tablouri – bine încadrate în peisaj, care dau impresia prelungerii clădirilor, a unor ferestre, uși, persoane, animale sau păsări. Efectul „trompe l’œil” este puternic!

Luni, 20 mai, la prima oră, ne-am deplasat la rectoratul Academiei „Jakub din Paradyż”. Cu o lună înainte de vizita noastră, clădirea rectoratului – a treia cea mai veche clădire din oraș – a fost devastată de un puternic incendiu. Așa încât noi am fost primiți într-un sediu provizoriu. Doamna rector – prof. Elżbieta Skorupska-Raczyńska – ne-a primit cu multă căldură și simpatie. Am făcut schimb de informații deosebit de utile și am convenit asupra câtorva teme de continuare a colaborării. Am fost impresionați de activitatea intensă a acestei unități de învățământ tinere, dar ambițioase. Modul lor practic, orientat către problemele reale ale studenților, le-au permis o dezvoltare accelerată. Academia se preocupă să colaboreze cu instituții de stat, dar și cu firme private pentru a pregăti specialiști pe domenii soli-

wrotem jest katolicka. Stoi na Starym Rynku, gdzie znajduje się również piękna Fontanna Pauckscha – z figurą kobiety z koromysłem na ramionach, mającą symbolizować pracowitość gorzowian i życiodajność rzeki Warty. U jej stóp figury trojga dzieci symbolizują przemysł, rybołówstwo i żeglugę. Na placu katedralnym znajduje się także pomnik księdza prałata Witolda Andrzejewskiego, kapelana gorzowskiej Solidarności. Niedaleko – w trakcie renowacji – znajduje się Studnia Czarownic, powstała na początku XX w. w celu upamiętnienia trzech mieszkanki Gorzowa, oskarżonych o czary i spalonych na stosie.

Następnie odwiedziliśmy kilka miejskich parków – w tym położony w centrum Park Wiosny Ludów – z pięknym stawem pośrodku. Można tam zobaczyć kilka innych pomników, między innymi poświęcony pochodzącej stąd niemieckiej powieściopisarki Christie Wolf czy pomnik jednego z najbardziej znanych polskich żużlowców Edwarda Jancarza, przedstawionego na motocyklu. Gorzów Wielkopolski szczyci się mianem żużlowej stolicy Polski, ma liczący 15 tysięcy miejsc stadion żużlowy. Byliśmy również pod wrażeniem pomnika Papuszy – Bronisławy Wajs – najbardziej znanej romskiej poetki w Europie, która przez dziesięciolecia mieszkała w tym mieście.

Zauważyłem, że władze miasta współpracują z lokalnymi artystami. Udostępnili im ściany niektórych budynków w dobrze widocznych miejscach, a oni stworzyli na nich piękne malowidła – prawdziwe obrazy – doskonale wkomponowane w krajobraz, sprawiające wrażenie przedłużenia budynków, okien, drzwi, ludzi, zwierząt czy ptaków. Wrażenie trójwymiarowości jest niesamowite!

W poniedziałek 20 maja z samego rana udaliśmy się do rektoratu Akademii im. Jakuba z Paradyża. Miesiąc przed naszą wizytą ten trzeci najstarszy budynek w mieście zniszczył potężny pożar. Przyjęto nas więc w tymczasowej siedzibie. Przyjęła nas rektor Elżbieta Skorupska-Raczyńska z wielką serdecznością i sympatią. Wymieniliśmy bardzo przydatne informacje i uzgodniliśmy kilka tematów do dalszej współpracy.

Byliśmy pod wrażeniem intensywniej pracy tej powstałej nie tak dawno, ale ambitnej uczelni. Praktyczne podejście, zorientowane na rzeczywiste problemy studentów, pozwoliło na szybki rozwój akademii. Akademia chętnie współpracuje z instytucjami państwowymi, ale także z prywatnymi firmami, aby kształcić specjalistów w branżach poszukiwanych

citatie pe piața muncii. În același timp, promovează și studii serale sau fără frecvență pentru a permite și celor care lucrează să-și continue studiile superioare.

După această întâlnire importantă, am continuat vizitarea Academiei din Gorzów Wielkopolski la Facultatea de Administrație și Siguranță Națională – gazda noastră primitoare. I-am felicitat pentru eforturile de dezvoltare, care se vor încununa cu apariția secției de drept.

Ne-am deplasat apoi la Arhivele de Stat. Acestea se află într-o modernă clădire dedicată, cu dotări și echipamente corespunzătoare. Ne-au fost prezentate vechi documente ale orașului și regiunii – chiar din sec. XIV-XVIII.

Ziua următoare, 21 mai, a fost dedicată vizitării Muzeului Voievodal Lubuskie. Am început cu sediul central, aflat într-o superbă vilă ce a aparținut unui mare industriaș local, Gustav Schroeder. Aceasta se află într-un frumos parc de câteva hectare, practic o grădină botanică în miniatură. Ne-am întâlnit cu conducerea acestei instituții, de la care am aflat amănunte interesante din istoria acestui oraș german, fondat în 1257. Interiorul vilei este plin de mobilier și colecții de arme, veselă, dar și de artă. Am remarcat o foarte interesantă colecție de 11 tablouri, reunite în „Album Pałahickie”, pictate pe la 1860 de Henryk Rodakowski. Am aflat că vila a scăpat de a fi distrusă în primăvara lui 1945 de trupele sovietice, doar pentru că comandamentul local s-a instalat aici.

Apoi ne-am deplasat să vizităm filiala muzeului – Spichlerz – un hambar pentru păstrarea cerealelor construit acum 300 de ani. Interiorul ei a fost refăcut cu dotările specifice, încăperile fiind folosite pentru expoziții temporare și permanente care prezintă istoria regiunii și a orașului.

Pe 22 mai am fost găzduiți de filiala locală a Academiei Vârstei a Treia, adăpostită tot într-o clădire veche de patrimoniu, frumos renovată și reamenajată. Am vizitat o interesantă expoziție de tablouri ale seniorilor și am participat la o audiere de muzică poloneză: Chopin, Moniuszko și Kilar. Gazdele ne-au surprins cu salutul de „Bună dimineața!” scris în română pe tablă, ca și cu câteva melodii populare românești. Ne-am întâlnit apoi cu conducerea acestei organizații a seniorilor, care desfășoară variate activități cu peste 600 de persoane de vârstă a treia. I-am felicitat pentru ce au realizat și i-am invitat, dacă vor putea, să viziteze și România – unde vor găsi multe de obiective de vizitat și unde vor întâlni, în Bucovina, dar și în București sau Constanța, membri ai Diasporei poloneze, care-i vor primi cu drag.

na rynku pracy. Jednocześnie promuje studia wieczorowe lub zaoczne, aby umożliwić osobom pracującym zdobycie wyższego wykształcenia.

Po tym ważnym spotkaniu kontynuowaliśmy wizytę na Wydziale Administracji i Bezpieczeństwa Narodowego – który nas gościł. Pogratulowałem gospodarzom im przedsięwzięć na rzecz rozwoju wydziału, których zwieńczeniem będzie powstanie Wydziału Prawa. Następnie udaliśmy się do Archiwum Państwowego. Mieści się ono w nowoczesnym, odpowiednio wyposażonym budynku. Pokazano nam dawne dokumenty związane z miastem i całym regionem z XIV-XVIII w.

Kolejny dzień, 21 maja poświęciliśmy na zwiedzanie Muzeum Lubuskiego. Zaczęliśmy od siedziby, mieszczącej się w pięknej willi należącej niegdyś do znanego lokalnego przemysłowca Gustava Schroedera. Jest ona położona w pięknym, kilkuhektarowym parku, praktycznie miniaturowym ogrodzie botanicznym. Spotkaliśmy się z kierownictwem muzeum i dowiedzieliśmy kilku ciekawych faktów na temat historii tego niegdyś niemieckiego, założonego w 1257 r. Wnętrza willi wypełniają kolekcje mebli, broni, naczyń i dzieł sztuki. Moją uwagę zwróciła bardzo ciekawa kolekcja 11 obrazów – „Album Pałahickie”, namalowanych ok. 1860 r. przez Henryka Rodakowskiego. Dowiedzieliśmy się, że willa uniknęła zniszczenia wiosną 1945 r. przez wojska radzieckie tylko dlatego, że rozmieściło się tutaj miejscowe dowództwo.

Następnie pojechaliśmy zwiedzić jedną z filii muzeum: Spichlerz – magazyn zbożowy wybudowany 300 lat temu. Jego wnętrze zostało odrestaurowane z zachowaniem specyficznego wyposażenia, pomieszczenia służą ekspozycjom czasowym oraz stałym, prezentującym historię regionu i miasta.

22 maja gościliśmy w miejscowym oddziale Akademii Trzeciego Wieku, mieszczącym się w pięknie odnowionym i wyremontowanym zabytkowym budynku. Zwiedziliśmy ciekawą wystawę malarstwa seniorów i uczestniczyliśmy w słuchaniu polskiej muzyki: Chopina, Moniuszki i Kilara. Gospodarze zaskoczyli nas powitaniem „Buna dimineata!”, napisanym po rumuńsku na tablicy, a także kilkoma rumuńskimi piosenkami ludowymi. Następnie spotkaliśmy się z kierownictwem tej organizacji, która prowadzi różnorodne działania z ponad 600 seniorami! Pogratulowaliśmy im tego, co osiągnęli i zaprosiliśmy do odwiedzenia Rumunii, gdzie znajdują wiele ciekawych miejsc do odwiedzenia i gdzie spotkać mogą Polaków na Bukowinie, a tak-

Seara ne-am reîntâlnit în aula Academiei „Jakub din Paradyż” cu Corul Seniorilor și un vivace ansamblu de dans contemporan. Delegația noastră a prezentat un spectacol cu frumoase cântece poloneze și românești – interpretate cu voce și chitară de către Camelia Popescu-Hriscu, cât și cu versuri în limba polonă și română, citite de autor – Bogdan Polipciuc. Televiziunea locală a înregistrat manifestarea și a luat interviuri participanților.

Ziua următoare a fost dedicată deplasării la Santok, aflat la cca. 12 km de la Gorzów. Aici am vizitat muzeul localității Santok, organizat după cele mai moderne principii. Am vizionat un interesant film documentar despre această așezare, aflată la confluența râurilor Warta și Noteć care în secolul al XII-lea a fost cea mai importantă așezare din regiune. De remarcat este că la intrare se află o statuie în mărime naturală a bourului – animal de 2 m înălțime, 3 m lungime și cca. 1500 kg, dispărut încă din sec. XVI. După aceea, cu ajutorul unui bac, am traversat râul Warta și am ajuns pe insula pe care astăzi se află vestigiile fortăreței medievale poloneze. Din cauze obiective – mai ales schimbarea matcii râului, dar și a modificărilor politice și comerciale – localitatea s-a transferat ulterior pe malul opus, unde se află și în prezent.

Vineri, 24 mai, am vizitat moderna Bibliotecă Județeană și Orașenească din Gorzów. Aici, în sala de spectacole, delegația noastră a avut o emoționantă întâlnire cu Organizația celor Deportați în Siberia, cât și cu reprezentanții romilor (în bibliotecă se află Institutul poetei romă Papusza). Am urmărit un interesant film documentar despre poeta romă Bronisława Wajs, cunoscută sub numele de Papusza. Una din reprezentantele romilor a susținut un frumos recital de harpă – soțul Bronisławei Wajs a fost talentat harpist. Bogdan Polipciuc în schimb a recitat, în limba polonă, trei poezii ale poetei Papusza, traduse din limba romani în limba polonă de Jerzy Ficowski, dar și versiunea lor română ce-i aparține. A făcut apoi o prezentare a pictorului polonez Tadeusz Ajdukiewicz, pictor al Curții Regale a Regelui Carol I. Prezentarea a fost ilustrată de proiecții ale tablourilor acestui remarcabil pictor. În încheiere, Bogdan Polipciuc a vorbit despre „Păstrarea polonității în orașe – ilustrată pe exemplul localităților Băłti, Iași și București”. Întâlnirea s-a bucurat de mult succes, participanții socializând ulterior și făcând schimb de mici cadouri, cărți, reviste.

Seara ne-am revăzut pe malul Wartei cu minunatele noastre gazde (cei menționați la început, la

ze w Bukareszcie czy w Konstancy, którzy powitają ich z wielką przyjemnością!

Wieczorem ponownie spotkaliśmy się w auli Akademii im. Jakuba z Paradyża z Chórem Seniora i żywiolowym zespołem tańca współczesnego. Nasza delegacja zaprezentowała program: polskie i rumuńskie piosenki wykonała Camelia Popescu-Hriscu, która akompaniowała sobie także na gitarze, wiersze w języku polskim i rumuńskim przeczytał ich autor – Bogdan Polipciuc. Lokalna telewizja zarejestrowała wydarzenie i przeprowadziła wywiady z członkami delegacji z Rumunii.

Kolejny dzień poświęciliśmy na podróż do Santoka, ok. 12 km od Gorzowa Wielkopolskiego. Tutaj zwiedziliśmy Muzeum Grodu Santok, gdzie obejrzelśmy ciekawy film dokumentalny o tej osadzie u zbiegu rzek Warty i Noteci, która w XII w. była najważniejszą osadą w regionie. Na szczególną uwagę zasługuje ustawiony przy wejściu naturalnej wielkości tur – zwierzę to o wysokości 2 m, długości 3 m i wadze ok. 1500 kg wyginęło w XVI w. Następnie promem przeprawiliśmy się przez Wartę i dotarliśmy na wyspę, na której dziś znajdują się pozostałości średniowiecznego grodziska. Z przyczyn obiektywnych – głównie zmiany koryta rzeki, ale także zmian politycznych i handlowych – osada została później przeniesiona na przeciwległy brzeg, gdzie znajduje się do dziś.

W piątek 24 maja odwiedziliśmy nowoczesną gorzowską Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną. W jej sali widowiskowej odbyło się emocjonalne spotkanie naszej delegacji z organizacją Sybiraków oraz, z racji tego, że znaduje się tam Instytut Papuszy, także z przedstawicielami Romów. Obejrzelśmy ciekawy film dokumentalny o Papuszy – romskiej poetce Bronisławie Wajs. Wysłuchaliśmy też koncertu harfowego. Mąż Bronisławy Wajs był uzdolnionym harfistą. Bogdan Polipciuc z kolei wyrecytował po polsku trzy wiersze Papuszy, przetłumaczone z romani na polski przez Jerzego Ficowskiego, a także własną rumuńską ich wersję. Bogdan Polipciuc zaprezentował również sylwetkę polskiego malarza Tadeusza Ajdukiewicza (1852-1916), malarza nadwornego króla Rumunii Karola I oraz jego obrazy. Na zakończenie wygłosił też referat pt. „Zachowanie polskości w miastach – na przykładzie Biela, Jass i Bukaresztu”. Spotkanie bardzo się udało, po jego zakończeniu uczestnicy spotkali się towarzysko i wymienili drobnymi upominkami, książkami i czasopismami.

Wieczorem spotkaliśmy się ponownie na nadwarciańskich bulwarach z naszymi wspianymi

care îl adaugăm pe prof. Piotr Krzyżanowski), căora le-am mulțumit din suflet pentru organizarea de săvârșită a șederii noastre în Gorzów Wielkopolski. Sperăm să ne putem revedea și colabora în continuare, atât în Polonia, cât și în România.

După aceea ne-am întors în camerele de cămin pentru a ne pregăti bagajele, căci la ora 2:30 noaptea trebuia să ne deplasăm la aeroportul din Berlin, de unde, la ora 7:00 dimineața majoritatea aveam avion spre București. Am reușit cu bine să ajungem, întorcându-ne la casele noastre.

A fost o deplasare extrem de reușită și intensă, chiar dacă și un pic obositoare. Însă importante sunt impresiile acumulate, locurile văzute, oamenii minunați întâlniți. Care, desigur, vor rămâne pentru mult timp în amintirea noastră, și pe care le vom împărtăși și altora.

Merită să vizitezi Polonia și să întâlnești polonezi!

Bogdan Polipciuc

gospodarzami (do wymienionych na początku dodajemy prof. Piotra Krzyżanowskiego), którym z całego serca dziękujemy za doskonałą organizację naszego pobytu w pięknym Gorzowie Wielkopolskim. Mamy nadzieję, że będziemy mogli się jeszcze spotkać i współpracować, w Polsce albo w Rumunii.

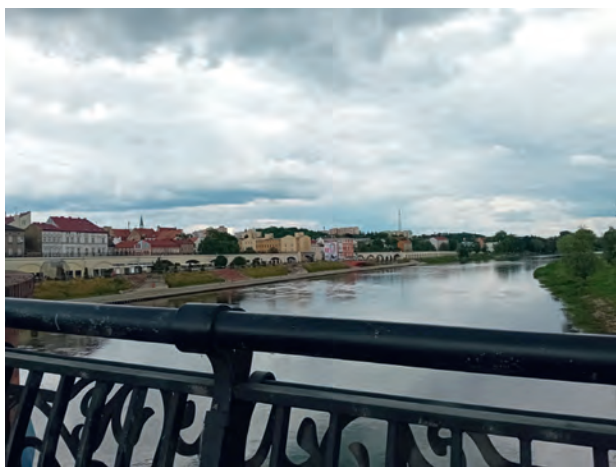
Wróciliśmy potem do naszych pokoi w domu akademickim, żeby przygotować bagaże, ponieważ o 2:30 nad ranem musieliśmy udać się na lotnisko w Berlinie, skąd o 7:00 większość z nas miała lot do Bukaresztu. Wszyscy dotarliśmy bezpiecznie do swoich domów.

To była niezwykle udana podróż, bardzo intensywna, choć i nieco męcząca. Ale najważniejsze są wrażenia, których nam dostarczyła, miejsca, jakie zobaczyliśmy, wspaniali poznani ludzie. Wszystko to na długo pozostanie w naszej pamięci i długo dzielić się tym będziemy z innymi.

Warto odwiedzać Polskę i spotykać się z Polakami!

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Zdjęcia nadesłane przez autora | Fotografii trimise de către autor

W poszukiwaniu polskich śladów

11 czerwca 2024 r. piętnastoosobowa delegacja „Domu Polskiego” z Bukaresztu wyjechała pociągiem albo samochodami do północno-wschodniej Rumunii w poszukiwaniu polskich śladów w tej części kraju.

Spotkaliśmy się wszyscy w kościele katolickim pw. Maksymiliana Marii Kolbego w Moarze – dziś to już przedmieście Suczawy. To piękny, niewielki kościół, otoczony ładnym ogrodem pełnym kwiatów. Ksiądz proboszcz Ionuț Pal odprawił wzruszającą Mszę św. w intencji śp. Ștefana Valasciuka (1958-2024). Tu się urodził i tu mieszka nadal jego liczna rodzina, przyjaciele i znajomi. Była z nami jego żona Victoria. Kościół był pełny – ponad 60 osób przyszło pomodlić się za Ștefana – dobrego męża, ojca i dziadka, szczególnie mocno dbającego o swoje polskie korzenie.

Po mszy 41 osób spotkało się w Domu Polskim w Moarze, żeby wspominać Ștefana Valasciuka. W tym przepięknym, nowoczesnym budynku, oddanym niedawno do użytku Polakom z Rumunii, wspominaliśmy przedwcześnie zmarłego Ștefana. Mówili o jego życiu i działalności Bogdan Polipciuc – prezes „Domu Polskiego” z Bukaresztu oraz ze strony jego rodziny z Moary – jego siostrzenica Diana Biseada. Potem zjedliśmy wspólnie pyszną kolację – w tym gołąbki, kielbaski i domowe ciasta, przygotowane przez gospodynie z Nowego Solańca. Tam też potem udaliśmy się na nocleg w gościnnym Domu Polskim. Choć padał dość gęsty deszcz, cieszyliśmy się, że nie jest za goraco, a nasi gospodarze byli szczęśliwi, uważając, że deszcz spadł w sam raz, gwarantując dobre plony.

Na drugi dzień wyruszyliśmy z rana mikrobusem do Ipotești, miejsca, w którym dzieciństwo spędził wybitny rumuński poeta Mihai Eminescu. Dzień był

În căutarea urmelor poloneze

Pe 11 iunie 2024 o delegație de 15 persoane de la „Dom Polski” din București s-a deplasat cu trenul și mașinile personale în nord-estul României pentru a regăsi urme poloneze în această parte a țării în care locuim.

Ne-am întâlnit cu toții la biserica catolică „Sfântul Maximilian Maria Kolbe” din Moara, astăzi considerată o suburbie a Sucevei. Aceasta este o biserică mică, superbă, înconjurată de o frumoasă grădină plină cu flori. Aici, părintele Ionuț Pal a celebrat o impresionantă Sfântă Liturghie în amintirea lui Ștefan Valasciuc (1958-2024), născut aici și care are aici o familie numeroasă, cunoscuți și prieteni. A fost cu noi și soția lui Victoria. Biserica a fost plină: peste 60 de persoane au venit să se roage pentru Ștefan – bun soț, tată și bunic, care s-a preocupat în mod deosebit de rădăcinile lui poloneze.

Apoi, 41 de persoane ne-am întâlnit la „Dom Polski” din Moara, pentru a ne aminti de Ștefan Valasciuc. În această minunată, modernă clădire, inaugurată în 2023 l-am pomenit pe Ștefan care a plecat prea repede dintre noi. Au vorbit despre biografia și activitatea lui: Bogdan Polipciuc – președintele „Dom Polski” București, iar din partea familiei lui din Moara – nepoata lui – Diana Biseada. După aceea, am servit o excelentă cină care a constat în sarmale, cârnați și prăjituri de casă, pregătite de gospodine din Solonețu Nou. Acolo am și plecat apoi să înnoptăm la primitoarea Casă Polonă. Deși a plouat destul de tare, ne-am bucurat că nu era prea cald, iar gazdele noastre erau fericite, considerând că ploia a venit la timp, garantând roade bogate.

A doua zi, am plecat de dimineață cu microbuzul la Ipotești, Botoșani – locul copilăriei marelui poet român: Mihai Eminescu. Ziua a fost superbă, deși cu un vânt destul de puternic. Am vizitat întreg comple-

przepiękny, choć z dość silnym wiatrem. Zwiedziliśmy cały kompleks ze świetnymi przewodnikami: odrestaurowany dom rodziców poety, małą i dużą cerkiew, groby rodziców i części rodziny, ogród. Potem odwiedziliśmy też oddalone o 4 km jezioro z żółtymi nenufarami.

Na werandzie domu rodzinnego Mihaia Eminescu miało miejsce spotkanie poświęcone tej wybitnej światowej sławy postaci dla kultury i polityki. Niestety łączność internetowa zawiodła, więc nie mogliśmy odbyć zaplanowanego spotkania online za pomocą platformy Zoom, ani go zarejestrować.

Pan Nicolae Mareș zaprezentował swoją książkę „Eminescu – Polonia”. Omówił jego korzenia rodzinne – Eminowicze są w Polsce dość liczni, oraz jego zainteresowanie polską historią – notatki, które zrobił w bibliotekach polskich w Krakowie i Lwowie. Egzemplarz swojej książki, z dedykacją autora, podarowaliśmy dyrektorowi Kompleksu Muzealnego im. Mihaia Eminescu w Ipotești. Następnie pan Gabriel Klimowicz omówił działalność Eminescu jako polityka i redaktora gazet. Na zakończenie czytaliśmy jego wiersze po rumuńsku: „Lacul”, „Ce te legeni, codrule...”, „Mai am un singur dor”, „La steaua”, „Doi aștri”. Czytały panie Danuta Roman, Victoria Valasciuc, Veronica Polipciuc, Irena Ciopraga oraz Bogdan Polipciuc. Polskie wersje tych wierszy są autorstwa Emila Zegadłowicza i Bogdana Polipciuka: „Jezioro”, „Las”, „Testament”, „Do gwiazdy”, „Dwie gwiazdy”. Po polsku czytali je: Anca Stroescu, Irena Ciopraga i Bogdan Polipciuc.

Wspomniano też, że „Wybór poezyj i poematów – Mihail Eminescu”, wydany w Warszawie w 1933 r. w przekładzie Emila Zegadłowicza zawierał Słowo wstępne Nicolae Iorga – wybitnego uczonego, ówczesnego premiera Rumunii.

Zrobiliśmy pamiątkowe zdjęcia naszej grupy w tym malowniczym miejscu. Cieszyło to, że przez te pare godzin naszego pobytu w Ipotești, Muzeum im. Mihaia Eminescu odwiedziło 5-6 grup turystów, zwłaszcza uczniów, ale i dorosłych i seniorów.

Potem pojechaliśmy do Botoszan – bardzo ciekawego miasta z ok. 100 tys. mieszkańców. Bulwarem Mihaia Eminescu dojechaliśmy do pięknego parku centralnego, gdzie stoi pomnik tego wielkiego poety. W pobliżu znajdują się dom-muzeum Nicolae Iorgi i budynek nazywany domem Nicolae Pisoschi – adjutanta Alexandra Ioana Cuzy. O nich i o historii miasta dowiedzieliśmy się od Radu Romanoschiego, który spędził w tym mieście wiele lat. O innych zasłużonych Polakach z tych stron: Dombrowskich, Dobrzańskich opowiedziała nam

xul muzeal, însoțiți de ghizi foarte competenți: casa restaurată a părinților lui, biserica mare și cea mică, mormintele părinților lui și a unei părți a familiei, grădina. După aceea am vizitat și lacul cu nuferi galbeni, situat 4 km mai departe.

Pe veranda casei de familie a lui Mihai Eminescu, a avut loc întâlnirea dedicată acestei mari personalități a culturii și politicii, universal recunoscute. Din păcate, nu am avut semnal la internet, deci nu am putut efectua planificată întâlnire on-line, cu ajutorul programului Zoom, și nici să facem înregistrarea ei.

Domnul Nicolae Mareș a prezentat cartea sa „Eminescu – Polonia”. A discutat despre rădăcinile familiei lui – neamul Eminowicz este destul de numeros în Polonia, ca și despre interesul lui Eminescu pentru istoria Poloniei – notițele pe care și le-a făcut în bibliotecile poloneze din Cracovia și Liov. Un exemplar al acestei cărți, cu dedicația autorului, a fost dăruit directorului complexului muzeal „Mihai Eminescu” din Ipotești. Apoi domnul Gabriel Klimowicz a vorbit despre activitatea lui Eminescu ca politician și redactor de gazete. În încheiere am citit poeziile lui în limba română: „Lacul”, „Ce te legeni, codrule...”, „Mai am un singur dor”, „La steaua”, „Doi aștri”. Lectura a fost asigurată de: doamnele Danuta Roman, Victoria Valasciuc, Veronica Polipciuc, Irena Ciopraga, dar și de Bogdan Polipciuc. Versiunile polone a acestor poezii au aparținut lui Emil Zegadłowicz și Bogdan Polipciuc, și au titlurile: „Jezioro”, „Las”, „Testament”, „Do gwiazdy”, „Dwie gwiazdy”. În limba polonă au citit: Anca Stroescu, Irena Ciopraga și Bogdan Polipciuc.

S-a reamintit și faptul că volumul „Mihai Eminescu – Selecție de poezii și poeme” editat la Varșovia în anul 1933, în traducerea lui Emil Zegadłowicz, a beneficiat de o Prefață scrisă de Nicolae Iorga, marele savant, premierul de atunci al României.

Am făcut și fotografii de colecție ale grupului nostru în acest loc pitoresc. Ne-am bucurat și de aceea că, în aceste câteva ore pe care le-am petrecut la Ipotești, Muzeul „Mihai Eminescu” a fost vizitat de alte 5-6 grupuri de turiști, în principal copii, dar și adulți și seniori.

Apoi cu microbuzul am plecat la Botoșani – oraș interesant – cu cca.100 de mii de locuitori. Pe bulevardul Eminescu am ajuns în frumosul parc central, unde se află statuia marelui poet. În apropiere se află Casa Memorială Nicolae Iorga și casa numită Nicolae Pisoschi – adjutantul lui Alexandru Ioan Cuza. Despre ei, ca și despre istoria orașului am aflat de la domnul Radu Romanoschi, care a petrecut mulți ani în acest oraș. Despre alți polonezi merituosi din

pani Danuta Roman. Przy kawie, soku albo lodach (było gorąco i duszno!) spędziliśmy miłą godzinę w restauracji przy jeziorze w parku. Podziwialiśmy potem piękne lilije na głównym bulwarze. Były różnokolorowe: żółte, białe, czerwone, pomarańczowe, różowe...

Wieczorem wróciliśmy do Domu Polskiego w Nowym Sokołcu, gdzie czekała na nas pyszna obiadokolacja – szczególnie rosół był wyjątkowo smaczny! Spotkaliśmy się wtedy z panem Gerwazym Longherem – prezesem Związku Polaków w Rumunii, i jego rodziną, która z Nowego Sokołca pochodzi. Mogliśmy mu serdecznie podziękować za wsparcie działalności „Domu Polskiego” w Bukareszcie, w tym też naszego wyjazdu. Snuliśmy również plany na 2024 i 2025 rok.

Następnego ranka wyjechaliśmy z Nowego Sokołca do Jass. Chociaż towarzyszył nam deszcz, to z ciekawością oglądaliśmy piękne mołdawskie krajobrazy i omawialiśmy miejscowości, przez które przejeżdżaliśmy: Tg. Frumos – (krwawa bitwa z marca 1944 r.), Ruginoasa (pałac Alexandra Ioana Cuzy). W Jassach zatrzymaliśmy się w hotelu w samym centrum miasta. Wieczorem spotkaliśmy się na kolacji z przedstawicielami organizacji polonijnej z Jass oraz z redaktorami znanej publikacji „Convorbiri literare” – panami Cassianem Maria Spiridonem i Mariusem Chelaru – zaproszonymi przez pana Nicolae Mareșu. Choć pan Dariusz Kasprzyk – lektor języka polskiego na Uniwersytecie w Jassach – nie mógł być obecny, wiele o nim mówiono, podkreślając jego udział w aktywizacji działalności polonijnej w stolicy Mołdawii. Cieszymy się, że dzięki jego pracy młodzi uczniowie, jak Nicolas Cuba, uczą się języka polskiego i nawet chcą studiować w Polsce. Rozmawialiśmy o Polonii z Jass, kiedyś licznej i bardzo aktywnej, szczególnie o rodzinie Pirożynskich – z których najbardziej znanym był prof. Tadeusz Pirożynski, wieloletni dyrektor szpitala Sokola. Wymieniliśmy doświadczenia, zaplanowaliśmy kilka wspólnych działań w Bukareszcie i Jassach, między innymi wydanie tomika wierszy po polsku i rumuńsku polonijnych poetów z Rumunii, oraz spotkania online za pomocą platformy Zoom. Było nas zaledwie 26 osób, ale atmosfera była ciepła i przyjazna, jak to często się zdarza, kiedy Polak spotyka się z Polakiem lub z osobami, które lubią Polskę.

W piątek 14 czerwca rano pan Frederyk Kluska posłużył nam za przewodnika po Jassach. Zwiedziliśmy Pałac Kultury, pięknie niedawno odnowiony:

aceste meleaguri: Dombrowski, Dobrzański ne-a povestit doamna Danuta Roman. La o cafea, un suc sau o înghețată (era foarte cald și sufocant) am trecut o oră plăcută la restaurantul de lângă lacul din parc. Am admirat apoi superbii crini de pe bulevardul principal. Aveau multe culori. Aceștia erau: galben, alb, roșu, portocaliu, roz...

Seara ne-am întors la „Dom Polski” din Solonețu Nou, unde ne aștepta o cină grozavă – mai ales supa de pui a fost foarte gustoasă! Acolo ne-am întâlnit cu domnul Ghervazen Longher, președintele Uniunii Polonezilor din România, cât și cu familia sa, care provine din aceste meleaguri. Am putut să-i mulțumim călduros pentru sprijinul acordat activității „Dom Polski” București, inclusiv cu prezenta acțiune. Am discutat și planuri de noi manifestări comune pentru anii 2024 și 2025.

În dimineața următoare am plecat cu microbuzul și autoturismele personale de la Solonețu Nou la Iași. Deși ploaia ne-a însoțit, am admirat minunatele peisaje ale Moldovei și am făcut comentarii despre localitățile prin care treceam: Tg. Frumos – sângeroasa bătălie din martie 1944, Ruginoasa – palatul lui Alexandru Ioan Cuza. În Iași ne-am oprit la un hotel din centrul orașului. Seara ne-am întâlnit la cină cu reprezentanți ai „Dom Polski” Iași și cu redactori ai cunoscutei publicații „Convorbiri literare” – domnii: Cassian Maria Spiridon și Marius Chelaru, invitați de domnul Nicolae Mareș. Deși domnul Dariusz Kasprzyk – lector de limba polonă la Universitatea din Iași, nu a putut fi prezent, despre el s-a vorbit mult, subliniindu-se contribuția lui la reînnoirea activității polonității în capitala Moldovei. Ne bucurăm că datorită eforturilor sale, tineri elevi precum Nicolas Cuba învață limba polonă și chiar doresc să studieze în Polonia. Am discutat despre Diaspora poloneză din Iași, cândva numeroasă și activă, în principal despre familia Pirożynski – din care cel mai cunoscut a fost prof. dr. Tadeusz Pirożynski, director timp de mulți ani al Spitalului „Socola”. Am schimbat impresii, plănuim desfășurarea a câteva acțiuni comune în București și Iași, scoaterea unei plachete de versuri în română și polonă a unor autori, poeți din diaspora poloneză din România, ca și a unor întâlniri on-line cu ajutorul programului Zoom. Am fost doar 26, însă atmosfera a fost caldă și prietenoasă, așa cum adesea se întâmplă când polonezul se întâlnește cu un alt polonez, sau cu persoane care îndrăgesc Polonia.

Vineri pe 14 iunie 2024, de dimineața, domnul Frederyk Kluska ne-a slujit din nou drept ghid prin Iași. Am vizitat Palatul Culturii, nu demult frumos re-

oprócz olbrzymiej Sali Wojewodów, zobaczyliśmy ciekawe Muzeum Techniki – z bardzo cennymi eksponatami – radia, telewizory, komputery, aparaty fotograficzne, telefony itp. Duże wrażenie zrobiły na nas stroje ludowe i dywany w Muzeum Etnografii, jak i mapy, dokumenty czy broń w Muzeum Historii. Ale najbardziej podobala się nam okolicznościowa wystawa dzieł rumuńskich malarzy i rzeźbiarzy w Muzeum Sztuk Pięknych. Po krótkim obiedzie uczestnicy naszego wyjazdu wyruszyli w drogę powrotną do Bukaresztu i Ploiești pociągami albo samochodami osobowymi.

Wracaliśmy pełni wrażeń z tej kilkudniowej wycieczki po północno-wschodniej Rumunii. Dowiedzieliśmy się wiele o działalności naszych Rodaków, którzy żyją i pracują na tych terenach, ale też o innych, którzy sympatyzują z Polską i Polakami. Postaramy się jak najszybciej piękne zrobione zdjęcia omówić wraz z naszymi wrażeniami podczas spotkania. Tak, żeby także inni mogli się nacieszyć! Pozostaną też ślady tego wyjazdu w „Polonusie” i w Internecie, na Facebooku.

Dziękujemy serdecznie organizatorom wyjazdu, szczególnie paniom Janinie Bivol i Anie Zielonce ze Związku Polaków w Rumunii oraz panom Tadeuszowi Biseada z organizacji polonijnej w Moarze i Frederykowi Klusce z organizacji w Jassach.

novat. În afară de Mare Sala a Voievozilor, am vizitat interesantul Muzeu al Tehnicii – cu exponate foarte valoroase precum: radiouri, televizoare, computere, aparate de fotografiat, telefoane etc. O profundă impresie au produs costumele populare și covoarele de la Muzeul de Etnografie, ca și hărțile, documentele, armele de la Muzeul de Istorie. Dar cel mai mult ne-a plăcut expoziția aniversară a operelor pictorilor și sculptorilor români de la Muzeul de Artă. După un prânz rapid, delegații noștri s-au întors la casele lor, cu trenul ori cu automobile personale.

Ne-am întors plini de impresii frumoase din această deplasare de câteva zile în partea de nord-est a României – Bucovina, Ipotești – Botoșani, Iași – cunoscând multe detalii despre activitatea conaționalilor noștri pe aceste teritorii, despre comunitățile de polonezi ce trăiesc și muncesc aici, despre alți oameni care nutresc simpatie pentru Polonia și polonezi. Ne vom strădui cât de curând să învelim frumoasele fotografii făcute cu impresiile noastre în timpul unei întâlniri on-line. Astfel încât și alții să poată să se bucure de ele! Dar vor mai rămâne și urme ale acestei manifestări și în „Polonus”, dar și pe Internet, pe Facebook.

Mulțumim din inimă organizatorilor acestei acțiuni, dar îndeosebi doamnelor: Janina Bivol și Ana Zielonka de la Uniunea Polonezilor din România, cât și domnilor: Tadeus Biseada de la organizația polonezilor din Moara și Frederyk Kluska de la organizația polonezilor din Iași.

Bogdan Polipciuc

Zdjęcia nadesłane przez autora | Fotografii trimise de către autor

Śladami naszych przodków

Stało się tradycją, że każdego roku „Dom Polski” z Bukaresztu organizuje wyjazdy do miejsc związanych z historią obu naszych krajów. Tak było i tym razem. Trasa wiodła przez Timișu de Sus, Bran i Sinaia. Wyjazd sfinansował Związek Polaków w Rumunii.

Najbardziej wzruszającym momentem całego wyjazdu były uroczystości przy ołtarzu polowym w Timișu de Sus. W obecności kilkudziesięciu osób Ambasador RP Paweł Soloch wraz z konsulem honorowym w Braszowie Januszem Szalińskim złożyli przy krzyżu biało-czerwony wieniec. W uroczystościach wziął udział także wicekonsul Jakub Lompart.

Pe urmele strămoșilor noștri

Este deja o tradiție ca în fiecare an, „Dom Polski” din București să organizeze deplasări în locuri legate de istoria țărilor noastre. Așa a fost și de data aceasta, traseul ne-a dus prin Timișul de Sus, Bran și Sinaia. Această călătorie a fost finanțată de Uniunea Polonezilor din România.

Cel mai emoționant moment al acestei călătorii a fost ceremonia de la altarul de campanie din Timișul de Sus. În prezența a câteva zeci de persoane, Ambasadorul RP Paweł Soloch, împreună cu consul onorific la Brașov Janusz Szaliński, au depus la crucea de la altarul în aer liber o coroană cu flori albe și roșii. La ceremonie au participat, de asemenea,

Ksiądz Henryk Urban z Bukaresztu i kapelan Polskiego Kontyngentu Wojskowego z Krajowej odprawili Mszę św. W homilii ks. Henryk wspominał o tych, którzy budowali ten ołtarz.

Jest rzeczą zadziwiającą, że w pewnym oddaleniu od drogi krajowej, w gęstym lesie na niewielkim wzgórzu znajduje się ten ołtarz. Otóż w 1939 r. byli tam internowani żołnierze polscy wraz z polską ludnością cywilną. Wśród nich byli także księża. Jak głęboka musiała być wiara tych ludzi, że w 1940 r. postanowili z kamieni wybudować ołtarz polowy, aby móc uczestniczyć w polskich nabożeństwach.

Na całkowitym uboczu, oddalony od osiedli ludzkich, ołtarz popadał w ruinę. Został odnowiony z inicjatywy konsula honorowego w Braszowie Janusza Szalińskiego. Realizację finansowo wsparła Ambasada RP w Bukareszcie, a część prac wykonali stacjonujący w Krajowej żołnierze z Polskiego Kontyngentu Wojskowego. 17 maja 2022 r. odbyła się uroczystość inauguracji wyremontowanego ołtarza polowego.

Poza członkami „Domu Polskiego” w uroczystościach wzięli udział żołnierze XIV zmiany Polskiego Kontyngentu Wojskowego z Krajowej oraz rumuńskie siostry zakonne z Kongregacji Jezusa, mające swój dom w okolicy.

Na nocleg zatrzymaliśmy się w Branie, a następnego dnia udaliśmy się do Sinaia. Po zwiedzeniu pałacyku Pelișor z przewodnikiem przeszliśmy do pałacu Peleş, letniej rezydencji króla Karola I. Ten jeden z piękniejszych pałaców Europy zachwyca bogactwem wystroju i różnorodnością kolekcji. Wśród budowniczych byli również Polacy, o których dowiedzieliśmy się podczas konferencji, która odbyła się w sali koncertowej.

Dyrektor generalny pałacu Narcis Dorin Ion, muzeograf, historyk i badacz, autor wielu monografii dotyczących muzeum Peleş, ofiarował polskiemu ambasadorowi niektóre ze swoich prac. Otrzymał je także prezes „Domu Polskiego w Bukareszcie” Bogdan Polipciuc. Zabierając głos, pan ambasador podziękował za możliwość zorganizowania tego spotkania właśnie w tym muzeum.

Sama konferencja składała się z trzech referatów poświęconych osobom związanym z pałacem Peleş. Danuta Roman, w oparciu o wydaną wcześniej swoją książkę „Tajne miłości na zamku” zaprezentowała sylwetki kilku osób, które dodały swój wkład i w budowę i wyposażenie pałacu. Jedną z nich był młody architekt Zygfried Kofszynski, prawa ręka zarządzającego budową Johanna Schulza von

viceconsul, Jakub Lompart. Pretul Henryk Urban i kapelanul Contingentului Militar Polonez de la Craiova, au celebrat o liturghie. În omilie, părintele Henryk a vorbit despre cei care au construit acest altar.

Este un lucru extraordinar că la o mică distanță de drumul național, într-o pădure deasă, pe o colină, se află acest altar. În anul 1939 au fostampați acolo soldați polonezi împreună cu populație civilă. Printre ei erau și preoți. Cât de adâncă trebuie să fi fost credința acestor oameni, ca în anul 1940 au hotărât să construiască din piatră altarul de campanie, la care să asiste la devoțiuni în limba polonă.

Într-o pustietate totală, departe de așezări umane, altarul s-a degradat în timp. Acesta a fost renovat la inițiativa consulului onorific la Brașov, Janusz Szaliński. Proiectul a fost sprijinit financiar de Ambasada RP la București, iar o parte din lucrări au fost efectuate de militari din Contingentul Militar Polonez staționat la Craiova. În ziua de 17 mai 2022 a avut loc solemnitatea inaugurării altarului de campanie renovat.

În afara membrilor „Casei Polone” din București, la ceremonie au participat soldații schimbului al XIV-lea al Contingentului Militar Polonez din Craiova, precum și surorile românce din Congregația lui Isus care au o casă în regiune.

Pentru cazare ne-am oprit la Bran, iar ziua următoare ne-am deplasat la Sinaia. După vizitarea Pelișorului, însoțiți de un ghid ne-am dus la castelul Peleş, reședința de vară a regelui Carol I și a Casei regale din România. Unul dintre cele mai frumoase castele din Europa, Peleşul încântă prin bogăția decorațiilor interioare și diversitatea colecțiilor. Printre constructori au fost, de asemenea, polonezi, despre care am aflat participând la conferința care a avut loc în sala de concerte a castelului.

Directorul general al castelului, domnul Narcis Dorin Ion, muzeograf, istoric și cercetător, autor al mai multor monografii privind muzeul Peleş, a dăruit ambasadorului polonez unele din lucrările sale. De asemenea, le-a primit și Bogdan Polipciuc, președintele filialei Uniunii Polonezilor din România, din București. Luând cuvântul, domnul ambasador a mulțumit pentru posibilitatea organizării acestei întâlniri tocmai în acest muzeu.

Conferința în sine a avut trei referate dedicate polonezilor implicați în edificarea Castelului Peleş. Danuta Roman, în baza cărții sale „Iubiri secrete la castel”, publicată anterior, a prezentat câteva persoane care au fost implicate nu numai în construirea, dar și în dotarea castelului. Una dintre ele a fost un tânăr

Strassnitzkiego. Kolejną taką osobą był „królewski magik”, inżynier i wynalazca Franciszek Rychnowski. Dzięki swoim zasługom i wybitnym osiągnięciom został zaproszony przez króla Karola I do pracy przy wyposażeniu pałacu w nowoczesne systemy ogrzewania, wentylacji i oświetlenia. Takich postaci jest wiele, trudno je wszystkie tutaj wymienić. Należy także pamiętać o rzeźbiarzu Vladimirze Heglu, którego sylwetkę i prace zaprezentował Nicolae Mareș. Hegel bywał w pałacu w Sinaia. Na zlecenie króla wykonywał rzeźby dla pałacu, jak i pomniki dla wielu miast w Rumunii. Trzeci referat poświęcony był Tadeuszowi Ajdukiewiczowi, nadwornemu malarzowi króla Karola I. O jego życiu i twórczości mówił Bogdan Polipciuc. Związany z dworami królewskimi Europy, niezbyt znany w Polsce, pozostawił po sobie wiele obrazów, które dzisiaj znajdują się w prywatnych kolekcjach. Mieliśmy okazję zobaczyć w pałacyku Pelișor jego obraz „Cztery pory roku”.

Podsumowując, należy stwierdzić, że wyjazd ten nie był tylko kolejnym przedsięwzięciem „Domu Polskiego” w Bukareszcie, ale prawdziwą lekcją historii dla członków organizacji. Podziękowania dla konsula honorowego w Braszowie Janusza Szalińskiego, prezesa „Domu Polskiego” w Bukareszcie Bogdana Polipciuca oraz wszystkich osób, które przyczyniły się do dobrej organizacji tego spotkania. Jesteśmy wdzięczni, że nasze przedsięwzięcie uhonorował swoją obecnością JE ambasador Paweł Soloch, a także wicekonsul Jakub Lompart. Nie w ostatnim rzędzie dziękujemy księżom za Mszę św. i homilię, które przypomniały nam o tych Polakach, którzy w 1940 r. przy tym polowym ołtarzu mogli oddawać hołd Panu Bogu, oczekując na zakończenie wojny i szczęśliwy powrót do kraju.

architekt, Zygfried Kofszynski, mądra dreaptă a dirigintului de șantier, arhitectul Johannes Schulz von Strassnitzki. O altă persoană implicată a fost „magicianul regal”, renumitul inginer și inventator, Franciszek Rychnowski. Datorită meritelor și realizărilor sale a fost invitat de către Carol I să lucreze la dotarea castelului regal cu sisteme moderne de încălzire, ventilație și iluminare. Multe alte persoane au fost implicate, e greu să le menționăm pe toate. Nu trebuie să uităm de sculptorul Vladimir Hegel, a cărui personalitate și lucrări au fost prezentate de Nicolae Mareș. Hegel frecventa Curtea Regală din Sinaia. La cererea regelui a realizat renumite sculpturi pentru castel și statui pentru multe orașe din România. Al treilea referat a fost dedicat lui Tadeusz Ajdukiewicz, pictorul de la Curtea lui Carol I. Despre viața și opera sa a vorbit Bogdan Polipciuc. Legat mai mult de curțile regale ale Europei, prea puțin cunoscut în Polonia, a lăsat după sine multe tablouri care astăzi să află în colecții particulare. Am avut noroc să vedem, la Pelișor, tabloul lui „Patru anotimpuri”.

Rezumând, trebuie remarcat faptul că această deplasare nu a fost doar una dintre acțiunile obișnuite ale organizației polonezilor din București, ci o adevărată lecție de istorie pentru mulți dintre membri noștri. Mulțumiri consulului onorific, Janusz Szaliński, președintelui „Dom Polski” din București Bogdan Polipciuc, precum și tuturor persoanelor care au participat la buna organizare a acestei întâlniri. Suntem recunoscători că inițiativa noastră a fost onorată de ES ambasador Paweł Soloch și de viceconsul Jakub Lompart. Și nu în ultimul rând mulțumim preoților pentru Sfânta Liturghie și omilia care ne-a amintit despre acești polonezi care în anul 1940, la altarul de campanie, aduceau omagiu lui Dumnezeu sperând la terminarea războiului și întoarcerea fericită în țară.

Barbara Breabăn

Foto: Luminița Ilie

Vasile Moga la 70 de ani

Absolvent al Facultății de Filologie Polonă a Universității din București, în anul 1979, Vasile Moga a reușit să se impună încă din timpul studiilor manifestând un viu interes pentru pregătirea profesională și reușind să-și însușească temeinic cunoștințe de limbă și literatură polonă și franceză. După absolvirea facultății a lucrat ca profesor de franceză în diferite școli din județul Prahova, cu deosebire la Colegiul Național „I.L. Caragiale”, Colegiul „Spiru Haret” și Colegiul „Nichita Stănescu” din Ploiești. Între 1992-1994, în urma obținerii unei burse din partea Fundației Paul Coroze, a urmat cursurile Centrului Parceval din Paris de pregătire a profesorilor în pedagogia Waldorf, ceea ce s-a răsfrânt pozitiv asupra metodelor de predare și a ridicării nivelului de pregătire al elevilor. De asemenea, în anul 2002 a participat la cursurile de vară de la Caen în Franța. De-a lungul anilor a devenit unul dintre cei mai buni cunoscători ai limbii și culturii franceze, punându-și în valoare atât aptitudinile didactice, cât și capacitățile literare, concretizate în publicarea de traduceri, articole și studii literare (vezi îndeosebi traducerea

Vasile Moga – 70. rocnica urodzin

Vasile Moga jest absolwentem filologii polskiej na Uniwersytecie w Bukareszcie, którą ukończył w 1979 r. Już w trakcie studiów przejawiał żywe zainteresowanie nauką, dogłębnie poznając język i literaturę polską oraz francuską. Po ukończeniu studiów pracował jako nauczyciel języka francuskiego w wielu szkołach w województwie Prahova, między innymi w Liceum im. I.L. Caragiale, Liceum im. Spiru Haret i Liceum im. Nichity Stănescu w Ploiești. W latach 1992-1994, po uzyskaniu stypendium Fundacji Paula Coroze, w Szkole Parceval w Paryżu odbył kursy dla nauczycieli w zakresie pedagogiki waldorfskiej, co wpłynęło pozytywnie na jego metody nauczania i podniesienie poziomu przygotowania uczniów. W 2002 r. uczestniczył również w letnich kursach w Caen we Francji. Z czasem stał się jednym z najlepszych znawców języka i kultury francuskiej, zarówno jako pedagog, jak i w dziedzinie literatury jako tłumacz, autor artykułów i opracowań literackich (zob. w szczególności tłumaczenie tomu *Parceval* A. G. Klockenbringa, wyd. Premier, Ploiești 2002; *Dicționarul francez-român*, wyd. Corint,

volumului *Parceval* de A. G. Klockenbring, Ploiești, Editura Premier, 2002; *Dicționarul francez-român*, București, Corint, 2011 – în colaborare; Brigitte Gautier, *Poezie contra Haos. O biografie a lui Zbigniew Herbert*, București, Tracus Arte, 2023).

Deși cea mai mare parte a activității profesionale a fost concentrată asupra problemelor legate de procesul didactic, cu tot ceea ce înseamnă acest proces: ore de predare, lucrări de control, lucrări practice, ateliere, organizarea de concursuri școlare, olimpiade, excursii, stagii de pregătire etc., Vasile Moga nu a neglijat cea de a doua specializare din timpul studiilor: limba și literatura polonă, înscriindu-se încă de la început în promovarea și susținerea valorilor culturale din spațiul polonez, mai ales după înființarea la București a Institutului Polonez, în anul 2001, cu care a stabilit o eficientă și îndelungată colaborare. Menționăm în acest sens traducerea monografiei lui Adam Burakowski, *Dictatura lui Nicolae Ceaușescu*, Iași, Polirom, 2011; ediția a doua, 2016, un studiu elaborat de un bun cunoscător al realităților politice și culturale românești, care propune o viziune din afară, bazată pe demersul comparat, asupra sistemului totalitar; de asemenea, pentru prima dată a apărut în limba română contribuția umanistului și pedagogului polonez Janusz Korczak (*Cum să iubești un copil* și *Dreptul copilului la respect*, București, Curtea Veche, 2012, ediția a doua, 2019), care a schimbat în mare măsură percepția asupra copilului și a relației dintre părinți și copii în procesul educativ.

Bukareszt 2011 – we współpracy; Brigitte Gautier, *Poezie contra Haos. Biografia Zbigniewa Herberta*, wyd. Tracus Arte, Bukareszt 2023).

Chociaż zajmował się zawodowo głównie pracą dydaktyczną we wszystkich jej aspektach – zajęciami dydaktycznymi, pracami kontrolnymi, zajęciami praktycznymi, warsztatami, organizacją konkursów szkolnych, olimpiad, wycieczek, szkoleń itp., Vasile Moga nie zaniedbywał swojej drugiej specjalizacji, czyli języka polskiego i literatury, i angażował się przez cały czas w upowszechnianie polskiej kultury i jej walorów, zwłaszcza po powstaniu Instytutu Polskiego w Bukareszcie w 2001 r., z którym nawiązał owocną i trwałą współpracę. Należy wspomnieć w tym miejscu o ważnych tłumaczeniach na język rumuński: monografii *Dyktatura Nicolae Ceaușescu* (wyd. Polirom, Jassy 2011, wydanie drugie 2016) Adama Burakowskiego – znawcy rumuńskich realiów politycznych i rumuńskiej kultury, który w swoim opracowaniu proponuje spojrzenie z zewnątrz na rumuński system totalitarny, oparte na podejściu porównawczym, oraz o wydanych w Rumunii po raz pierwszy książek polskiego pedagoga Janusza Korczaka (*Jak kochać dziecko*, *Prawo dziecka do szacunku*, wyd. Curtea Veche, Bukareszt 2012, wydanie drugie 2019), który zmienił sposób postrzegania dziecka i relacji między dorosłymi i dziećmi w procesie edukacyjnym.

For. Iuliana Agneșca Dascălu

Merită să adăugăm efortul deosebit, pe care polonistul Vasile Moga l-a depus în pregătirea și editarea *Marelui Dicționar Polon-Român* (București, Paideia, 2019), un adevărat eveniment lexicografic, apărut sub îndrumarea lingvistului Ioan Robciuc. De asemenea, traducerea și publicarea volumului *Teatru și ritual. Scrieri esențiale* (Ed. Nemira 2014) au ajutat în mare măsură la cunoașterea unui mare regizor și autor de teatru avangardist, Jerzy Grotowski.

Należy w tym miejscu wspomnieć o szczególnym zaangażowaniu Vasile Moga jako polonisty w przygotowanie i redakcję *Wielkiego słownika polsko-rumuńskiego* (wyd. Paideia, Bukareszt 2019), będącego prawdziwym osiągnięciem leksykograficznym, opublikowanego pod kierunkiem językoznawcy Ioana Robciuca. Jak również o tłumaczeniu i publikacji książki *Teatr a rytuał* (wyd. Nemira, Bukareszt 2014) Jerzego Grotowskiego, które pomogło poznać rumuńskiemu czytelnikowi tego wybitnego reżysera i jednego z najwybitniejszych reformatorów teatru.

Dincolo de activitatea didactică și de cea de traducător, Vasile Moga a participat la numeroase conferințe și simpozioane naționale și a colaborat cu articole, recenzii, cronici, traduceri la diferite reviste sau volume colective.

Pregătirea sistematică, efortul constant, interesul permanent față de cultură, puterea de muncă, alături de talentul și harul filologic, iată câteva atribute care constituie motiv de mândrie și de satisfacție la împlinirea vârstei de 70 de ani!

La mulți ani, Vasile! Noi izbânzi în lumea culturală și în viața personală!

Constantin Geambașu
– *Universitatea din București*

Oprócz pracy dydaktycznej i pracy nad przekładami Vasile Moga brał udział w licznych konferencjach i sympozjach naukowych w całym kraju oraz publikował artykuły, recenzje, kroniki, tłumaczenia w różnych czasopismach i tomach zbiorowych.

Systematyczny rozwój, ciągły trud, nieustanne zainteresowanie kulturą i zapał do pracy w połączeniu z uzdolnieniami filologicznymi i posiadanym talentem – to tylko kilka przymiotów, jakie dla Vasile Moga mogą być powodem do dumy i satysfakcji w jego 70 urodziny!

Wszystkiego najlepszego, Vasile! Życzymy wielu jeszcze osiągnięć na polu kulturalnym i wszelkiej pomyślności w życiu osobistym!

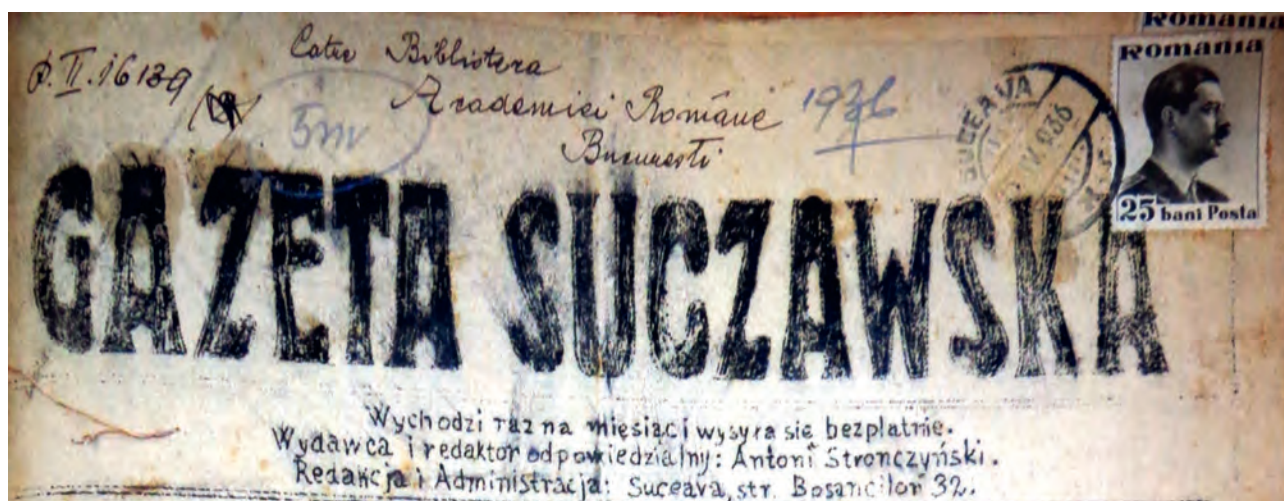
Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

„Gazeta Suczawska”
– efemerydalne polskie czasopismo
z 1936 roku

W okresie międzywojennym Polacy mieszkający w Rumunii starali się w różny sposób podtrzymać swoją tożsamość narodową. Wśród wielu przedsięwzięć o charakterze oświatowym czy kulturalnym pojawiały się także te wydawnicze. Dominowały w tym zakresie przede wszystkim Czerniowce, gdzie ukazywała się na przykład „Gazeta Polska”. Również w Suczawie wspólnota polska, której w połowie lat 30. XX w. przewodził Antoni Stronczyński podjęła się trudu wydawania swojego periodyku.

„Gazeta Suczawska”
– revistă poloneză efemeră
din anul 1936

În perioada interbelică, polonezii care locuiau în România încercau să își mențină identitatea națională în diverse moduri. Printre multe evenimente cu caracter educațional sau cultural se numărau și cele cu caracter editorial. În acest sens regiunea Cernăuți a fost dominantă, unde, de exemplu, a fost publicată „Gazeta Polonă”. De asemenea, la Suceava, comunitatea poloneză, condusă la mijlocul anilor '30 ai sec. XX de Antoni Stronczyński, s-a preocupat să își publice periodicul.

Pierwszy numer „Gazety Suczawskiej” ukazał się 23 kwietnia 1936 r. W stopce redakcyjnej zaznaczono, że gazeta ukazywać się będzie raz w miesiącu i dostępna będzie bezpłatnie. Redaktorem i wydawcą był wspomniany Stronczyński. Redakcja znajdowała się przy str. Bosancilor 32. Interesującym było

Primul număr revistei „Gazeta Suczawska” (Gazeta Suceveană) a apărut pe 23 aprilie 1936. În caseta de redacție era notat că gazeta va apărea o dată pe lună și va fi gratuită. Redactorul și editorul era Stronczyński, menționat anterior. Redakția se afla pe str. Bosancilor 32. Ceea ce este interesant era scri-

to, że pisana była ręcznie. Ów pierwszy numer miał tylko jedną stronę tekstu i zawierał dwa artykuły. Pierwszym z nich była odezwa, w której uzasadniano konieczność wydawania gazety. Czytamy w niej: „Już od dawna była konieczność, ażebyśmy mieli coś, co by nas więcej łączyło, byśmy byli zawsze jednego ducha i serca, aby się nie dzielić na partie jak błędne owce. Do tego celu więc dążyć będzie nasze pismo”. Za cel stawiano sobie również wzbudzić ducha narodowego w Suczawie, ożywić działalność „Czytelnii w Domu Polskim, gdzie powinniśmy się czuć jako jedna rodzina”. Redaktor miał nadzieję, że czasopismo będzie zatem ogniwem łączącym wszystkich Polaków w Suczawie.

Drugi artykuł był zapowiedzią organizowanego kilka dni później – 26 kwietnia – „święconego” w Czytelnii. Planowane było na godzinę 18:00, a „nakrycie dla jednej osoby – wódeczka, przekąska i wino” – wyceniono na 15 lei. Zapisy i wpisowe przyjmował w Domu Polskim Józef Nózka.

Kolejny, drugi numer ukazał się 1 maja 1936 r. Podobnie jak pierwszy, był jednostronnicowy i również pisany ręcznie. Zawierał dwa wątki. Pierwszym była bardzo krótka relacja ze „święconego”. W drugim tekście zapowiadano kilka wydarzeń, w tym obchody trzecimajowe oraz wizytę biskupa Mihaia Robu w Suczawie. Te pierwsze uroczystości miały się rozpocząć o 10:00 rano przemarszem ze sztandarem z Domu Polskiego do kościoła na nabożeństwo. Biskup Robu miał zawitać do Suczawy 15 maja, a powitanie zaplanowano przed kościołem na godzinę 17:00. Poza tym wspomniano o obchodach pierwszej rocznicy śmierci Marszałka Piłsudskiego. Co prawda rocznica ta przypadała 12 maja, ale ze względu na odbywające się misje (od 12 do 21 maja) nabożeństwo żałobne mogło się odbyć dopiero 22 maja, o 8:00 rano. W kontekście tych planowanych uroczystości, pojawiła się również pewna smutna refleksja redaktora „Gazety Suczawskiej”. Pisał on: „Są rodacy, którzy są tak obojętni na sprawy narodowe, nic ich nie obchodzi co dzieje się w Czytelnii i w Domu Polskim i chociaż wiedzą, że drudzy pracują i czasu tracą, to jednak nawet nie przyjdą, żeby się przynajmniej pokazać i żeby było dla kogo uroczystości urządzać. Precz więc z tą obojętnością. Jesteś Polak, jesteś katolik. Kim innym być nie możesz i nie będziesz. Więc dlaczego cię tak mało zajmują sprawy narodowe?”.

Nie udało się redakcji utrzymać założonej częstotliwości wydawania gazety. Trzeci numer ujrzał światło dzienne dopiero 22 lipca 1936 r. Był

să de mână. Acest prim număr avea doar o pagină de text și conținea două articole. Primul avea forma unui apel în care autorul explica necesitatea editării revistei. În apel citim: „De mult exista necesitatea să avem ceva care să ne unească mai mult, să fim mereu un singur suflet și inimă, să nu ne împărțim în partide ca oile rătăcite. Prin urmare, revista noastră va urmări acest obiectiv”. A vizat, de asemenea, trezirea spiritului național în Suceava, reluarea activității „Sălii de Lectură din Casa Polonă, unde ar trebui să ne simțim ca o familie”. Redactorul spera ca revista să fie astfel un liant între toți polonezii din Suceava.

Al doilea articol era un reportaj despre întâlnirea de Paște organizată câteva zile mai târziu, pe 26 aprilie, în Sala de Lectură. Aceasta era programată pentru ora 18:00, iar „platoul pentru o persoană – vodcă, gustare și vin” – avea prețul de 15 lei. Înscrierile și taxele de înscriere se făceau la Casa Polonă la Józef Nózka.

Următorul număr, al doilea, a apărut pe 1 mai 1936. La fel ca primul avea doar o pagină și era scris de mână. Acesta conținea două texte. Primul a fost o prezentare foarte scurtă a întâlnirii de Paște. Al doilea text conținea anunțuri despre câteva evenimente, printre care sărbătorirea zilei naționale de 3 mai și vizita episcopului Mihai Robu la Suceava. Primul eveniment trebuia să înceapă la ora 10:00 dimineata cu un marș cu stindard de la Casa Polonă până la biserică la Sfânta Liturghie. Episcopul Robu trebuia să ajungă la Suceava pe 15 mai, iar întâmpinarea a fost programată să fie făcută în fața bisericii la ora 17:00. În afară de acestea, s-a menționat comemorarea a unui an de la moartea mareșalului Piłsudski. Această comemorare pica pe 12 mai, însă din cauza misunilor populare în desfășurare (de pe 12 până pe 21 mai) recviemul a putut fi oficiat abia pe 22 mai, la ora 8:00 dimineata. În contextul acestor manifestări plănuite, a apărut și o reflecție tristă din partea redactorului „Gazetei Sucevene”. Acesta scria: „Există compatrioți care sunt indiferenți față de problemele naționale, nu le pasă deloc de ceea ce se întâmplă la Sala de Lectură și la Casa Polonă și, chiar dacă știu că alții muncesc și își dedică timpul, nici măcar nu vin pentru a avea pentru cine organiza aceste manifestări. Așa că gata cu indiferența asta. Ești polonez, ești catolic. Nu poți și nu vei fi altcineva. Atunci de ce îți pasă atât de puțin de problemele naționale?”.

Redacția nu a reușit să mențină frecvența de publicare a gazetei. Al treilea număr a apărut abia

GAZETA SUCZAWSKA

Wychodzi raz na miesiąc i wysyła się bezpłatnie.
Wydawca i redaktor odpowiedzialny: Antoni Stronczyński.
Redakcja i Administracja: Suceava, str. Bosancilor 32.

Rok I.

Suceava, środa, 22-go lipca 1936 r.

Nr. 3

Kochani Rodacy!

Wiedziecie, że kościół katolicki i "Dom Polski" to ostoja nasza, że tam i tu powinniśmy przedziewać dusze nasze w najniekniejszą szatę, to jest w szatę miłości bliźniego i swych redaktorów.

Wzywamy wszystkich redaktorów do zgodnej pracy do jedynia w zgodzie = wola.

Równocześnie prosimy wszystkich redaktorów, by przychodzili częściej do "Domu Polskiego", do Czytelni. Czytelnia jest otwarta codziennie od godziny 4-tych wieczorem zaś w niedzielę i święta od 4-tych godzin popołudniu. W Czytelni są gazety do czytania, jest radio i każdy mógłby znaleźć zawsze jeszcze tyle czasu, żeby przychodzić do Czytelni, tam jakimś czasem spać, a nawet w niedzielę i święta w godzinach popołudniowych, tam jakimiś czasami rozmawiać i wymieniać swoje myśli. Komu w tym godnie nie jest modabna, to niech przyjdzie w niedzielę do Czytelni. Przyjdzie.

Dumni powinniśmy być z naszego "Domu Polskiego", powinniśmy się starać ile możemy do Czytelni przychodzić i pokazać, że jesteśmy Polakami, nie jesteśmy przez naszą obojętność w tej sprawie narazem na naszej Czytelni i "Domu Polskiego" na swą własną zgubę.

Wkładki członków wpływają do Czytelni bardzo słabo i gdy ktoś wkłada do ręki książkę wkładkową, to musi się naprawdę dziwić, że członkowie nie wpłacają swoje już tak piękne wkładki. Prawda że Czytelnia nie otrzymuje nie tylko z wkładek członków, ale ta wkładki wpłacają na są za dokumentowanie naszego członkostwa, naszego narodowego. Czytelnia naszego 130 członków a wygląda tak, jakby tylko kilku członków było. Czy tym członkom, co nie płacą wkładek, tak mało na Czytelni zależy?

Zwracamy szczególną uwagę na to, że

wkładanie wkładek członkowskich jest coś bardzo ważnego. Prosimy więc tych członków, którzy mają zalagane wkładki, żeby je zapłacili w Bojczuku, przyznającego Czytelni, wzmiankę oświadczenia.

W "Domu Polskim" są dwa wynajęcia na 1-ym piętrem z pokoja i kuchnią, tam gdzie mieszkał p. Mehnacki. Kto by więc wiedział, że ktoś szuka pomieszczenia, niech mu uwaga zwróci na "Dom Polski". Do wynajęcia jest także sala na kino.

Podajemy do wiadomości, że się umieszcza wylosowaną do Stereogramu na odpust św. Anny w niedzielę dnia 26-go lipca r.b. o godzinie 4-tych rano autem ciężarowym / 30 osób. Kasy w obydwu strony 60 lei od osoby. Kto chce udzielić prędo w tej wylosowanej niech się zgłosi u p. Nózki w "Domu Polskim".

Staraniem Ks. Mera Doujaka zawdzięcza, że obecnie śpiewa się w kościele tyle po polsku ile po niemiecku, prosimy ale wszystkich redaktorów, by każdy się przyłączył do polskiego chóru, żeby nie wyglądało że w kościele jest więcej Niemców niż Polaków.

Rodacy! Dlaczego nie prenumerujecie Kurjera Polakiego z Cernăuți? Każdemu Polakowi powinna leżeć na sercu, żeby Kurjer Polaki się powiększał i rozrastał. W interesie naszego wspólnego powinniśmy rozpowszechnić Kurjera. Kurjer Polaki wychodzi co niedzielę i kosztuje tylko 40 lei kwartalnie. Abonujemy więc do wszystkich redaktorów, by nam przesłali oświadczenie, że chcą Kurjera prenumerować, że komu Kurjer jest za drogi niech napisze ile chce płacić. To oświadczenie posłamy potem do Cernăuți do Administracji Kurjera.

XXX

jednakże nieco odmienny od poprzednich. Dalej wydawany był tylko na jednej stronie, tym razem drukiem, a nie pismem odręcznym. Numer ten miał w zasadzie charakter informacyjny, chociaż pierwszy wpis dotyczył zachowania jedności Polaków w Suczawie. Redaktor pisał, że zarówno Kościół katolicki, jak również Dom Polski są ostoją polskości, że to miejsca, gdzie „winniśmy przyodziewać dusze nasze w najpiękniejszą szatę, to jest szatę miłości bliźniego i swych rodaków”. Wzywał zatem Polaków do zgodnej pracy, co może sugerować, że nie było wśród nich zgody. Zachęcał do odwiedzin w Czytelnii w Domu Polskim, bowiem „są tam gazety do czytania, jest radio” i jest to dobre miejsce do spędzania wspólnie czasu. Pisał dalej: „Dumni powinniśmy być z naszego Domu Polskiego, powinniśmy się starać ile możliwości do Czytelni przychodzić i pokazać, że jesteśmy Polakami”. Dalej autor tekstu ubolewał, że nie wpływają składki na rzecz Czytelni, która utrzymywała się głównie dzięki wpłatom od członków. Liczyła ona sobie wówczas 130 członków, ale składki płaciło tylko kilkunastu. Informowano także, że Dom Polski posiada do wynajęcia dwa pokoje z kuchnią i jeśli ktoś byłby w potrzebie zostaną udostępnione. Wynająć można było również salę na kino. Zapowiadano też wycieczkę do Storożyńca. Miała się odbyć 26 lipca. „Wjazd o 4-tej rano autem ciężarowym (30 miejsc)”. Koszt wjazdu oszacowano na 60 lei.

Stronczyński zwracał uwagę, że w kościele podczas nabożeństw zaczęto śpiewać częściej po polsku niż po niemiecku, a przyczynić się miał do tego ks. Edward Doujak. Zachęcał Polaków, żeby jeszcze więcej w kościele śpiewali po polsku, żeby zdominować Niemców. Miał też żal do swoich rodaków, że nie prenumerują „Kuriera Polskiego w Rumunii”, który wychodził w Czerniowach.

Czwarty numer „Gazety Suczawskiej” ukazał się dopiero 29 października 1936 r. Numer był jednostronicowy i znowu pisany ręcznie. Informowano w nim, że parafię opuszcza ks. Edward Doujak, który został sekretarzem biskupa w Jassach. 30 października planowano zorganizować w Czytelnii wieczór pożegnalny „ukochanego Księdza”. Dalej zachęcano do prenumerowania „Kuriera Polskiego w Rumunii”. Redakcja dla Polaków suczawskich uzyskała nawet 50% zniżki. Każdy zatem numer tego czasopisma miał kosztować prenumeratora 2 leje. Ciekawostką była również zapowiedź ślubu, który miał odbyć się 24 października. Na ślubnym kobiercu stanąć mieli: panna Maria Sadowska i Eugeniusz Wilkowski. Informacja ta pojawiła się nie

pe 22 lipie 1936. Totuși, a fost puțin diferit de cele anterioare. În continuare avea o pagină, dar de data aceasta era tipărit și nu scris de mână. În principiu, acest număr avea caracter informativ, chiar dacă primul articol făcea referire la păstrarea unității polonezilor din Suceava. Redactorul scria că atât Biserica Catolică, cât și Casa Polonă vin în sprijinul menținerii spiritului polonez, că sunt aceste locuri unde „ar trebui să ne îmbrăcăm sufletele în cea mai frumoasă haină, cea a iubirii față de aproapele nostru și față de compatrioții noștri”. Prin urmare îi îndemna pe polonezi să lucreze în armonie, ceea ce poate sugera că nu era înțelegere între ei. Îi încuraja să viziteze Sala de Lectură de la Casa Polonă, deoarece „acolo sunt ziare de citit, este radio” și este un loc bun de a-ți petrece timpul împreună. În continuare scria: „Ar trebui să fim mândri de Casa noastră Polonă, ar trebui să încercăm, pe cât posibil să venim la Sala de Lectură și să arătăm că suntem polonezi”. Autorul a continuat prin a deplânge faptul că nu se plăteau cotizațiile pentru Sala de Lectură, care era întreținută în principal prin contribuțiile membrilor. Aceasta avea 130 de membri la momentul respectiv, dar cotizațiile le plăteau doar câțiva. De asemenea, s-a publicat anunțul despre cele două camere cu bucătărie la Casa Polonă de închiriat și, în cazul în care cineva avea nevoie, acestea puteau fi puse la dispoziție. De asemenea, se putea închiria o sală pentru cinema. A fost anunțată și o excursie la Storojineț. Aceasta urma să aibă loc pe 26 iulie. „Plecarea la ora 4 dimineața cu autobuzul (30 de locuri)”. Costul călătoriei a fost estimat la 60 de lei.

Stronczyński a remarcat faptul că la biserică, în timpul liturghiilor a început să se cânte mai mult în limba polonă decât în limba germană, iar pr. Edward Doujak avea o contribuție în acest lucru. Îi încuraja pe polonezi să cânte mai mult în biserică în limba polonă pentru a-i domina pe germani. De asemenea, le reproșa compatrioților săi că nu se abonau la „Kurier Polski w Rumunii”, care apărea la Cernăuți.

Al patrulea număr al „Gazetei Sucevene” a apărut abia pe 29 octombrie 1936. Și acest număr avea o singură pagină și din nou era scris de mână. În el a apărut informația că pr. Edward Doujak pleacă din parohie deoarece a fost numit secretarul episcopului de la Iași. Pe 30 octombrie, la Sala de Lectură era plănuită o seară de rămas bun pentru „Preotul iubit”. În continuare redactorul încuraja încheierea de abonamente la „Kurier Polski w Rumunii”. Redakția a obținut o reducere de 50% pentru polonezii din Suceava. Prin urmare, fiecare număr al acestei reviste urma să coste 2 lei. Interesant a fost și anunțul unei

bez przyczyny, bowiem ojciec panny młodej – Jan Sadowski – był członkiem honorowym Czytelni Polskiej w Suczawie. Poinformowano także o dwóch posiedzeniach wydziału Czytelni. Na pierwszym podjęto decyzję o darowaniu składek tym, którzy od dłuższego czasu ich nie płacili, pod warunkiem, że uregulują zaległości od 1 stycznia 1936 r. Z kolei na posiedzeniu 19 września większością głosów wydziału Czytelni (jeden był przeciwny) wykluczono z grona członków Marię Skowrońską. Nie podano niestety powodów tej decyzji.

Ostatni, piąty (przynajmniej tyle jest znanych) numer ukazał się dokładnie w Boże Narodzenie 1936 r. Również pisany był ręcznie, ale był już dwustronicowy, co oczywiście było pewnym novum. Na początku pojawiła się obszerniejsza relacja redaktora na temat świąt bożonarodzeniowych. Z tej okazji zapraszano również na Jasełka (6 stycznia 1937 r.), które odbyć się miały w Czytelni. Wejście kosztowało od 2 do 5 lei („ile kto może”). Po jasełkach przewidziana była „gwiazdka dla dzieci”. Kilka dni później – 10 stycznia 1937 r. – również w Czytelni organizowano spotkanie opłatkowe. Dla każdego uczestnika przewidziane było nakrycie, na które na pierwszym miejscu składała się „wódeczka”, potem przekąska i wino. Po spotkaniu opłatkowym przewidziano zabawę z tańcami. Zapisy do 9 stycznia przyjmowali panowie: Martynowicz, Tołoczko, Tomach i Własiczuk. Z kolei mieszkańcy Bułaju wpisowe składali u pana Zubra, a mieszkańcy Ițcani – u Ludwińskiego.

Na koniec ponownie zachęcano do prenumerowania „Kuriera Polskiego w Rumunii”. Informowano, że udało się utrzymać dla Polaków z Suczawy zniżkę. Opłata roczna wynosiła 104, a półroczna 54 leje.

Z dużym prawdopodobieństwem można przyjąć, że piąty numer „Gazety Suczawskiej” był zarazem jej ostatnim. Nie zachowały się bowiem kolejne. Fakt, że gazeta powstawała w dość chałupniczy sposób sprawiło, że nie miała ona przyszłości. Tym bardziej, że Polacy nie bardzo byli, niestety, zainteresowani prenumeratą profesjonalnie wydawanego „Kuriera Polskiego w Rumunii”, więc „Gazeta Suczawska” nie miała w tym zakresie większych perspektyw. Trzeba jednak uznać, że „Gazeta Suczawska” była ciekawą inicjatywą. Być może gdyby poza Stronczyńskim inni wykazali zainteresowanie, przygotowywali materiały, gazeta by się rozwinęła w profesjonalny periodyk.

Piotr Goldyn

– Uniwersytet Kaliski

im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego

nunți care urma să aibă loc pe 24 octombrie. Urmau să se căsătorească domnișoara Maria Sadowska și Eugeniusz Wilkowski. Această informație a apărut nu fără motiv, deoarece tatăl miresei, Jan Sadowski, era membru de onoare al Sălii de Lectură poloneze din Suceava. Al patrulea număr informa, de asemenea, despre două ședințe ale Sălii de Lectură. La prima, s-a luat decizia de a scuti de la plata cotizațiilor pe cei care nu le plățiseră de mult timp, cu condiția ca aceștia să își achite datoriile de la 1 ianuarie 1936. La ședința din 19 septembrie, cu majoritatea voturilor membrilor Sălii de Lectură (unul a fost împotriva) a fost exclusă din rândul membrilor Maria Skowrońska. Din păcate, această decizie nu a fost motivată.

Ultimul, cel de-al cincilea număr (cel puțin atâtea sunt cunoscute) a apărut chiar de Crăciun, în anul 1936. De asemenea, era scris de mână, dar avea deja două pagini, ceea ce bineînțeles era o noutate. La început a apărut o relatare a redactorului pe tema sărbătorii Nașterii Domnului. Cu această ocazie cititorii au fost invitați și la „Jasełka” (6 ianuarie 1937), care urmau să aibă loc în Sala de Lectură. Intrarea costa între 2 și 5 lei („cine cât poate”). După reprezentațiile despre Nașterea Domnului, a fost planificat Moș Crăciun pentru copii. Câteva zile mai târziu – pe 10 ianuarie 1937 – a fost organizată și întâlnirea de Crăciun la Sala de Lectură. Pentru fiecare participant a fost asigurată masa, care a constat în primul rând în „vodcă”, iar mai apoi gustare și vin. După întâlnirea de Crăciun, a fost prevăzută o petrecere dansată. Înscrieri se puteau face până pe 9 ianuarie la domnii Martynowicz, Tołoczko, Tomach și Własiczuk. În schimb, locuitorii din Bulai se înscriau la domnul Zuber, iar locuitorii din Ițcani la domnul Ludwiński.

La final redactorul încuraja abonarea la „Kurier Polski w Rumunii”. S-a lansat și informația că s-a obținut o reducere pentru polonezii din Suceava. Prețul pentru un an de abonament era de 104 lei, iar pentru jumătate de an 54 de lei.

După toate probabilitățile, se poate presupune că al cincilea număr al „Gazetei Sucevene” a fost și ultimul. Nu s-au păstrat următoarele numere. Faptul că revista a fost produsă într-o manieră mai degrabă artizanală însemna că nu prea avea un viitor. Cu atât mai mult cu cât polonezii nu erau, din păcate, foarte interesați să se aboneze la „Kurier Polski w Rumunii”, editat în mod profesionist. Astfel „Gazeta Suceveană” avea puține perspective în această privință. Totuși, trebuie să recunoaștem că „Gazeta Suceveană” a fost o inițiativă interesantă. Poate că dacă, în afară de Stronczyński, și alții și-ar fi arătat interesul și ar fi pregătit materiale, ziarul s-ar fi dezvoltat într-o publicație periodică profesională.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

Wiele lat temu miałem sposobność rozmawiać ze stróżeńskim Polakiem, który posiadał wyjątkowy dar zapamiętywania wielu szczegółów, których inni nie zauważali lub spostrzegłszy nie doceniali i ostatecznie zapominali na zawsze. Ten rozmówca uczęszczał do rumuńskiej szkoły podstawowej nr 1 dla chłopców w Stróżeńcu i w roku 1936 ukończył edukację na siódmej klasie, z wyłączeniem matematyki i kilku innych przedmiotów, nigdy nie należąc do najlepszych uczniów. A mimo to w bardzo podeszłym wieku (zmarł w Lubaniu Śląskim 13 grudnia 2005 r.) potrafił wyrecytować po rumuńsku wyuczoną lekcję z geografii. To od niego miałem sposobność usłyszeć po raz pierwszy, że w okresie międzywojennym stróżeńska młodzież polska posiadała drużynę sportową siatkówki, uczestniczącą w rozgrywkach z innymi klubami polskimi, że stróżeńscy Polacy posiadali własną czytelnię, z której dwa worki książek polskich ukryto na strychu jego rodzinnego domu po zajęciu Stróżeńca przez czerwoną armię w 1940 r. Wreszcie to on własnymi krokami przemierzył zapewne więcej niż całą północną Bukowinę, dzięki czemu poznawszy ją, z autopsji wiedział, w których miejscowościach mieszkali Niemcy, Polacy, Rumuni, Rusini, Żydzi oraz inni i że po odmianach mowy (gwar) rozpoznawał, którzy z jakiej osady pochodzą. Tę zdolność tudzież umiejętność rozwinął i posiadał wiedzę dzięki temu, że jako syn znanego stróżeńskiego bednarza był niemal na wszystkich targowiskach północnej Bukowiny, gdzie sprzedając wytwory rodzinnego zakładu bednarskiego, miał sposobność poznać całą bogatą różnorodność etniczną oraz językową. Jest to tym niezwykle, iż sam nie posługiwał się ogólnopolską polszczyzną, lecz jej odmianą charakterystyczną dla stróżeńskich Polaków, a władając językiem rumuńskim, rusińskim i niemieckim, dostrzegał charakterystyczne odmiany językowe właściwe poszczególnym osadom.

Los zdarzył, że ten młodzieniec, Piotr Sandecki, syn Antoniego i Karoliny z Krawczyków, urodzony w Stróżeńcu 26 kwietnia 1922 r. i wychowany w rodzinie polskiej, przez rumuńską komisję poborową został zakwalifikowany do służby wojskowej w piechocie w grupie poborowych 1944 r. Jednakże zapotrzebowanie na artylerzystów sprawnie wykonujących zadania matematyczne spowodowało, że nasz poborowy rodak trafił do 1 pułku artylerii przeciwlotniczej w Bukareszcie ze stanowiskami ognio-

Cu mulți ani în urmă am avut ocazia să discut cu un polonez din Storojineț care avea darul de a ține minte multe detalii, pe care alții nu le observau sau le subestima și până la urmă le uitau pe veci. Acest interlocutor al meu a urmat școala românească gimnazială nr. 1 pentru băieți din Storojineț și în anul 1936 a încheiat studiile în clasa a șaptea (în afară de matematică și încă alte câteva materii) nefiind niciodată printre cei mai buni elevi. Cu toate acestea, la o vârstă foarte înaintată (a murit la Lubań Śląski pe 13 decembrie 2005) știa să recite din memorie în limba română o lecție învățată la geografie. De la el am avut ocazia să aflu pentru prima dată că, în perioada interbelică, tinerii polonezi din Storojineț aveau o echipă sportivă de volei care participa la meciuri împotriva altor cluburi poloneze, că polonezii din Storojineț aveau propria lor sală de lectură și că două sacoșe cu cărți poloneze din sala de lectură au fost ascunse în podul casei familiei sale după ce Armata Roșie a ocupat Storojinețul în 1940. El a fost cel care a străbătut cu pașii săi întreaga Bucovină de nord și nu numai, datorită acestui fapt, după ce a cunoscut-o bine, a știut din propria experiență în ce sate locuiau germani, polonezi, români, ucraineni, evrei și alții, și a putut recunoaște după dialecte de vorbire din ce sat proveneau aceștia. Și-a dezvoltat această capacitate și aceste cunoștințe datorită faptului că, în calitate de fiu al unui cunoscut dogar din Storojineț, a vizitat aproape toate târgurile din nordul Bucovinei, unde a avut ocazia, vânzând produsele din atelierul familiei, să cunoască bogata diversitate etnică și lingvistică a Bucovinei. Acest lucru este cu atât mai remarcabil cu cât el însuși nu vorbea limba polonă literară, ci mai degrabă o varietate caracteristică polonezilor din Storojineț, și că, vorbind română, ucraineană și germană, a fost capabil să distingă varietățile lingvistice caracteristice fiecărei localități.

Destinul a făcut ca acest tânăr, Piotr Sandecki, fiul lui Antoni și al Karolinei născută Krawczyk, născut la Storojineț pe 26 aprilie 1922 și crescut într-o familie poloneză, să fie chemat pentru serviciul militar de infanterie de către comisia română în grupa de recruți din 1944. Nevoia de artileriști capabili să îndeplinească sarcini matematice a făcut însă ca compatriotul nostru să ajungă în regimentul 1 de artilerie antiaeriană din București, cu puncte de foc în

wymi w Ghencea i Domnesztach – kilka kilometrów od stolicy państwa rumuńskiego. Nasz rozmówca znalazł się w obsłudze czterech sprzężonych siedemdziesięciopięciomilimetrowych dział przeciwlotniczych Vickers angielskiej produkcji.

Z tego okresu pochodzą zamieszczone niżej cztery autentyczne zdjęcia małego formatu, na których widoczna jest załoga oraz obsługiwana przez nią broń z aparaturą. Na odwrocie jednego z nich znajduje się ręcznie napisana atramentem dedykacja: „București 9 IX 1944. În eterna amintire de la prietenul tău. Maier (...) Francisc 16 X 1944”.

Po kapitulacji Rumunii i demobilizacji, podobnie jak wielu innych pozbawionych mundurów żołnierskich – więc w samej bieleźnie – nasz rodak przeszedł długą niewyobrażalną gehennę zanim dotarł do domu rodzinnego w Stróżeńcu pod okupacją sowiecką. Ponieważ wojna nadal się toczyła, Piotr Sandecki nie zdołał zagrać miejsca w domu rodzinnym i doręczyć listu – którego fragment publikujemy w postaci skanu – rodzicom towarzysza broni i przyjaciela, o co został poproszony. Ponownie powołany do służby wojskowej, trafił do wojska

Ghencea și Domnești – la câțiva kilometri de capitala României, unde a operat patru tunuri antiaeriene cuplate Vickers de calibrul 75 mm, de fabricație britanică.

Din această perioadă există patru fotografii autentice de format mic, în care este vizibil echipajul și tunurile pe care operează. Pe spatele uneia dintre fotografii este scrisă cu cerneală următoarea dedicație: „București 9 IX 1944. În eterna amintire de la prietenul tău. Maier (...) Francisc 16 X 1944”.

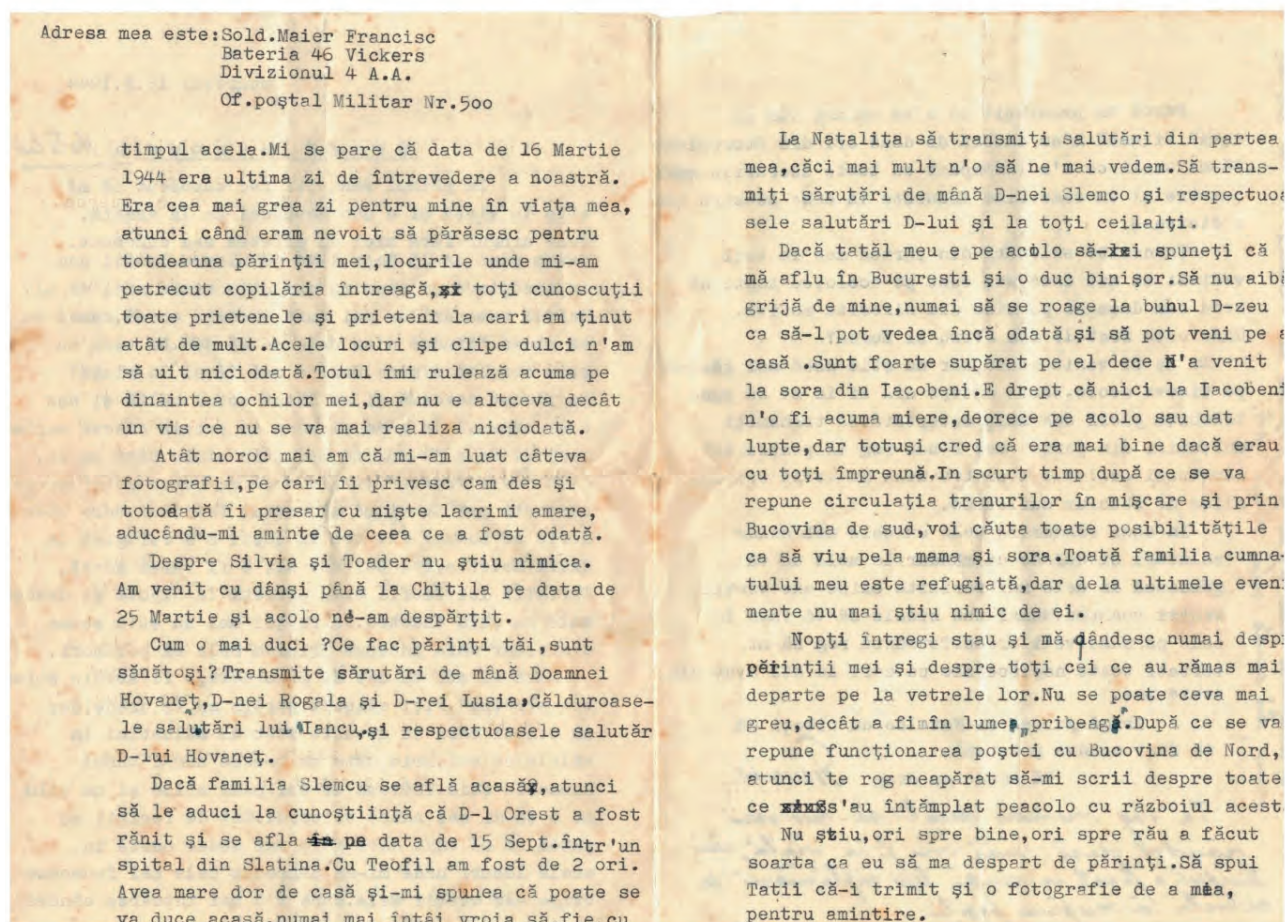
După capitularea României și demobilizare, ca și mulți alții, a fost depozat de uniformă, deci, doar în lenjerie intimă compatriotul nostru a trecut printr-un lung calvar inimaginabil înainte de a ajunge la casa familiei sale din Storojinețul aflat sub ocupație sovietică. Deoarece războiul continua, Piotr Sandecki nu a rămas prea mult timp în casa părinților săi și nu a înmănat scrisoarea părinților camaradului de arme și prietenului său (un fragment al acestei scrisori îl publicăm scanat), ceea ce îl rugase să facă. Rechemat în serviciul militar, a ajuns

polskiego, w którym przeszedł długi szlak bojowy w charakterze sanitariusza. Zakończenie wojny, demobilizacja, przybycie rodziców oraz rodzeństwa do Polski i osiedlenie w Lubaniu Śląskim umożliwiło zejście się z rodzicami i rodzeństwem, powrót do bednarstwa, uprawy roli, a następnie zatrudnienie w charakterze frezera w Zakładzie Technicznej Obsługi Rolnictwa, w którym pracował do przejścia na emeryturę, zawsze dorabiając bednarstwem i uprawą ziemi na utrzymanie licznej rodziny (żony tudzież pięciorga dzieci).

Jan Bujak
– Kraków

în armata polonă, cu care a străbătut o cale lungă de luptă ca infirmier. Sfârșitul războiului, demobilizarea, sosirea părinților și a fraților săi în Polonia și stabilirea lor la Lubań Śląski i-au permis să se reunească cu aceștia, să se întoarcă la dogărit, la cultivarea pământului, iar mai apoi să lucreze ca frezor la Întreprinderea de Serviciu Tehnic pentru Agricultură unde a fost angajat până la pensionare, completându-și întotdeauna veniturile cu dogăritul și cultivarea pământului pentru a-și întreține familia numeroasă (soție și cinci copii).

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

Dominikanin ojciec Włodzimierz Kucharek
– dobry duch Polaków bukowinśkich
(część 2)

Po zakończeniu zorganizowanych wyjazdów z Bukowiny do Polski w 1950 r. kontakt ojca Kucharka z Bukowiną na kilka lat uległ zamrożeniu. Lata stalinowskie nie sprzyjały łączności ponad granicami. W 1953 r. rozwiązano Stowarzyszenie „Dom Polski” w Rumunii i polska ambasada przestała interesować się rodakami w okręgu Suczawa, dlatego do upadku komunizmu w 1989 r. na palcach jednej

Părintele dominican Włodzimierz Kucharek
– îngerul păzitor al polonezilor bucovineni
(partea 2)

După încheierea excursiilor din Bucovina în Polonia, organizate în anul 1950, contactele părintelui Kucharek cu Bucovina au încetat pentru câțiva ani. Anii stalinismului nu au fost favorabili comunicării transfrontaliere. În 1953 a fost desființată Asociația „Dom Polski” din România și ambasada polonă a încetat să se intereseze de conaționalii din județul Suceava, de aceea până la căderea comunismului în

ręki można policzyć przypadki odwiedzin przedstawicieli ambasady polskiej w polskich wsiach. Władze rumuńskie sobie tego nie życzyły. Stąd też większość kontaktów między Bukowiną a Polską miała wówczas charakter prywatny, oczywiście dopiero po przemianach politycznych 1956 r., gdy temat Bukowiny mógł powrócić na łamy polskich czasopism, a zamieszkujący w Polsce Bukowińczycy mogli odwiedzać swoje rodzinne strony.

Można powiedzieć, że ojciec Kucharek stworzył w Polsce prywatną „ambasadę Bukowiny”, starając się wspomagać rodaków. Poza opisanymi już poprzednio sprawami religijnymi wiele uwagi dominikanin z Pojany poświęcał także pomocy w nauczaniu języka polskiego. W sprawach tych współpracował przede wszystkim z przedwojennym majorem Wojska Polskiego, Kazimierzem Grabowskim ze znanej polskiej rodziny na Bukowinie, który już po I wojnie światowej zamieszkał w Polsce, gdzie założył Związek Polaków z Rumunii. To właśnie mjr Grabowski organizował przez wybuchem II wojny światowej wycieczki letników z Polski do Pojany Mikuli i był inicjatorem budowy w latach 1937-1938 nowego Domu Polskiego. Potem pomagał Polakom z Bukowiny podczas reemigracji do Polski i w zagospodarowaniu się na Dolnym Śląsku. Poza tym, podobnie jak Kucharek, Grabowski wysyłał do Rumunii książki mogące się przydać w nauczaniu języka polskiego. Książki i inne przydatne materiały posyłał także były pojański nauczyciel Jerzy Swancar z Piławy Dolnej. Osobą, do której często trafiały paczki z Polski była Eugenia Balakowa z Pojany Mikuli, która po wyjeździe z Rumunii nauczycielki Aliny Świdorskiej przechowywała w swoim domu niewielką polską bibliotekę.

1989 se pot număra pe degetele de la o mână vizitele reprezentanților ambasadei polone în satele poloneze. Autoritățile române nu își doreau acest lucru. De aceea majoritatea contactelor de atunci dintre Bucovina și Polonia aveau caracter privat, desigur, abia după schimbările politice din 1956, subiectul Bucovinei a putut reveni în paginile revistelor poloneze, iar bucovinenii care trăiau în Polonia și-au putut vizita țara natală.

Se poate spune că părintele Kucharek a creat în Polonia o „ambasadă a Bucovinei” privată, încercând să își ajute compatrioții. În afara problemelor religioase deja descrise anterior, dominicanul din Poiana a acordat, de asemenea, multă atenție ajutoării în predarea limbii polone. În aceste chestiuni, el a colaborat mai ales cu un maior al Armatei Poloneze de dinainte de război, Kazimierz Grabowski, dintr-o familie poloneză cunoscută în Bucovina, care se stabilise în Polonia după Primul Război Mondial, unde a înființat Uniunea Polonezilor din România. Tocmai, maiorul Grabowski a fost cel care, înainte de izbucnirea celui de-Al Doilea Război Mondial, a organizat excursii de vară pentru vizitatorii polonezi la Poiana Micului și a fost inițiatorul construcției noii Case Polone între anii 1937-1938. Ulterior, el i-a ajutat pe polonezii din Bucovina în timpul reemigrării lor în Polonia și să se stabilească în Silezia Inferioară. În plus, ca și părintele Kucharek, Grabowski trimitea în România cărți care puteau fi utile în predarea limbii polone. Cărți și alte materiale utile au fost trimise și de Jerzy Swancar din Piława Dolna, un fost profesor originar din Poiana Micului. O persoană care primea adesea pachete din Polonia a fost Eugenia Balak din Poiana Micului, care a păstrat o mică bibliotecă poloneză în casa sa după ce profesoara Alina Świdorska a părăsit România.

Budowa szkoły w Pojanie Mikuli, 1962 r. | Construcția școlii în Poiana Micului, 1962

Ojciec Kucharek, podobnie jak mjr Grabowski, prowadził również korespondencję z powstałym w 1955 r. Towarzystwem Łączności z Wychodźstwem (późniejsze Towarzystwo Łączności z Polonią Zagraniczną) „Polonia” w Warszawie, które od czasu do czasu starało się utrzymywać kontakty także z rodakami w krajach komunistycznych, choć z przyczyn politycznych i biurokratycznych nie było to łatwe. Kontakt z „Polonią” utrzymywała również Eugenia Balakowa, która faktycznie przez pewien czas otrzymywała z Warszawy polską literaturę. Informując w czerwcu 1968 r. Towarzystwo „Polonia” o sytuacji około 2500 rodaków w okręgu suzawskim, ks. Kucharek pisał: „O ile się trafnie zorientowałem, to zauważyłem palące potrzeby tej ludności. Przede wszystkim potrzeba stałej opieki ze strony Polski. Jest to ludność przeważnie wiejska lub małomiasteczkowa, pozbawiona jakiegoś światłego, obeznanego z prawem obywatela, któryby w jej interesach mógł zabiegać u odpowiednich czynników. Gdyby taką opiekę nad nimi roztoczyła ambasada w Bukareszcie, problem ten rozwiązałby się częściowo. Potrzeba nauczycieli polskich, którzy by jednak mogli uczyć w języku rumuńskim”. Władze komunistycznej Rumunii nerwowo jednak reagowały na wszelkie próby podejmowania kwestii własnych obywateli narodowości polskiej, uznając, iż ich potrzeby kulturalne są w pełni zabezpieczone, a wszelka ingerencja z zewnątrz niewskazana, dlatego przedstawicielom władz polskich trudno było podejmować z nimi jakiegokolwiek dyskusję.

Părintele Kucharek, la fel ca mr. Grabowski, co-responda cu Societatea pentru Legătură cu Emigrații (mai târziu Societatea pentru Legătură cu Diaspora Poloneză din Străinătate) „Polonia” din Varșovia, care din când în când încerca să mențină contactele și cu compatrioții din țările comuniste, chiar dacă din motive politice și birocratice nu era un lucru ușor. Contact cu „Polonia” menținea și Eugenia Balak, care pentru o anumită perioadă de timp, efectiv primea literatură poloneză din Varșovia. În iunie 1968, pr. Kucharek informând Societatea „Polonia” despre situația a 2500 de compatrioți din județul Suceava, scria: „Din câte m-am orientat, am observat nevoile presante ale acestei populații. În primul rând nevoia de îngrijire din partea Poloniei. Este o populație preponderent rurală sau din orașe mici, căreia îi lipsește cineva mai lămurat, care să cunoască drepturile cetățenilor și care ar putea interveni în interesul lor pe lângă autoritățile competente. Dacă ar fi îngrijiți în acest fel de ambasada din București, această problemă ar fi parțial rezolvată. Este nevoie de profesori polonezi care totuși să poată preda în limba română”. Autoritățile României comuniste reacționau nervos la toate încercările de a aborda problema propriilor cetățeni de naționalitate poloneză, considerând că nevoile lor culturale sunt pe deplin protejate și că orice intervenție externă este nerecomandată, astfel încât a fost dificil pentru reprezentanții autorităților poloneze să intre în discuție cu aceștia.

*Zespół z Pojany Mikuli w strojach krakowskich, 1967 r.
Ansamblul din Poiana Micului în costume cracoviene, 1967*

Sytuację w szkole pojańskiej opisywała Kucharkowi Balakowa: „Jak się patrze na te młodzież na te dzieci to po paru latach to będzie zrumunizowane jak nie będzie nas nikt odwiedzał z Polskiej jak nie będzie księdza polskiego to ta mowa się zgubi (...) idą do szkoły to po rumuńsku tam 4 godziny na tydzień jest języka polskiego (...) ale ino do czwartej klasy a potem wcale nie to zapomną to wszystko. (...) Ja bardzo bym ojcu prosiła żebyście o nas niezapominali i prosim Was w imieniu wszystkich Polaków z Pojany żebyście przyszli na lato do nas żeby tak kto przychodził maj często i rozmawiał z temi nauczycielami to mi się zdaje, że by to było inaczej no i zrodzicami by się zdało bo mnie się zdaje że najbardziej rodzice są temu winni a te chłopcy i dziewczęta co robją teraz wyksze szkoły to są gorsze bo jak przyjdą na wakacje to rozmawiają po rumuńsku bo oni sobie myślą, że to honor” (tu i dalej: pisownia oryginalna w cytatach). Otrzymywane z Polski kalendarze i książki Balakowa przekazywała również na Pleszę. Sytuacja polepszyła się w latach 70., gdy na Bukowinę zaczęło przyjeżdżać coraz więcej krewnych z Polski, którzy przywozili książki ze sobą, a niektóre z nich pochodziły od ojca Kucharka.

Z ojciem Kucharkiem korespondowała też Antonina Obersheimer z Câmpiny w okręgu Prahova, przedwojenna nauczycielka w Pleszy, która dalej próbowała wspomagać życie kulturalne na Bukowinie, starając się w miarę możliwości przyjeżdżać do polskich wsi podczas wakacji. Jak pisała do Kucharka w 1975 r.: „Prosiłabym, o ile byłoby możliwe dostać jakie choćby stare czasopisma, gazety a może jakieś lekkie sztuczki dla grania dla dzieci i młodzieży. Praca społeczna w Sołoncu N., Pleszy i w P. Mikuli ma dużo do życzenia. Nikt się nie interesuje, a nawet nie ma komu. Obiecałam, że przyjadę i coś urządzę ciekawego. Już zeszłego roku widząc upadek na tle społecznym urządziłam wspaniałą wieczernicę w domu kultury przez dwa razy. Tam trzeba takiego kto jest na miejscu i lubi społecznie pracować. (...). Z żalem muszę przyznać, iż Plesza i Nowy Sołonec stoją obecnie na niskim szczeblu kulturalnym. Nie ma odpowiedniej jednostki, która by mogła się zająć młodzieżą w tym kierunku. Na miejscu zobaczę jakie mają braki w bibliotece i czy w ogóle znachodzi się taka i do jakiego celu dążą w tym kierunku. Wtedy zwrócę się do »Towarzystwa Łączności z Polonią« i poproszę o pomoc”.

Situația de la școala din Poiana Micului îi era descrisă părintelui Kucharek de Eugenia Balak: „Când mă uit la acești tineri, la acești copii care peste câțiva ani vor fi românizați dacă nu ne vor vizita din Polonia, dacă nu vom avea preot polonez, atunci acest grai se va pierde, (...) merg la școală și acolo în română, 4 ore pe săptămână fac limba polonă (...), dar doar până în clasa a patra, după aceea deloc, vor uita tot. (...) Eu v-aș ruga foarte tare să nu ne uitați. Și vă rog, în numele tuturor polonezilor din Poiana, să veniți la noi, la vară, dacă venea mai des cineva să vorbească cu acești profesori, mi se pare că ar fi altfel, dar și cu părinții ar trebui pentru că mi se pare că cei mai vinovați sunt ei, iar acești băieți și fete care fac acum studii sunt și mai răi, pentru că atunci când vin în vacanță vorbesc în română pentru că li se pare că este o onoare” (în fragmentele citate în limba polonă s-a păstrat grafia originală). Calendarele și cărțile primite din Polonia, Eugenia Balak le dădea și la Pleșa. Situația s-a îmbunătățit în anii '70, când în Bucovina au început să vină din ce în ce mai multe rude din Polonia care aduceau cu ei cărți, iar unele proveneau și de la părintele Kucharek.

Cu părintele Kucharek corespunda și Antonina Obersheimer din Câmpina, județul Prahova, profesoară la Pleșa înainte de război, care în continuare încerca să ajute viața culturală din Bucovina, străduindu-se, în limita posibilităților, să vină în satele poloneze în vacanță. În anul 1975 îi scria părintelui Kucharek: „V-aș ruga, pe cât posibil, să primesc ceva reviste vechi, ziare sau poate ceva piese de pus în scenă cu copii și tineri. Activitatea în folosul comunității din Solonețu Nou, Pleșa și Poiana Micului lasă mult de dorit. Nimeni nu este interesat și nici nu are cine. Am promis că voi veni și voi face ceva interesant. Deja anul trecut, văzând declinul social, am organizat de două ori o minunată serată la căminul cultural. Acolo este nevoie de cineva din zonă și căruia îi place să socializeze. (...) Cu părere de rău trebuie să recunosc că Pleșa și Solonețu Nou stau foarte prost la capitolul cultură. Nu există nicio persoană care să se ocupe de tineri pe acest domeniu. La fața locului, voi vedea ce lipsuri au în bibliotecă și dacă există vreuna și ce îmi propun în această direcție. Apoi mă voi adresa »Societății pentru Legătură cu Diaspora Poloneză din Străinătate« și voi cere ajutor”.

W Piławie Dolnej, 1967 r. | La Pilawa Dolna, 1967

Korespondując z Towarzystwem „Polonia”, ojciec Kucharek starał się także pomagać w organizowaniu wyjazdów młodzieży polskiej z Bukowiny na organizowane przez tę instytucję obozy letnie w Polsce. Chodziło głównie o załatwianie oficjalnych zaproszeń, czemu towarzyszyła jednak niechęć władz rumuńskich do takiej formy kontaktów, dlatego nierzadkie były przypadki odmowy wydania odpowiednich dokumentów uprawniających do wyjazdu, a nawet wstrzymywania przez pocztę rumuńską dostarczania korespondencji z Polski w tej sprawie. Kucharek próbował więc, w porozumieniu z Warszawą, organizować wyjazdy poprzez załatwianie zaproszeń od rodzin w Polsce i następnie kierowanie przybyłych na obozy polonijne. Generalnie jednak z tej formy pobytu wakacyjnego udało się skorzystać zaledwie kilku osobom.

Podobne trudności napotykały osoby chętne do wyjazdów do Polski w celu podjęcia studiów wyższych lub uczęszczania na wakacyjne kursy języka polskiego. Także tym osobom Kucharek starał się pomagać. Dochodziły do niego jednak głosy, że rumuńska Securitate oskarża go o „wyciąganie” z Rumunii młodych ludzi na studia w Polsce. Ostatecznie, w okresie komunistycznym, studiowało w Polsce

Corespondând cu Societatea „Polonia”, care organiza tabere de vară în Polonia, părintele Kucharek încerca să ajute și la organizarea de plecări în aceste tabere pentru tinerii polonezi din Bucovina. Era vorba în principal de obținerea unor invitații oficiale, ceea ce a fost, totuși, însoțit de reticența autorităților române față de această formă de contact și, prin urmare, nu au fost rare cazurile de refuz de a elibera documentele necesare pentru plecare sau chiar de refuz al poștei române de a livra corespondența din Polonia în această privință. Prin urmare, părintele Kucharek a încercat, de comun acord cu Varșovia, să organizeze călătorii pe baza invitațiilor din partea familiilor din Polonia și apoi direcționarea noilor veniți în taberele poloneze. Însă, doar câteva persoane au reușit să profite de această formă de vacanță.

Probleme asemănătoare întâmpinau persoanele doritoare să plece în Polonia la studii superioare sau să participe la cursuri de vacanță de limba polonă. Și pe aceste persoane încerca să le ajute părintele Kucharek. A aflat că Securitatea din România îl acuză că „scoate” din România oameni tineri pentru a-i duce la studii în Polonia. În cele din urmă, în perioada comunistă, au studiat în Polonia sau au participat la cursuri de limba polonă doar câțiva polonezi din

lub przebywało na kursach językowych niewielu Polaków z Bukowiny, ale nie wszyscy z nich je ukończyli, gdyż władze rumuńskie odmawiały przedłużania paszportów czy powrotu do Polski po okresie wakacyjnym. Dlatego wiele trudu i ofiarności kosztowało utrzymanie nauczania w języku polskim w bukowińskich szkołach, gdyż wszystkie te osoby wiedziały, że ich rezygnacja z pracy oznaczać będzie szybszą asymilację. Poza tym, mimo obietnic składanych rodakom w Rumunii, niewiele mogła zrobić w tym kierunku polska dyplomacja, której pomoc dla rodaków nadal ograniczała się do pośrednictwa w wysyłaniu książek czy organizowania okolicznościowych przyjęć lub „choinek” w ambasadzie. Dla mieszkańców polskich wiosek sytuacja taka była jednak niezrozumiała i wzbudzała rozgoryczenie, mimo iż zdawali sobie również sprawę z tego, w jakich realiach politycznym przyszło im żyć i pracować.

Ojciec Kucharek odegrał również ważną rolę w gromadzeniu materiałów do dziejów Polaków na Bukowinie, pomagając w zbieraniu informacji Marianowi Gotkiewiczowi oraz Emilowi Biedrzyckiemu. Ten drugi, pochodzący z bukowińskiej wsi Dumbrăveni skorzystał z nich przy pracy nad swoją książką *Historia Polaków na Bukowinie*, która ukazała się drukiem w Krakowie w 1973 r.

Bucovina, însă nu toți și-au încheiat studiile, deoarece autoritățile române refuzau prelungirea pașapoartelor sau întoarcerea în Polonia, după vacanță. Din acest motiv, menținerea predării limbii polone în școlile bucovinene a costat multe eforturi și sacrificii, deoarece toți acești oameni știau că demisia lor ar însemna o asimilare mai rapidă. În plus, în ciuda promisiunilor făcute compatrioților din România, diplomația poloneză nu putea face mare lucru în această privință și ajutor pentru compatrioți se limita în continuare la intermediere în trimiterea de cărți sau la organizarea ocazională de petreceri sau întâlniri de Crăciun la ambasadă. Pentru locuitorii satelor poloneze, însă, o astfel de situație era de neînțeles și stârnea amărăciune, chiar dacă erau, de asemenea, conștienți de realitățile politice în care au fost nevoiți să trăiască și să muncească.

Părintele Kucharek a jucat un rol important și în strângerea de materiale pentru documentarea istoriei polonezilor din Bucovina, ajutându-i pe Marian Gotkiewicz și Emil Biedrzycki să adune informații. Biedrzycki, provenind din satul bucovinean Dumbrăveni le-a folosit în cartea sa *Historia Polaków na Bukowinie* (Istoria polonezilor din Bucovina), care a văzut lumina tiparului la Cracovia în anul 1973.

*Ks. Kazinierz Kotylewicz z ks. Niedzielą z Polski, Pojana Mkuli 1972 r.
Pr. Cazimir Cotelevici cu pr. Niedziela din Polonia, Poiana Micului 1972*

Najwięcej informacji o Bukowinie Kucharek otrzymywał jednak od swoich krewnych i znajomych, którzy wzajemnie się odwiedzali w Polsce, Rumunii, Bośni czy Czechosłowacji. Osoby te pomagały mu w przekazywaniu listów i innych przesylek.

Problemem dla wyjeżdżających do Rumunii gości był jednak wprowadzony przez władze rumuńskie w latach 80. zakaz nocowania cudzoziemców w domach prywatnych i w ogóle dalsze utrudnianie własnym obywatelom kontaktów z Polską. Nocować jedynie mogli członkowie najbliższej rodziny na wystawione urzędowo zaproszenie, co należało każdorazowo zgłaszać. Pociągało to jednak obowiązek meldowania o tematyce prowadzonych rozmów i otrzymanych prezentach oraz możliwość uciążliwych przesłuchań, dlatego wiele osób unikało takiej formy informowania o odwiedzinach. Z kolei Polacy z Rumunii mogli wyjeżdżać za granicę tylko raz na dwa lata. Turyści i studenci z Polski, którym udało się przyjechać na Bukowinę musieli nocować w hotelach albo w namiotach, co jednak nie zawsze było łatwe. Jedna z mieszanek Pojany tak pisała o tym do ojca Kucharka: „U nas od jednego czasu to tylko rodzinie bliskiej się wysyła to zaproszenie. Obcym wcale nie można, bo za jedną noc co by przenocowali u nas to zapłacimy 5000-10.000 tysięcy (sztrofu), jako turyści to mogą nocować w Humorze w Hotelu. Dawniej było 30 lei za noc, teraz może więcej. Tych co mają swoje namioty to ich przepędzają bo chcą żeby szli do Hotelu, to czasem jak zech jechała do Humor to widziałam namiot co się schował do (smreczków) żeby ich nikt nie znalazł. Zaproszenie musi być podpisane z Milicji albo prim[arie], to się pytają czy to rodzina, inaczej to nie podpiszą”.

W 1987 r. ks. Kucharek został zatrzymany na granicy sowiecko-rumuńskiej i jako „persona non grata” pozbawiony możliwości odwiedzenia rodaków. Rok później, na 50-lecie swojego kapłaństwa otrzymał z Pojany Mikuli kasetę magnetofonową ze śpiewami i życzeniami. Jak pisał do krewniej, dziękując za prezent: „Wasza kasetka jest w ruchu. Prawie codziennie nowi ludzie jej słuchają. Jest już również przegrana. A nawet jak się przyjdzie do sklepu w Piławie, to i tam śpiewa teraz Pojana. Niech wam wszystkim Bóg błogosławi i pomaga, aby Pojana coraz więcej się rozwijała i promieniowała. (...) Zespół „Pojana” tu w Piławie pod kierownictwem Maksia Juraszka chce się wam zrewanżować i przesłać swoje śpiewy w kasecie”.

Cele mai multe informații, părintele Kucharek le-a primit de la rudele și prietenii săi care se vizitau reciproc în Polonia, România, Bosnia sau Cehoslovacia. Aceste persoane îl ajutau să trimită scrisori sau alte lucruri.

Autoritățile române au creat însă o problemă pentru turiștii care veneau în România în anii '80. Au interzis străinilor să doarmă în case private și, în general, împiedicau în continuare contactele propriilor cetățeni cu Polonia. Înnoptarea era posibilă doar pentru membrii apropiați ai familiei, pe baza unei invitații oficiale și trebuia raportată de fiecare dată. Acest lucru a implicat obligația de a raporta autorităților despre subiectele discutate și cadourile primite, precum și posibilitatea unor interogatorii împovărătoare, astfel încât multe persoane evitau această formă de raportare a vizitelor. La rândul lor, polonezii din România puteau ieși din țară o dată la doi ani. Turiștii și studenții din Polonia care reușeau să ajungă în Bucovina trebuiau să înnopteze în hoteluri sau în corturi, ceea ce nu era mereu ușor. O locuitoare din Poiana scria despre acestea părintelui Kucharek: „La noi, de ceva vreme, doar familiei apropiate se trimit invitații. Străinilor nu se poate deloc pentru că pentru o noapte de cazare la noi plătim între 5000-10.000 (amendă), ca turiștii să se cazeze la Humor, la hotel. Cândva era 30 de lei pe noapte, acum poate e mai mult. Pe cei care au corturile lor, îi alungă, pentru că vor să meargă la hotel, uneori când mergem la Humor vedeam câte un cort ascuns (între brazi), ca să nu-l găsească nimeni. Invitația trebuie să fie semnată de la Miliție sau primărie, ei întreabă dacă este familie, altfel nu o semnează”.

În anul 1987 părintele Kucharek a fost reținut la granița sovieto-română și ca „persona non grata” a fost privat de posibilitatea de a-și vizita compatrioții. Un an mai târziu, pentru cea de-a 50-a aniversare a preoției sale, a primit o casetă cu cântece și urări din Poiana Micului. Așa i-a scris unei rude, mulțumindu-i pentru cadou: „Casetă voastră este în mișcare. Aproape în fiecare zi oameni noi o ascultă. De asemenea, este deja făcută o copie. Și chiar și atunci când vi la magazinul din Piława, auzi Poiana cântând. Dumnezeu să vă binecuvânteze pe toți și să ajute Poiana să crească și să radieze din ce în ce mai mult. (...) Ansamblul «Pojana» de aici din Piława, condus de Maks Juraszek, dorește să se revanșeze și să vă trimită cântecele lor pe casetă”.

Po prymicjach księży Babiasza i Kroppa w Pojanie Mikuli, 1986 r.

După primițiile preoților Babiaș și Kropp în Poiana Micului, 1986

Po upadku komunizmu do ojca Kucharka napływały z Bukowiny zapytania od rodaków na temat szans na osiedlenie się w Polsce, gdyż część z nich obawiała się problemów ekonomicznych, a zwłaszcza bezrobocia w Rumunii. W tym czasie Kucharek otrzymywał także informacje o przygotowaniach do festiwalu góralskiego w Jastrowiu. W marcu 1990 r. jeden z jego krewnych z Piławy Dolnej informował go w liście, że: „Gościliśmy u nas członków zespołu śpiewaczego »Jastrowianki« z Jastrowia woj. piłskie. Było ich trzech i przedstawiciel Wojewódzkiego Ośr. [odka] Kultury w Pile pan Zbigniew Kowalski – etnograf. Ten Pan bardzo jest zainteresowany naszym pochodzeniem. (...) W dniach 22-24 czerwca Woj. Oś. Kultury w Pile planuje zorganizować festiwal Górali Czadeckich. Jest nas chyba 10 zespołów, m.in. chcą zaprosić zespół z Poiana Micului »Krakowianki« i zespół z Czechosłowacji. Program jest bardzo bogaty, poprzedzający mszą św. polową. Jak dojdzie to do skutku, to jeszcze wujka powiadomie”.

W taki właśnie sposób ojciec Włodzimierz Kucharek starał się wspomagać i ocalić Polaków na Bukowinie przez zapomnienie. Niestety otwarcia pierwszego festiwalu górali czadeckich już nie doczekał, gdyż zmarł w warszawskim konwencie św. Jacka 10 czerwca 1990 r. w wieku 77 lat. Pochowany został w grobowcu zakonnym na Powązkach. Wiele z tego, co ocalił przetrwało i jest obecnie kontynuowane przez Związek Polaków w Rumunii oraz Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny „Bukowińskie Spotkania”.

Krzysztof Nowak

– Uniwersytet Śląski w Katowicach

După căderea comunismului, la părintele Kucharek veneau întrebări de la compatrioții din Bucovina pe tema șanselor de a se stabili în Polonia, deoarece unii dintre ei se temeau de probleme economice, în special de șomaj în România. În acea perioadă, părintele Kucharek primea, de asemenea, informații despre pregătirile pentru un festival muntenesc la Jastrowie. În martie 1990, una dintre rudele sale din Piława Dolna l-a informat printr-o scrisoare că: „Am găzduit membri ai grupului vocal »Jastrowianki« din Jastrowie, voievodatul Piła. Ei erau trei și un reprezentant al Centrului Cultural Județean din Piła, dl Zbigniew Kowalski – etnograf. Acest domn este foarte interesat de originile noastre. (...) În perioada 22-24 iunie, Centrul Cultural Județean din Piła intenționează să organizeze un festival al muntenilor din Czadca. Sunt probabil 10 ansambluri, printre care vor să invite ansamblul din Poiana Micului »Krakowianki« și un ansamblu din Cehoslovacia. Programul este foarte bogat, precedat de o liturghie în aer liber. Dacă se va concretiza, vă voi anunța, uncheșule”.

Tocmai în acest fel, părintele Włodzimierz Kucharek încerca să îi ajute și să îi salve de la uitare pe polonezii din Bucovina. Din păcate nu a reușit să vadă deschiderea primului festival al muntenilor din Czadca, deoarece a murit la conventul Sfântul Hyacinth din Varșovia pe 10 iunie 1990, la vârsta de 77 de ani. A fost înmormântat în cripta dominicanilor din cimitirul Powązki. Mare parte din ceea ce a salvat a supraviețuit și este continuat în prezent de Uniunea Polonezilor din România și de Festivalul Internațional de Folclor „Întâlniri Bucovinene”.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

Witold Gombrowicz

„Uznając zasługi autora »Ferdynurke« w kształtowaniu polskiej literatury, języka, niezależności intelektualnej i kulturowej otwartości, Senat Rzeczypospolitej Polskiej ustanawia – w sto dwudziestą rocznicę urodzin pisarza – rok 2024 Rokiem Witolda Gombrowicza” – napisano w uchwale Senatu.

Prozaik, dramaturg, eseista, Witold Gombrowicz urodził się 4 sierpnia 1904 r. w Małoszycach pod Opatowem. Studiował prawo na Uniwersytecie Warszawskim oraz filozofię i ekonomię w Paryżu. W 1933 r. wydał „Pamiętnik z okresu dojrzewania” – zbiór opowiadań pełnych humoru, bawiących się formą „literatury niskiej”, całkowicie niezrozumiany przez krytykę.

Cztery lata później opublikowana została pierwsza powieść Gombrowicza – „Ferdynurke”, w której pojawiają się w pełni wątki kontynuowane przez autora także w późniejszych utworach – problem niedojrzałości i młodości, maski przybieranej przez człowieka wobec innych, rozważania na temat opresyjności społeczeństwa i kultury.

W 1938 r. ukazał się pierwszy tekst dramatyczny pod tytułem „Iwona księżniczka Burgunda” – groteska na temat formy, obyczaju i ceremonii, rozrastających się i krępujących indywiduum, które nie potrafi i nie może się z nich oswobodzić.

Miesiąc przed wybuchem II wojny światowej Gombrowicz wsiadł na pokład statku płynącego do Argentyny. Wojnę spędził w Ameryce Południowej, na świadomie wybranej emigracji. Zamknięte środowisko polskich emigrantów śmieszyło go i denerwowało. Jego przedwojenne książki zostały w kraju zapomniane, a za granicą długi czas nie mógł zdobyć uznania. Niemal do końca argentyńskiej emigracji pisarz żył w ubóstwie. Minęło wiele lat, zanim jego nazwisko zaczęło być głośnie na świecie.

Międzynarodowa popularność Gombrowicza przypada na lata 60. XX w. Wówczas ukazały się paryskie wydania dwóch powieści: „Pornografii” i „Kosmosu” oraz wydanie „Dzienników”, które przez wielu krytyków literatury uznawane są za najwybitniejsze dzieło pisarza. Wówczas Gombrowicz przeniósł się do Europy, najpierw na roczne stypendium do Berlina Zachodniego, później osiadł na południu Francji, gdzie pozostał do końca życia.

Zmarł 25 lipca 1969 r. w Vence i został pochowany na miejscowym cmentarzu.

„Recunoscând meritele autorului romanului »Ferdynurke« în modelarea literaturii, limbii, independenței intelectuale și deschiderii culturale poloneze, Senatul Republicii Polone decretează – la cea de-a 120-a aniversare a scriitorului – anul 2024 drept Anul Witold Gombrowicz” – scrie în rezoluția Senatului R.P.

Witold Gombrowicz – prozator, dramaturg, eseist – s-a născut pe 4 august 1904 la Małoszyce pe lângă Opatów. A studiat dreptul la Universitatea din Varșovia, precum și filosofia și economia la Paris. În anul 1933 a editat „Pamiętnik z okresu dojrzewania” (Jurnal la vârsta maturității), volumul de povestiri pline de umor jucându-se cu forma „literaturii joase”, complet neînțeleasă de critici.

Patru ani mai târziu a fost publicat primul roman a lui Gombrowicz, „Ferdynurke”, în care apar pe deplin și temele continuate de autor în operele ulterioare – problema imaturității și tinereții, masca purtată de o persoană în raport cu ceilalți, reflecții asupra opresivității societății și culturii.

În anul 1938 a apărut primul text dramatic sub titlul „Iwona, księżniczka Burgunda” (Ivona principesa Burgundului), o grotescă despre formă, obicei și ceremonie care crește și-l constrânge pe individ care nu poate și nu este în stare să se elibereze de ele.

Cu o lună înainte de izbucnirea celui de-Al Doilea Război Mondial, Gombrowicz s-a imbarcat pe un vapor care mergea în Argentina. Războiul l-a petrecut în America de Sud într-o emigrare aleasă în mod conștient. Comunitatea închisă a emigranților polonezi îl amuza și îl enerva. Cărțile lui de dinainte de război au rămas în țară uitate, iar în străinătate, o perioadă îndelungată n-a putut să se afirme. Aproape până la sfârșitul emigrației argentinene, scriitorul a trăit în sărăcie. Au trecut mulți ani până când numele lui a fost recunoscut în lume.

Popularitatea internațională a lui Gombrowicz apare în aniișaizeci. Atunci au apărut edițiile pariziene a două romane: „Pornografia” și „Kosmos” (Cosmosul), precum și „Dzienniki” (Jurnale), care, de mulți critici de literatură sunt considerate cele mai remarcabile opere ale autorului. Atunci Gombrowicz s-a mutat în Europa, mai întâi în Berlinul de Vest, cu o bursă de un an, mai târziu s-a stabilit în sudul Franței, unde a rămas până la sfârșitul vieții.

Wszystkie swoje dzieła literackie pisał po polsku. Ze względu na decyzję niepublikowania jego utworów w kraju, do połowy lat 80. XX w. był mało znany publiczności w swojej ojczyźnie. Jego dzieła drukował w tym czasie po polsku paryski Instytut Literacki Jerzego Giedroycia. Przetłumaczone zostały wtedy na ponad 30 języków, a jego dramaty wystawiane były na najważniejszych scenach świata.

Na program tegorocznych obchodów 120. rocznicy urodzin Witolda Gombrowicza składają się festiwale, konkursy, koncerty, spotkania i dyskusje. Wydarzenia odbywają się w Polsce i we Francji, w której pisarz spędził ostatnie lata swojego życia. Organizatorem i koordynatorem większości z nich jest Muzeum Witolda Gombrowicza we Wsoli (5 km od Radomia). Wydarzenia finansowo wspiera Samorząd Województwa Mazowieckiego.

W ocenie Senatu „rok 2024 stwarza doskonałą okazję, by wzmocnić potrzebę obecności dzieł i myśli pisarza w zbiorowej świadomości Polaków. Pomagają one nie tylko zrozumieć skomplikowaną rzeczywistość, ale również umożliwiają rzetelną jej ocenę i uniknięcie schematyzowanych, skonwencjonalizowanych sądów, które w praktyce okazują się destrukcyjne dla wszelkich przejawów indywidualizmu”.

A murit pe 25 iulie 1969 la Vence și a fost înmormântat în cimitirul local.

Toată opera literară a fost scrisă în limba polonă. Din cauza deciziei de nepublicare a operei sale în țară, până în anii '80 a fost puțin cunoscut publicului din propria patrie. Opera lui a fost în acest timp editată de către Institutul Literar de la Paris „Jerzy Giedroyc”. Atunci au fost traduse cărțile lui în mai mult de 30 de limbi, iar dramele au fost jucate pe cele mai importante scene ale lumii.

Festivaluri, concursuri, concerte, întâlniri și discuții compun programul sărbătoririi a 120 de ani de la nașterea lui Witold Gombrowicz. Evenimentele au loc în Polonia și în Franța unde scriitorul și-a trăit ultimii ani din viață. Organizatorul și coordonatorul majorității evenimentelor este Muzeul Witold Gombrowicz din Wsola (5 km de la Radom) finanțat de administrația locală a Voievodatului Mazowieckie.

În opinia Senatului „Anul 2024 oferă o oportunitate excelentă pentru a întări prezența lucrărilor și gândurilor scriitorului în conștiința colectivă a polonezilor. Ele nu numai că ajută la înțelegerea unei realități complicate, dar permit o evaluare fiabilă și evitarea judecăților schematizate, convenționalizate, care în practică sunt distructive pentru toate manifestările individualismului”.

Barbara Breabăn

KRONIKA BUKOWIŃSKICH POLAKÓW

1897

CRONICA POLONEZILOR BUCOVINENI

LIPIEC

07.03. – Czerniowce – Łużany: Wyścigi kolarskie na drodze pomiędzy tymi miejscowościami. Na dystansie dziesięciokilometrowym dla starszych najlepszym okazał się prezes klubu Aurelian Reus, drugim był Teodozy Bahryniewicz, trzecim – Karol Macieliński. W wyścigu o mistrzostwo 1897 r. na odcinku 16 km. najlepszym okazał się Józef Sadowski, drugim – Mieczysław Beill, trzecim – Maksymilian Barber z Bukowina Radfahrer-Club.

07.03. – Czerniowce, sala restauracji Reiner: Zawiązało się Towarzystwo Ochrony Zwierząt. Przyjęto do wiadomości zatwierdzony przez władze statut i wybrano zarząd, do którego weszli m.in. redaktor „Gazety Polskiej” Klemens Kołakowski, urzędnik funduszu propinacyjnego Strzałkowski, prof. szkoły rolniczej H. Żukowski.

IULIE

07.03. – Cernăuți – Lujeni: Au avut loc curse de ciclism pe drumul dintre aceste sate. Pe distanța de zece kilometri pentru seniori, cel mai bun s-a dovedit a fi președintele clubului, Aurelian Reus, al doilea a fost Teodozy Bahryniewicz, al treilea – Karol Macieliński. În cursa de campionat din 1897, pe o distanță de 16 km, cel mai bun s-a dovedit Józef Sadowski, al doilea Mieczysław Beill, al treilea Maximilian Barber de la Bukowina Radfahrer-Club.

07.03. – Cernăuți, sala restaurantului lui Reiner: A fost înființată Societatea pentru Protecția Animalelor. S-a luat act la statutul aprobat de autorități și a fost ales un consiliu de conducere, din care făceau parte, printre alții: redactorul „Gazetei Polone”, Klemens Kołakowski, Strzałkowski, funcționar al fondului de propinație și H. Żukowski, prof. al școlii agricole.

07.04. – Czerniowce: Festyn Towarzystwa ku Popieraniu Teatru przełożony z poprzedniej niedzieli.

07.05. – Czerniowce: Pogrzeb zmarłego tutaj Kwiryna Rzepeckiego, emerytowanego kapitana 41 pp., który przeżył 57 lat, a był Polakiem, członkiem TBPiCP.

07.<08. – Lwów, aula uniwersytetu: Na zaproszenie wydziału Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza kilkadziesiąt osób obradowało nad urządzeniem mickiewiczowskich obchodów jubileuszowych w 1898 r.

07.08. – Czerniowce, ogród Göbla: Koncert orkiestry 41 pp. z inicjatywy i pod kierownictwem kapelmistrza Kostelecky'ego na fundusz wdów i sierot po kapelmistrzach wojskowych.

07.08. – Hatna – Kympulung: Przywrócono ruch pociągów i przesyłek pocztowych na tym odcinku kolejowym.

07.11. – Kolomyja: Zapowiedziany na ten dzień festyn i puszczanie wianków na Prucie z udziałem kilkunastu „sokołów” czerniowieckich nie odbył się z powodu słoty. „Sokół” odroczył go do 14 lipca.

07.14. – Kolomyja: Festyn i puszczanie wianków na Prucie.

07.16. – Czerniowce: Uruchomienie komunikacji tramwajami elektrycznymi jako ostatnie wielkie dokonanie cywilizacyjne (po budowie kanalizacji miejskiej, wodociągów, oświetlenia elektrycznego) prezydenta Antoniego Kochanowskiego.

07.16. – Rarańcza: Odtąd przystanek pocztowy doręczający listy niepolecone i awiza.

07.17. – Berhomet – Meżebrody: Przywrócono ruch pociągów między tymi miejscowościami.

07.17. – Lwów: Rozpoczął się bezpłatny kurs dla kandydatów na nauczycieli gimnastyki w Towarzystwach Sokolich. Wśród wyszczególnionych uczestników znajdował się Józef Sadowski z Czerniowiec.

07.17. – Lwów, lokal Jankowskiego: Komers tutejszych studentów solidaryzujących się z rodakami cieszyńskimi. Uchwalono rezolucję o ufundowaniu jednego stypendium rocznego (100 złr) dla ucznia cieszyńskiego Gimnazjum Polskiego. Skrytykowano wiedeńskie Koło Polskie oraz polskich ministrów, którzy niegodnie zachowali się w sprawie śląskich rodaków.

07.18. – Czerniowce, linia tramwajowa od dworca kolejowego Volksgarten do mostu na Prucie: Przejazd członków Rady Miasta na całej linii. Odtąd podobno tutejsze tramwaje elektryczne dostępne dla publiczności po cenach tymczasowych. A rzeczywistość zdaje się temu przeczyć.

07.04. – Cernăuți: Festinul Societății pentru Sprijinul Teatrului a fost amânat de duminica trecută.

07.05. – Cernăuți: A avut loc înmormântarea lui Kwiryn Rzepecki, un căpitan pensionar al Regimentului de Infanterie 41, care a murit aici, la vârsta de 57 de ani. A fost polonez și membru al APAF și L.

07.<08. – Liov, aula Universității: La invitația consiliului de conducere al Societății Literare „Adam Mickiewicz”, câteva zeci de persoane au deliberat cu privire la organizarea jubileului aniversării lui Mickiewicz în 1898.

07.08. – Cernăuți, grădina lui Göbel: A avut loc un concert al orchestrei Regimentului de Infanterie 41, la inițiativa și sub conducerea capelmaistrului Kostelecky pentru fondul văduvelor și orfanilor, rămași după capelmaistrii militari.

07.08. – Hatna – Câmpulung: Traficul feroviar și poștal a fost restabilit pe acest tronson de cale ferată.

07.11. – Colomeea: Festivitățile și ceremonia de lansare a coroanelor pe râul Prut, anunțate pentru acea zi, cu participarea unei duzini de „șoimi” din Cernăuți, nu au avut loc din cauza vremii ploioase. Societatea de Gimnastică „Sokół” a amânat-o pentru 14 iulie.

07.14. – Colomeea: A avut loc festivalul și ceremonia lansare a coroanelor pe râul Prut.

07.16. – Cernăuți: A fost pus în funcțiune transportul cu tramvaiul electric ca ultimă mare realizare la nivel de dezvoltare materială (după construirea sistemului de canalizare al orașului, a rețelei de apă, a iluminatului electric) a primarului Antoni Kochanowski.

07.16. – Rarancea: De acum înainte, a fost introdus un punct de lucru poștal pentru livrarea de scrisori și avize.

07.17. – Berhomet – Jebrodim: A fost restabilit traficul feroviar între aceste locații.

07.17. – Liov: A început un curs gratuit pentru candidații pentru profesori de gimnastică din cadrul Societăților Șoimii. Printre participanții înscriși pe listă s-a numărat Józef Sadowski din Cernăuți.

07.17. – Liov, localul lui Jankowski: A fost organizat un banchet de către elevii din localitate în semn de solidaritate cu concetățenii lor din Cieszyn. A fost adoptată o rezoluție pentru finanțarea unei burse anuale (100 de florini) pentru un elev al Gimnaziului Polonez din Cieszyn. A fost criticat Cercul Polonez din Viena și miniștrii polonezi care au avut un comportament nedemn față de compatrioții silezieni.

07.18. – Cernăuți, linia de tramvai de la gara Volksgarten până la podul de peste Prut: Membrii Consiliului Orașului au trecut de-a lungul întregii linii. De acum înainte, se spune că tramvaiele electrice locale vor fi puse la dispoziția publicului la prețuri provizorii. Dar realitatea pare să contrazică acest lucru.

07.20. – Czerniowce, Rada Miejska: Na wniosek referenta dr. Strzelbickiego dla uczczenia półwiekowych rządów cesarza uchwalono cztery bezpłatne miejsca w przytułku oraz 5 tys. koron dla Wydziału Krajowego na fundację krajowego zakładu dla nieuleczalnie chorych.

07.21. – Czerniowce: Przeżywszy lat 53 zmarł Grzegorz Ohanowicz, właściciel dóbr Widła w Besarabii. Jego pogrzeb odbył się w piątek 23 lipca. Liczny konukt żałobny prowadził ks. kan. Kajetan Kasprowicz z duchowieństwem obrządku rzymskokatolickiego i grekokatolickiego.

07.<22. – Stanisławów: Tutaj Dobrucki i Dejcza-kowski zaczęli wydawać polsko-rusiński tygodnik „Związek Chrześcijański” dla obrony etyki chrześcijańskiej.

07.<22. – Śniatyn: St. Moysa ponownie wybrany prezesem nowej rady powiatowej, a jego zastępcą M. Krzysztofowicz.

07.22. – Czerniowce: W Kronice „Gazety Polskiej” tego dnia pojawiła się notatka o dziwnych tablicach ostrzegawczych z przestrogiami tylko w językach niemieckim, rumuńskim i rusińskim, jak gdyby 7610 Polaków tutaj mieszkających nie chciano chronić przed tramwajami elektrycznymi.

07.22. – Czerniowce: Tego dnia „Gazeta Polska” doniosła o ukazaniu się trzech numerów rumuńskiej „Patrii”. Jako jej wydawca podpisywał ją kandydat adwokacki dr Kryklewicz z Długopola.

07.<25. – Czerniowce, kościół św. Antoniego: Lwowska Kasa Oszczędności ofiarowała 300 złr na budowę tej świątyni.

07.<25. – Banilów n/ Czeremoszem, Ispas, Stanowce Dolne, Waszkowce, Wyżnica: Po naprawieniu mostu pod Waszkowcami przywrócono transport przesyłek pocztowych do tych oraz innych miejscowości.

07.29. – Zakopane: Tego dnia „Gazeta Polska” powiadomiła o pobycie ks. kan. Józefa Schmida w Zakopanem. W tym czasie proboszcza zastępował wikary ks. Steinbach.

07.31. – Czerniowce: Na budowę Domu Polskiego w lipcu wpłynęło 24,77 złr. Z poprzednio wykazanymi – 3449,02 złr. Dotąd zgromadzony fundusz – 3473,79 złr.

07.20. – Cernăuți, Consiliul Orășenesc: La propunerea referentului, dr. Strzelbicki, pentru a comemora jumătatea de secol de domnie a împăratului, au fost aprobate patru locuri gratuite în azil și 5 mii de coroane pentru Consiliul Național pentru finanțarea unei instituții naționale pentru bolnavii aflați în fază terminală.

07.21. – Cernăuți: Grzegorz Ohanowicz, proprietarul moșiei Widła din Basarabia, a murit la vârsta de 53 de ani. Întrmormântarea sa a avut loc vineri, 23 iulie. Numerosul convoi funerar a fost condus de pr. can. Kajetan Kasprowicz împreună cu preoți romano-catolici și greco-catolici.

07.<22. – Ivano-Frankivsk: Aici, Dobrucki și Dejcza-kowski au început să publice săptămânalul polono-rus „Związek Chrześcijański” (Uniunea Creștină) pentru apărarea eticii creștine.

07.<22. – Sneatîn: St. Moysa a fost reales președinte al noului consiliu districtual, iar M. Krzysztofowicz adjunct al acestuia.

07.22. – Cernăuți: În cronica ziarului „Gazeta Polonă” din acea zi, a apărut o notă despre semnele de avertizare ciudate cu avertismente doar în germană, română și rusă, ca și cum cei 7610 polonezi care locuiesc aici nu ar dori să fie protejați de tramvaiele electrice.

07.22. – Cernăuți: În acea zi, „Gazeta Polonă” a relatat despre publicarea a trei numere ale revistei românești „Patria”. În calitate de editor, aceasta a fost semnată de candidatul avocat dr. Kryklewicz din Câmpulung.

07.<25. – Cernăuți, biserica „Sf. Anton”: Banca de Economii din Liov a donat 300 de florini pentru construirea acestei biserici.

07.<25. – Bănila pe Ceremuș, Ispas, Stănești de Jos, Vășcăuți, Vijnița: După repararea podului de lângă Vășcăuți, a fost restabilit transportul poștal către aceste localități, precum și pentru altele.

07.29. – Zakopane: În acea zi, „Gazeta Polonă” a relatat despre șederea pr. can. Józef Schmid în Zakopane. La momentul respectiv, parohul a fost înlocuit de pr. vicar Steinbach.

07.31. – Cernăuți, Casa Polonă: Pentru construcția Casei Polone în luna iulie s-au strâns 24,77 de florini. Cu cele raportate anterior – 3449,02 de florini. Fondul acumulat până în prezent – 3473,79 de florini.

SIERPIEŃ

08.11. – Rapperswil, mauzoleum w zamku: Poświęcenie mauzoleum i złożenie w nim serca Tadeusza Kościuszki. Podczas tej uroczystości Zwią-

AUGUST

08.11. – Rapperswil, mausoleul din castel: A avut loc consacrarea mausoleului și depunerea în el a inimii lui Tadeusz Kościuszko. În timpul acestei cere-

zek „Sokoli” był reprezentowany przez dr. Ernesta Adama (członek wydziału) i Antoniego Bielańskiego (prezes „Sokoła” zaleszczyckiego). W roli korespondenta „Gazety Polskiej” występował prezes lwowskiej Czytelni Akademickiej Wróblewski. Na okoliczność uroczystości z Czerniowiec wysłały telegramy TBPiCP oraz „Sokół”.

08.14. – Czerniowce: Posiedzenie wydziału Towarzystwa Ochrony Zwierząt, na którym podzieleno się obowiązkami. Spośród Polaków Władysław Strzałkowski został sekretarzem, a Klemens Kołakowski – członkiem bez specjalnej funkcji.

08.<15. – Suczawa: Kierownik tutejszej szkoły ludowej Karol Kuczyński został mianowany inspektorem szkolnym okręgu suczawskiego.

08.<15. – Czerniowce, Muzeum Krajowe: Muzeum wzbogaciło się o staroromańską umywalnię, złotą monetę z 1650 r. oraz półtorametrowy żąb mamuta wydobyty z potoku Kakaina pod Suczawą.

08.15. – Czerniowce: Tego dnia „Gazeta Polska” podała, że w ubiegłym półroczu akademickim na tutejszym uniwersytecie studiowało 35 Polaków, spośród których zaledwie dwunastu należało do Towarzystwa Akademików Polskich „Ognisko”.

08.15. – Czerniowce: Rząd krajowy zatwierdził statut stowarzyszenia tutejszych rękodzielników pod nazwą „Gwiazda”. Jako założyciele statut podpisali: Czerniawski, Fedyk, Masłowski, Strzelbicki, Tuczański i Więckowski. „Celem stowarzyszenia jest wzajemne kształcenie się i godziwa rozrywka po pracy. W tym celu Towarzystwo ma utrzymywać czytelną gazetę i bibliotekę”.

08.16. – Czerniowce, kościół Podwyższenia Krzyża Świętego: Staraniem polskich stowarzyszeń msza za śp. Adama Asnyka.

08.16. – Czerniowce: Pierwsze walne zgromadzenie członków Towarzystwa Bursy im. abp. Issakowicza. Było na nim 14 osób. Omówiono sprawy administracyjne i wybrano prezesów i wydział w składzie: dr Stefan Stefanowicz (poseł na sejm i do Rady Państwa) – prezes, Julian Negrusz (radca sądu krajowego) – wiceprezes. Do wydziału weszli: Michał Romaszkan – sekretarz, Mikołaj Agopsowicz, Jan Bohosiewicz, Mikołaj Negrusz, Kajetan Romanowicz i bar. Jakub Szymonowicz, proboszcz ks. kan. Kajetan Kasproicz oraz katecheci szkół średnich: księża Bałaban, Opolski i Schweiger. Komisję rewizyjną stanowili: Axsentowicz, Józefowicz i Teodorowicz, a rektorem Bursy został ks. kan. Kasproicz.

08.<22. – Bukowina: Przybyła trupa teatralna pod dyktando Korytyńskiej z zamiarem dania szeregu

monii, Societàta „Șoimilor” a fost reprezentată de dr. Ernest Adam (membru al consiliului de conducere) și Antoni Bielański (președintele „Șoimilor” din Zaleszczi). Wróblewski, președintele Sălii de Lectură Academică din Liov, a participat în calitate de corespondent al „Gazetei Polone”. Cu această ocazie, au fost trimise de la Cernăuți telegrame de către APAF și L și Societàta de Gimnastică „Sokół”.

08.14. – Cernăuți: A avut loc ședința consiliului de conducere a Societății pentru Protecția Animalelor în cadrul căreia au fost împărțite sarcinile. Dintre polonezi, Władysław Strzałkowski a devenit secretar, iar Klemens Kołakowski a devenit membru fără o funcție specială.

08.<15. – Suceava: Directorul școlii populare locale, Karol Kuczyński, a fost numit inspector școlar al districtului Suceava.

08.<15. – Cernăuți, Muzeul Național: Muzeul a fost îmbogățit cu un lavoar roman vechi, o monedă de aur din anul 1650 și un dinte de mamut de un metru și jumătate scos din pârâul Căcaina de lângă Suceava.

08.15. – Cernăuți: În acea zi, „Gazeta Polonă” a raportat că 35 de polonezi au studiat la universitatea locală în semestrul academic anterior, dintre care doar doisprezece erau membrii ai Societății Academice Poloneze „Ognisko”.

08.15. – Cernăuți: Guvernul Național a aprobat statutul asociației meșteșugarilor locali sub denumirea „Gwiazda”. În calitate de fondatori, statutul a fost semnat de: Czerniawski, Fedyk, Masłowski, Strzelbicki, Tuczański și Więckowski. „Scopul asociației este educația reciprocă și distracția decentă după muncă. În acest scop, Societàta va menține o sală de lectură a ziarelor și o bibliotecă”.

08.16. – Cernăuți, biserica Înălțării Sfintei Cruci: Prin eforturile asociațiilor poloneze, a avut loc o slujbă pentru răposatul Adam Asnyk.

08.16. – Cernăuți: A avut loc prima adunare generală a membrilor Societății Internatului Polonez „arh. Issakowicz”. Au participat 14 persoane. Au fost discutate chestiuni administrative și au fost aleși președinții și consiliul de conducere, format din: dr. Stefan Stefanowicz (membru al Seimului și al Consiliului Național) – președinte, Julian Negrusz (consilier al Instanței Naționale) – vicepreședinte. Conducerea a fost completată de: Michał Romanowicz – secretar, Mikołaj Agopsowicz, Jan Bohosiewicz, Mikołaj Negrusz, Kajetan Romanowicz și bar. Jakub Szymonowicz, pr. paroh can. Kajetan Kasproicz și cateheții școlii gimnaziale: preoții Bałaban, Opolski și Schweiger. Comitetul de audit a fost format din:

przedstawień w Czerniowcach, Kocmaniu, Nowosielicy, Serecie i Zastawnej.

08.22. – Sadogóra, kościół św. Michała: Dzięczynne nieszpory za uzyskanie nauki języka polskiego w szkole w Rogoźnie z udziałem Polaków z Rogoźna, Sadogóry, Żuczki oraz delegacji stowarzyszeń polskich z Czerniowiec.

08.22. – Sadogóra, Gospoda Polska: Zgromadzenie Polaków. W związku ze zwycięstwem Polaków w Rogoźnie, TBPiCP oraz „Sokół” w Czerniowcach wystosowały telegramy do ks. kan. Piotrowskiego, wyrażające radość ze zwycięstwa rodaków rogoźniańskich.

08.25. – Czernelica: Autor podpisany inicjałami J. M. napisał do „Gazety Polskiej” o godnym przyjęciu abp. Józefa Webera, który przybył na wizytację kanoniczną. Do tak okazałego przyjęcia przyczynił się przede wszystkim dr Madejski (właściciel Kopaczyniec), czernelicki proboszcz ks. kan. Baraniecki, Zawadzki z Dąbek.

08.25. – Czerniowce: Proces wytoczony przez ks. Aleksandra Opolskiego o obrazę jego osoby przez radnego miejskiego Edwarda Schillera.

08.28. – Dobronowce (pow. kocmański): Przeżywszy lat 55 zmarł Konstanty Buchenthal-Dobrowolski, znawca muzyki i kompozytor, sportowiec, człowiek wielkiej gościnności i towarzyski.

08.<29. – Czerniowce, uniwersytet: Nadzwyczajny profesor prawa niemieckiego i historii austriackiej tutejszej wszechnicy dr Alfred Halban został mianowany profesorem zwyczajnym.

08.29. – Szubraniec: W majątku Grzegorza Merzowicza wybuchł pożar, najprawdopodobniej wskutek podpalenia. Dwie ochotnicze straże pożarne (sadogórska pod wodzą Billewicza i Czerniowiecka pod dowództwem Zajączkowskiego) skupiły swe działania na zabezpieczeniu budynków nieobjętych płomieniami. Ocalał dom mieszkalny, a spaliły się budynki gospodarcze, narzędzia rolnicze i zapasy zboża.

<09.02. – Mikulowa Polana, rozszerzona do dwóch klas szkoła: Uroczystość poświęcenia powiększonej szkoły w miejscowości zamieszkiwanej wyłącznie przez 622 Polaków i 597 Niemców. Poświęcenia dokonali ks. Swoboda z Gurahumory (przemawiał po niemiecku) i miejscowy proboszcz ks. kan. Andrzej Zoles (przemawiał po polsku). Podczas nabożeń-

Axsentowicz, Józefowicz i Teodorowicz, iar pr. can. Kasprowicz a devenit rector al Internatului.

08.<22. – Bucovina: A ajuns aici o trupă de teatru condusă de Korytyńska cu intenția de a da o serie de spectacole la Cernăuți, Cozmeni, Noua Sulița, Siret și Zastavna.

08.22. – Sadogura, biserica „Sf. Mihail”: Au avut loc vecerniile de mulțumire pentru obținerea predării limbii polone în școala din Rohosna, cu participarea polonezilor din Rohosna, Sadogura, Jucica și a unei delegații a asociațiilor poloneze din Cernăuți.

08.22. – Sadogura, Hanul Polonez: A avut loc adunarea polonezilor. În legătură cu victoria polonezilor din Rohosna, APAF și L și Societatea de Gimnastică „Sokół” din Cernăuți au trimis telegrame pr. can. Piotrowski, exprimându-și bucuria pentru victoria compatrioților din Rohosna.

08.25. – Cernelița: Autorul, semnat cu criptonimul J. M., a scris pentru „Gazeta Polonă” despre primirea demnă a arh. Józef Weber, care a venit aici pentru o vizită canonică. Mai presus de toate, la această primire grandioasă au contribuit dr. Madejski (proprietarul din Kopaciînți), parohul din Cernelița, pr. can. Baraniecki, Zawadzki din Dubka au contribuit la o astfel de primire grandioasă.

08.25. – Cernăuți: S-a desfășurat procesul intentat de pr. Aleksander Opolski pentru insultarea sa de către consilierul orășenesc Edward Schiller.

08.28. – Dobronăuți (distr. Cozmeni): Konstanty Buchenthal-Dobrowolski, expert muzical și compozitor, sportiv, om de mare ospitalitate și sociabilitate, a decedat la vârsta de 55 de ani.

08.<29. – Cernăuți, Universitatea: Dr. Alfred Halban, profesor extraordinar de drept german și istorie austriacă la universitatea din oraș, a fost numit profesor titular.

08.29. – Șubranăuți: Un incendiu a izbucnit la proprietatea lui Grzegorz Merzowicz, cel mai probabil din cauza unui foc provocat. Două brigăzi de pompieri voluntari (brigada de pompieri din Sadogura, condusă de Billewicz, și brigada de pompieri din Cernăuți, condusă de Zajączkowski) și-au concentrat eforturile asupra securizării clădirilor care nu au fost afectate de flăcări. A fost salvată o casă de locuit, în timp ce anexele, uneltele agricole și stocurile de cereale au ars.

<09.02. – Poiana Micului, școala extinsă la două clase: A avut loc ceremonia de consacrare a școlii extinse într-un sat cu o populație de numai 622 de polonezi și 597 de germani. Consacrarea a fost efectuată de pr. Swoboda din Gura Humorului (a vor-

stwa chór młodzieży włościańskiej pod kierunkiem nauczyciela Aleksandra Szyleckiego śpiewał po polsku i niemiecku mszę Heydna.

<09.02. – Stróżeńiec: Pod przewodnictwem piosł Modesta Grigorcea zawiązał się komitet ufundowania szpitala powiatowego na pamiątkę 50-lecia rządów cesarza.

Jan Bujak
– Kraków

bit în germană) și de parohul din localitate, pr.can. Andrzej Zoles (a vorbit în polonă). Slujba a fost acompaniată de un cor de tineri țărani condus de profesorul Aleksander Szylecki, care a cântat misa lui Haydn.

<09.02. – Storojineț: Sub conducerea deputatului Modest Grigorcea, a fost format un comitet pentru a finanța un spital districtual pentru a comemora cea de-a 50-a aniversare a domniei împăratului.

Trad. Ștefania Carmen Zielonka

KALENDARIUM ROCZNIC 2024 CALENDARUL ANIVERSĂRIILOR

SIERPIEŃ

1 VIII – 115. rocznica urodzin **Henryka Worcella** (1909-1982), pisarza;

2 VIII – 40. rocznica śmierci **Leszka Bogdanowicza** (1934-1984), kompozytora, aranżera, muzyka;

4 VIII – 120. rocznica urodzin **Witolda Gombrowicza** (1904-1969), prozaika, dramaturga, eseisty; 80. rocznica śmierci **Krzysztofa Kamila Baczyńskiego** (1921-1944), poety uważanego za najwybitniejszego polskiego twórcę pokolenia wojennego;

5 VIII – 160. rocznica śmierci **Romualda Traugutta** (1926-1864), ostatniego dyktatora powstania styczniowego;

6 VIII – 120. rocznica urodzin **Aleksandra Bocheńskiego** (1904-2001), eseisty, publicysty;

7 VIII – 100. rocznica urodzin **Jerzego Ziomka** (1924-1990), historyka i badacza literatury okresu odrodzenia i oświecenia;

8 VIII – 45. rocznica śmierci **Witolda Taszyckiego** (1890-1979), językoznawcy, historyka języka polskiego;

9 VIII – 160. rocznica urodzin **Romana Dmowskiego** (1864-1939), polityka, głównego ideologa Narodowej Demokracji, delegata Polski na konferencję paryską w 1919 r.;

10 VIII – 50. rocznica śmierci **Marii Ossowskiej** (1896-1974), filozofa, socjologa moralności;

13 VIII – 25. rocznica śmierci **Marii Kruger** (1904-1999), pisarki literatury dla dzieci;

14 VIII – 20. rocznica śmierci **Czesława Miłosza** (1911-2004), poety, prozaika, eseisty, tłumacza, laureata literackiej Nagrody Nobla w 1980 roku;

15 VIII – 10. rocznica śmierci **Jana Ekiera** (1913-2014), pianisty, kompozytora;

16 VIII – 100. rocznica urodzin **Stanisława Różewicza** (1924-2008), reżysera filmowego i teatralnego, scenarzysty, brata poety i dramaturga Tadeusza Różewicza;

AUGUST

1 VIII – 115 ani de la nașterea lui **Henryk Worcell** (1909-1982), scriitor;

2 VIII – 40 de ani de la moartea lui **Leszek Bogdanowicz** (1934-1984), compozitor, aranjour, muzician;

4 VIII – 120 de ani de la nașterea lui **Witold Gombrowicz** (1904-1969), prozator, dramaturg, eseist; 80 de ani de la moartea lui **Krzysztof Kamil Baczyński** (1921-1944), poet, considerat cel mai renumit creator polonez al generației de război;

5 VIII – 160 de ani de la moartea lui **Romuald Traugutt** (1926-1864), ultimul dictator al insurecției din ianuarie 1863;

6 VIII – 120 de ani de la nașterea lui **Aleksander Bocheński** (1904-2001), eseist, publicist;

7 VIII – 100 de ani de la nașterea lui **Jerzy Ziomek** (1924-1990), istoric și cercetător al literaturii din perioada renașcentistă și post-iluministă;

8 VIII – 45 de ani de la moartea lui **Witold Taszycki** (1890-1979), lingvist, istoric al limbii polone;

9 VIII – 160 de ani de la nașterea lui **Roman Dmowski** (1864-1939), politician, principalul ideolog al Democrației Naționale, delegatul Poloniei la conferința de la Paris din anul 1919;

10 VIII – 50 de ani de la moartea **Mariei Ossowska** (1896-1974), filozof, sociolog al moralității;

13 VIII – 25 de ani de la moartea **Mariei Kruger** (1904-1999), scriitoare de literatură pentru copii;

14 VIII – 20 de ani de la moartea lui **Czesław Miłosz** (1911-2004), poet, prozator, eseist, traducător, laureat al Premiului Nobel din anul 1980;

15 VIII – 10 ani de la moartea lui **Jan Ekier** (1913-2014), pianist, compozitor;

16 VIII – 100 de ani de la nașterea lui **Stanisław Różewicz** (1924-2008), regizor de film și teatru, scenarist, fratele poetului și dramaturgului Tadeusz Różewicz;

17 VIII – 395. rocznica urodzin **Jana III Sobieskiego** (1629-1696), króla Polski, jednego z najwybitniejszych polskich wodzów, zwycięzcy spod Chocimia i Wiednia, mecenas sztuki i nauki;

18 VIII – 110. rocznica urodzin **Ryszarda Matuszewskiego** (1914-2010), historyka literatury, krytyka literackiego;

19 VIII – 115. rocznica urodzin **Jerzego Andrzejewskiego** (1909-1983), prozaika i publicysty;

20 VIII – 80. rocznica śmierci **Tadeusza Gajcego** (1922-1944), poety;

21 VIII – 25. rocznica śmierci **Jerzego Harasymowicza** (1933-1999), poety;

22 VIII – 440. rocznica śmierci **Jana Kochanowskiego** (1530-1584), poety epoki renesansu;

23 VIII – 20. rocznica śmierci **Mieczysława Paszkiewicza** (1925-2004), poety, pisarza, historyka sztuki;

24 VIII – 35. rocznica śmierci **Feliksa Topolskiego** (1907-1989), malarza ekspresjonisty, rysownika i grafika;

25 VIII – 10. rocznica śmierci **Stanisława Bąby** (1939-2014), językoznawcy, polonisty, frazeologa;

26 VIII – 35. rocznica śmierci **Wandy Żółkiewskiej** (1912-1989), pisarki, autorki książek dla dzieci i młodzieży;

27 VIII – 130. rocznica urodzin **Kazimierza Wierzyńskiego** (1894-1969), poety, eseisty, współtwórcy grupy poetyckiej „Skamander”;

28 VIII – 50. rocznica śmierci **Aleksandra Jędrzejewskiego** (1903-1974), malarza, scenografa;

29 VIII – 130. rocznica urodzin **Tadeusza Andrzeja Broniewskiego** (1894-1976), architekta, historyka architektury, konserwatora zabytków;

30 VIII – 40. rocznica śmierci **Iwony Borowickiej** (1929-1984), śpiewaczki operowej;

31 VIII – 10. rocznica śmierci **Wiesława Garbolińskiego** (1927-2014), malarza, rysownika.

17 VIII – 395 de ani de la nașterea lui **Ioan al III-lea Sobieski** (1629-1696), rege al Poloniei, unul dintre cei mai renumiți conducători, victorios la Hotin și Viena, mecena al artei și științei;

18 VIII – 110 ani de la nașterea lui **Ryszard Matuszewski** (1914-2010), istoric al literaturii, critic literar;

19 VIII – 115 ani de la nașterea lui **Jerzy Andrzejewski** (1909-1983), prozator și publicist;

20 VIII – 80 de ani de la moartea lui **Tadeusz Gajcy** (1922-1944), poet;

21 VIII – 25 de ani de la moartea lui **Jerzy Harasymowicz** (1933-1999), poet;

22 VIII – 440 de ani de la moartea lui **Jan Kochanowski** (1530-1584), poet al epocii renascen-tiste;

23 VIII – 20 de ani de la moartea lui **Mieczysław Paszkiewicz** (1925-2004), poet, scriitor, istoric al artei;

24 VIII – 35 de ani de la moartea lui **Feliks Topolski** (1907-1989), pictor, desenator și grafician expresionist;

25 VIII – 10 ani de la nașterea lui **Stanisław Bąba** (1939-2014), lingvist, polonist, frazeolog;

26 VIII – 35 de ani de la nașterea **Wandei Żółkiew-ska** (1912-1989), scriitoare, autoare de cărți pentru copii și tineri;

27 VIII – 130 de ani de la nașterea lui **Kazimierz Wierzyński** (1894-1969), poet, eseist, co-creatorul grupului poetic „Skamander”;

28 VIII – 50 de ani de la moartea lui **Aleksander Jędrzejewski** (1903-1974), pictor, scenograf;

29 VIII – 130 de ani de la nașterea lui **Tadeusz Andrzej Broniewski** (1894-1976), arhitect, istoric al arhitecturii, conservator de monumente;

30 VIII – 40 de ani de la moartea **Iwonei Borowic-ka** (1929-1984), interpretă de operă;

31 VIII – 10 ani de la moartea lui **Wiesław Garbo-liński** (1927-2014), pictor, desenator.

WRZESIEŃ

3 IX – 170. rocznica śmierci **Jakuba Tatarkiewicza** (1798-1854), rzeźbiarza;

4 IX – 215. rocznica urodzin **Juliusza Słowackiego** (1809-1849), poety okresu romantyzmu;

6 IX – 120. rocznica urodzin **Marii Kruger** (1904-1999), pisarki literatury dziecięcej;

9 IX – 85. rocznica śmierci **Józefa Czechowicza** (1903-1939), poety;

10 IX – 50. rocznica śmierci **Melchiora Wańkowi-cza** (1892-1974), prozaika i publicysty;

11 IX – 130. rocznica urodzin **Marii Kownackiej** (1894-1982), pisarki utworów dla dzieci;

SEPTEMBRIE

3 IX – 170 de ani de la moartea lui **Jakub Tatar-kiewicz** (1798-1854), sculptor;

4 IX – 215 ani de la nașterea lui **Juliusz Słowacki** (1809-1849), poet al perioadei romantismului;

6 IX – 120 de ani de la nașterea **Mariei Kruger** (1904-1999), scriitoare de literatură pentru copii;

9 IX – 85 de ani de la moartea lui **Józef Czechowicz** (1903-1939), poet;

10 IX – 50 de ani de la moartea lui **Melchior Wań-kowicz** (1892-1974), prozator și publicist;

11 IX – 130 de ani de la nașterea **Mariei Kownacka** (1894-1982), scriitoare de creații pentru copii;

12 IX – 60. rocznica śmierci **Sergiusza Piaseckiego** (1901-1964), pisarza i publicysty;
13 IX – 130. rocznica urodzin **Juliana Tuwima** (1894-1953), poety, tłumacza, współzałożyciela grupy „Skamander”;
16 IX – 150. rocznica śmierci **Maksymiliana Gierymskiego** (1846-1874), malarza, autora obrazów o tematyce powstańczej;
18 IX – 85. rocznica śmierci **Stanisława Ignacego Witkiewicza** (1885-1939), pisarza, dramaturga, malarza, filozofa, teoretyka sztuki;
20 IX – 85. rocznica śmierci **Tadeusza Dołęgi-Mostowicza** (1898-1939), pisarza, dziennikarza;
21 IX – 120. rocznica urodzin **Stefana Marii Kuczyńskiego** (1904-1985), historyka i pisarza;
23 IX – 30. rocznica śmierci **Zbigniewa Nienackiego** (1929-1994), powieściopisarza, dramaturga;
24 IX – 110. rocznica urodzin **Andrzeja Panufnika** (1914-1991), kompozytora;
25 IX – 100. rocznica urodzin **Honoraty Chróscielewskiej** (1924-2007), pisarki;
29 IX – 40. rocznica śmierci **Jerzego Wasowskiego** (1913-1984), pianisty, kompozytora;
30 IX – 20. rocznica śmierci **Zygmunta Kalużyńskiego** (1918-2004), krytyka filmowego, publicysty.

12 IX – 60 de ani de la moartea lui **Sergiusz Piasecki** (1901-1964), scriitor și publicist;
13 IX – 130 de ani de la nașterea lui **Julian Tuwim** (1894-1953), poet, traducător, co-creatorul grupului „Skamander”;
16 IX – 150 de ani de la moartea lui **Maksymilian Gierymski** (1846-1874), pictor, autor de tablouri pe tema revoltelor din perioada împărțirilor Poloniei
18 IX – 85 de ani de la nașterea lui **Stanisław Ignacy Witkiewicz** (1885-1939), scriitor, dramaturg, pictor, filozof, teoretician al artei;
20 IX – 85 de ani de la moartea lui **Tadeusz Dołęga-Mostowicz** (1898-1939), scriitor, jurnalist;
21 IX – 120 de ani de la nașterea lui **Stefan Maria Kuczyński** (1904-1985), istoric și scriitor;
23 IX – 30 de ani de la moartea lui **Zbigniew Nienacki** (1929-1994), scriitor de povești, dramaturg;
24 IX – 110 ani de la nașterea lui **Andrzej Panufnik** (1914-1991), compozitor;
25 IX – 100 de ani de la nașterea **Honoratei Chróscielewska** (1924-2007), scriitoare;
29 IX – 40 de ani de la moartea lui **Jerzy Wasowski** (1913-1984), pianist, compozitor;
30 IX – 20 de ani de la moartea lui **Zygmunt Kalużyński** (1918-2004), critic de film, publicist.

Revista „Polonus” este editată din fonduri de la bugetul de stat prin Secretariatul General al Guvernului – Departamentul pentru Relații Interetnice.

Proiekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu „Polonia i Polacy za Granicą 2024”.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Proiectul este finanțat din fondurile Cancelariei Președintelui Consiliului de Miniștri al RP în cadrul concursului „Diaspora și Polonezii din Străinătate 2024”.

Publicația prezintă doar opiniile autorilor și nu poate fi identificată cu poziția oficială a Cancelariei Președintelui Consiliului de Miniștri al RP.

Pismo Związku Polaków w Rumunii | Revista Uniunii Polonezilor din România

POLONUS

ISSN 1223-4192

Str. Ion Vodă Viteazul nr 5
720034 Suceava

Tel./fax: +40 230 520355

redactia_polonus@yahoo.com

www.dompolski.ro

DTP | Druk | Tipar

Redaktor naczelny

Redactor-șef

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Kolektyw redakcyjny

Colectivul de redacție

Barbara Breabăn

Iuliana Agneșca Dascălu

Ștefania Carmen Zielonka

